Colecţia *Ego*

CRISTIAN TUDOR POPESCU (născut în 1956, Bucureşti), absolvent al Facultăţii de Automatizări şi Calculatoare, Bucureşti, promoţia 1981, este redactor-şef al ziarului „Adevărul". De acelaşi autor: *Planetarium* (nuvele SF, Albatros, 1987, premiul Congresului European de SF de la Montpellier); *Imperiul oglinzilor strîmbe* (antologie SF, Editura Societăţii „Adevărul", 1993); *Copiii fiarei* (scrieri, DU Style, 1997 şi Polirom, 1998). A tradus *Edificiul nebuniei absolute* de Stanislaw Lem (Univers, 1995).

Redactor: Mariana Codruţ

© by POLIROM Co SA Iaşi, 1998

Editura POLIROM
B-dul Copou nr. 3, P. O. Box 266, 6600 Iaşi
Bucureşti, b-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7;

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale:

POPESCU, CRISTIAN TUDOR

Vremea Mînzului Sec/Cristian Tudor Popescu –
Ediţia a 2-a, Iaşi, Polirom, 1998
180 p. 18 cm. – (Ego. Roman)

ISBN: 973-683-129-9

CIP: 859.0 31

Printed in ROMANIA

Cristian Tudor Popescu

VREMEA MÎNZULUI SEC

(roman)

Ediţia a II-a

POLIROM
1998

Trei virgulă paisprezece

– Dă patru sute șaptezeci, spune stingherit băiatul Turdeanu.

Deasupra ușii e un cap de cerb lăcuit, plantat pe o felie de lemn tăiată la unghi, pe care scrie *Amintire din Bușteni*. Mutra de sub coarne aduce cu a unei vaci muribunde.

– Patru sute șaptezeci de ce? zice Mînzul.

– De grade.

– Ce fel de grade?

Ăștia doi din poză sînt probabil Turdeanu și nevastă-sa, ea mult mai slabă, el mai puțin chel.

– Ăăă... Celsius, adică nu... Kelvin.

– Hotărăște-te.

Altfel, dotați oamenii. Sufragerie florentină, telecolor, video multisistem, persan pe jos. Fotoliile sînt plăcute ca o iubită care te îmbrățișează din spate și te întreabă cine-i. Băiatul Turdeanu tace sîrguincios. Mînzul se uită la vitrină: în mijlocul sticlărișului, altă poză, color, nea Turdeanu și un ins cu ochelari, în șorturi, în fața Sfinxului. Pe pereți, întreprinderea de legume și fructe, un car cu boi, o horă de flăcăi. Icoanele le țin probabil în dormitor.

– Ei, ce facem, Celsius sau Kelvin? Care-i deosebirea dintre gradul Celsius și gradul Kelvin?

– Un grad Celsius..., începe avîntat băiatul Turdeanu, apoi se oprește și fixează îndelung tăblia mesei. Un grad Celsius, începe iarăși iluminat, un grad Celsius este egal cu două sute șaptezeci și trei de grade Kelvin.

Pare surprins și el de consistența aserțiunii emise. O pasăre neverosimil de viu colorată pentru un centru urban s-a așezat pe creanga din fața ferestrei. Are creasta înfoiată, aidoma băiatului Turdeanu, și își dă întruna capul pe spate, ca și cum ar vrea să înghită ceva.

– Nu, nu-i așa. Răspunsul corect e: nici o deosebire. Un grad Celsius este egal cu un grad Kelvin. Diferă doar poziția originii pe cele două scări de temperatură și diferența este într-adevăr de două sute șaptezeci și trei virgulă cincisprezece grade Celsius sau, la fel de bine, Kelvin. E clar, domnu Cornel?

Mînzul vorbește cu un entuziasm nebun. Mai lipsește să zică din cînd în cînd gheață la mal sau are în compunere paisprezece vagoane. Puștiul e nevinovat, se zbate între primul și al doilea nivel. Lucrurile încep să devină interesante abia cînd elevul depășește nivelul trei. Bineînțeles, nici să se simtă bine dincolo de nivelul patru nu e indicat, pe urmă te face să integrezi pe degete de fiecare dată cînd deschizi gura și te bombardează mereu cu probleme de faza pe țară și de internațională.

Intră Hebe purtînd ambrozia. Zîmbește din cap pînă-n tocurile cui cînd spune:

– O cafeluță, domnu Profesor.

– Vai, nu trebuia, doamna Turdeanu.

Cafeluța e cafea, se simte de la o poștă. Mixajul cu feromonul pe care îl emană ființa doamnei e răscolitor.

– Îmi permiteți să aprind o țigară?

– Vai de mine, poftiți, la noi se fumează, fumez și eu, fumează și soțul...

Mînzul nu se poate abține:

– Ba chiar și dom maior mai trage din cînd în cînd, nu-i așa?

A nimerit-o prost: biata femeie face ochii mari.

– Domnule Profesor, nu înțeleg, soțul meu este..., adică știți cu ce se ocupă... lucrează în comerț...

Mînzul încearcă s-o mai dreagă:

– Știu, știu, vă rog să mă iertați, a fost... așa... o glumă. E din Caragiale, doamnă...

Doamna își reface surîsul de control, cu toate că e încă vizibil bulversată.

– Atunci, domnu Profesor, eu nu vă mai deranjez...

Pasărea colorată a zburat. Păcat, împreună cu poza lui nea Turdeanu la Sfinx și cu mirosul doamnei Turdeanu, îi încheagă în minte Mînzului Airlines, palmieri, specializare, Martini rosso, căldură mare și imaginea preferată: o terasă la țărmul oceanului, o orchestră de mulatri în sacouri albe, cîntînd încetișor vaya con dios, my darling, iar în mijlocul terasei o masă la care stau o femeie superbă – în cazul de față doamna Turdeanu – și el însuși la smoking, cu o garoafă roșie la butonieră și o gaură rotundă în mijlocul frunții.

– Văd că nu ne înțelegem, Cornele. Aici intervine pi. Ce este pi?

Începe să devină plictisitor. Mult mai interesantă e doamna Turdeanu, care vorbește la telefon în dormitorul conjugal, tolănită voluptuos pe patul uriaș, satinat. Oferă privirii o pereche de pulpe adesgo și e de fapt în întregime o persoană memorabilă. Supoziția cu icoanele se dovedește exactă.

– Nu, Tuți, am și eu mîndria mea, da ce crede el, că mă călărește cînd vrea și cum vrea? M-am săturat, dragă, a devenit mai agasant decît Turdeanu. Și, în plus, toată povestea aia cu Geta Nițâ...

Pe noptiera din dreapta, lîngă veioză, e o carte deschisă, cu fața în jos. *Spitalul Municipal*. Oare cine-o fi dormind în dreapta, domnul sau doamna?

– Nu, dragă, lasă-mă în pace, i-am zis-o clar, știi cum le zic eu, ai vrut rahat, acum ia-l și mănîncă-l...

Ce plictiseală și aici. Te ia somnul.

– Da, un bou, dragă, un bou ca toți bărbații...

Pe undeva trebuie să fie o bibliotecă. Este. Un mamut cît peretele, mai mult dulapuri decît rafturi. Cărțile sînt aranjate ordonat, după dimensiuni. Astea-s cărți care n-au fost deschise niciodată, se simte după miros. Mînzul o să sară-n sus cînd le-o vedea. Undeva, pe ultimul raft, radiind ca o bucată de plutoniu, *Moartea și busola*. Filele sînt gălbui, dar curate și încă elastice, cum e pielea de fată bătrînă. „Scopul care-l călăuzea nu era imposibil, chiar dacă era supranatural. Voia să viseze un om, voia să-l viseze în integritatea lui minuțioasă și să-l impună realității. Acest proiect magnific epuizase întregul spațiu al sufletului său; dacă cineva l-ar fi întrebat de propriul său nume sau de oricare amănunte ale vieții lui anterioare, nu ar fi reușit să răspundă.

...La început, visele erau haotice, puțin după aceea au căpătat o natură dialectică. Străinul se visa în centrul unui amfiteatru circular, care, într-un anume fel, era însuși templul incendiat: nori de învățăcei taciturni îi oboseau treptele, fețele ultimilor atîrnau la o distanță de multe secole și la o înălțime stelară, dar erau foarte clare.

Omul le dădea lecții de anatomie, de cosmologie, de magie; fețele ascultau cu nesaț și încercau să răspundă cu înțelegere, ca și cum ar fi ghicit importanța acelui examen care avea să mîntuie pe unul dintre ei de condiția de vană aparență și să-l interpoleze lumii reale. Omul, în timpul visului și în timpul veghei, evalua răspunsurile fantasmelor sale, nu se lăsa sedus de impostori, bănuind în anumite perplexități o inteligență în creștere. Căuta un suflet care să merite să facă parte din univers." Ajunge. Din cărți de felul ăsta – dacă vrei într-adevăr să le citești – nu trebuie parcurse decît din cînd în cînd cîteva rînduri.

În living, Mînzul tocmai întreabă, după ton, a n-a oară:

– Deci, ce este pi?

Pasărea s-a întors împreună cu o surată de-a ei, mai pricăjită. Ciripesc în disperare, probabil comentează scena de dincolo de geam. Băiatul Turdeanu pare consternat. Pe chip i se citește o concentrare jignită, sute, mii de biți sînt rulați pînă cînd răspunsul vine:

– Trei virgulă paisprezece...

– Nu, fii te rog atent, oftează Mînzul, nu te-am întrebat cu cît este egal pi, te-am întrebat *ce* este, ce reprezintă sau, dacă vrei, cum se obține...

Tac amîndoi.

– Asta am făcut în generală, spune într-un tîrziu băiatul Turdeanu și se cufundă într-o tăcere și mai ofensată.

O clipă, emoția veche de douăzeci de ani pulsează în Mînz, cotropitoare. Scrumiera rotundă de metal, măsurată în dimineața de iarnă, cu rigla și sfoara, împărțirea lungimii Ecuatorului la dublul

razei Pământului, așa cum erau date în cartea de geografie, o zecimală după virgulă, a doua... Ceva care zvîcnește cald în coșul pieptului și în cap. Preeminența formei asupra materiei. Granița dintre Univers și cel care îl gîndește. Semnătura artistului, cum avea să spună Sagan.

– Bun, nu-i nimic dacă nu știi, am să-ți explic...

– Ba știu, îl întrerupe băiatul Turdeanu uitîndu-se ca un partizan interogat de Gestapo, trei virgulă paisprezece.

Din imaginariu

Domnul profesor, fost jucător de fotbal de mîna a treia, împarte puștii firavi și zdrențăroși în două echipe, *Manchester United* și *Arsenal*. El este căpitanul echipei cu copii mai vioi, arbitru și totodată comentator: priviți-l pe Charlton, blondul cu început de chelie. Îi îmbrînceşte fără milă pe copii, ca să-i învețe ce înseamnă jocul bărbătesc. Își fluieră singur un penalty pe care tot el îl execută: priviți cum trebuie executată o lovitură de la unsprezece metri. Șutează și ratează. Te-ai mișcat, urlă spre micul portar care se apropie fericit, cu mingea în brațe. Fără să scoată un cuvînt, puștiul își lovește părinții peste față rotind șoimul ținut de gheare, pasărea ucisă, singura lui legătură cu lumea alcătuită din glasuri urlătoare și pete cenușii. Ga, ga, ga..., ga, ga, ga..., zbiară ademenitor plutonierul major, în tentativa sa de recuperare a gîștelor pierdute în pădure. Aparținînd deja parcă altei lumi, doctorul murmură

privind fix eticheta unei sticle din rafturile barului: „Cremă de Portocale... Oriental... Cremă de Portocale... Oriental...” Lovitura se repetă. În sfîrșit, blondul Charlton cu început de chelie marchează. Aleargă fericit spre centrul terenului, în pasul ștrengarului, cu pumnul ridicat, în timp ce pe imagine se suprapune: MAN UNITED 1 ARSENAL 0. În spațiul îngust al cabinei de vas, omul cu munci de răspundere, deranjat de la adulter de grasa și inoportuna lui soție, lovește cu prosopul după muște și articulează printre dinți într-un crescendo al urii greu suportabil: „Ai venit după mine... Puteai să te duci la mă-ta... sau la Călimănești, auzi...” Apoi, cu precizie mulțumită, veninoasă, în timp ce ea plînge bovin pe marginea patului: „Te-am înșelat cu Vali și cu Luminița Dumitrescu, de trei ori cu Vali, de patru ori cu Luminița.” Copiii se strîng înfiorați unul în altul, între oțetarii înalți. Fețele mici, scăldate în lumina verde-albăstruie izvorînd din fantasma strălucitoare înălțată deasupra mormanului de pietre, fiare ruginite, cioburi, hîrtii, oase cenușii de vită mare. Aceeași lumină pe chipurile nebunului și copilului. Avansează prin pustiul metalic, roșcat-cafeniu, sub orizontul închis, de desen animat. Volkswagenul putred, o mașinărie din alte lumi. Ultima zi a unui Pămînt calcinat de neputință și neiubire.

Într-o fabrică sau pe șantier

Din camera micuțului se aude extrem de clar – ce acustică au blocurile astea noi – *Modern Talking* în concert.

– Ce să fac, sînt mai mult singură, Petrică e mereu plecat. Eu l-am crescut pe Cornel, singură, așa cum m-am priceput... și de-asta... mă gîndesc la viitorul lui, să facă și el o facultate, că fără facultate știți și dumneavoastră cum e...

Mînzul se strîmbă. Știe cum e cu, și-i ajunge. Doamna trage din țigară de parcă ar suge citronadă cu paiul.

– De-asta vreau să-mi spuneți, dar știți, sincer, vă rog să fiți foarte sincer... are șanse?

Mînzul fumează metodic. Tace. A uitat lecția sau vrea să creeze suspans? Recules, purificat, începe să rostească silabele sacre:

– Doamnă (domnule), ca să fiu sincer (vă rog să mă credeți), băiatul (fata) dumneavoastră posedă o deosebită (remarcabilă) inteligență nativă.

A sărit peste *probabil moștenită din familie*.

– Are însă goluri în cunoștințe, goluri destul de mari. Nu știu cum e situația cu profesorul de la școală...

Face o pauză în așteptarea reacției standard. Madam Turdeanu țîșnește prompt la întîlnire:

– Profesorul, da, profesorul, un ăla, un coate-goale...

Mațe-fripte.

– ... de cînd îl știu umblă într-o gioarsă de costum bleumarin, îl terorizează pe bietul Cornel, umbla copilu toată ziua prin oraș în loc să se ducă la școală. Acasă n-a spus nimic, e o fire foarte sensibilă, îmi seamănă, se închide în el și se consumă. Da m-am lămurit eu cum stau lucrurile, l-am pus pe Petrică să discute cu o cunoștință de-a lui din minister, se aranjează, luna asta îl mută, îl mută sigur pe nenorocit.

Ceva plăcut, binefăcător se insinuează în încăpere; atmosfera se încălzește, devine mai intimă. Există acum dușmanul comun, catalizatorul cel mai sigur pentru orice comuniune sufletească.

– Nu mai e școala de altădată, suferă Mînzul într-o pauză de respirație a doamnei. Se simte bine. A golit al patrulea ciocănel din whisky-ul absentului și cu atît mai simpaticului dom Petrică. Madam Turdeanu arată remarcabil pentru vîrsta ei. Argumentează, se agită, se indignează, ochii îi strălucesc, pieptul îi palpită. Mînzul ține isonul, intonînd periodic:

– Așa e, doamnă, nu mai există respect, nu mai există curățenie.

Plimbă prin creier, ca și cum ar suge o fondantă, imaginea doamnei Turdeanu în diverse poziții.

– Cum să vă spun, domnule, îmi inspirați încredere...

Cîtă dreptate aveți, doamnă. E un artist al sufletului, Mînzul Sec. Un balerin de clasă. Și n-ai fi zis dacă îl vedeai acum 8-9 ani: un studențaș asocial, neînstare să lege două vorbe cu o femeie. Își plimba scurta scorojită din Berceni în Drumul Taberei, din Militari în Dămăroaia, pentru niște poli nenorociți pe care și pe ăia îi era nu știu cum să-i ceară de la cîte-o văduvă amărîtă sau de la niște lefegii strîmtorați. Dacă vi s-ar spune, îndată ce Mînzul vă va fi făcut cunoscut tariful orar, că au fost vremuri în care tînărul acesta bine din fața dumneavoastră stătea patru-cinci ceasuri pe gratis cu cîte un puști mai isteț, n-ați crede nici în ruptul capului, nu-i așa? Pe atunci Mînzul avea pretenția să-i învețe pe alții, cînd el însuși nu știa lucruri elementare. Stimată doamnă, găsea de cuviință

să-i comunice unei doamne fine, așa ca dumneavoastră, unii oameni pot să cînte, iar alții nu (*non omnia possumus omnes*, avea să scandeze acru peste un sfert de veac), unora le pune Dumnezeu creionul în mînă, în timp ce alții nu sînt în stare să schițeze un cal identificabil ca atare, și așa stau lucrurile și cu matematica, cu fizica și cu fiica dumneavoastră, Marinela, sau Manuela, sau Mirela. În vremurile acelea de demult, încă nu aflase că adevărul e un antibiotic, adică e un principiu antivital, cum avea să-i explice mai tîrziu bunul său prieten Hilbert; cu el se moare, nu se trăiește. Își făcea tot soiul de scrupule: ce se face el dacă oița domnului pică la vară, și pică sigur. De-atunci încoace a descoperit fel de fel de situații, nu-i așa, care pot să apară: n-a fost copilul în stare să se concentreze, l-a luat cu rău de la lingurică, le-a dat greu, foarte greu, sînt niște bestii ăștia cu examenele lor, de fapt, ce să ne dăm pe după deget, e vorba de societatea crudă care îi zdrobește pe copiii de familie bună. Și ei or să-nghită chestia asta? Păi, bineînțeles c-or s-o înghită, fiindcă i-ai testat de la bun început, știi cu cine ai de-a face, ăsta-i șpilul, nu elevii ți-i alegi, ci părinții.

– În ziua de astăzi, unde întorci capul, numai lume vulgară, de proastă condiție. Peste tot numai mitocani care put. Uneori, domnule profesor, mi-e pur și simplu jenă că sînt o Radovanu...

Hait. E o cîrpă Mînzul dacă nu cere dublu. A început să se încrunte circumspect, se gîndește probabil la ăia de pe Radu Beller care ziceau că se trag din Cantuniary sau Lahovary și l-au reclamat la circa financiară. Nu e cazul, doamna Turdeanu e damă fină, se vede de la o poștă; acum aproape că are lacrimi în ochi:

– O origine nobilă, domnu Stănescu, e o pacoste în ziua de azi...

– Știu, doamnă, din nefericire știu prea bine asta. Mă cheamă Stănescu după tată, mama e o Kretzulescu.

Da, ramura din Strehaia.

– Extraordinar, deci și dumneavoastră... atunci mă puteți înțelege, știți ce simt, nu-i așa?

Cum dracu. Părerea dintotdeauna a Mînzului a fost că ăștia care se trag din cîte cineva, fie și din patronul de la „Leul și Cîrnatul", sînt cei mai indicați. Au un anume fatalism al lor, știu să-nghită gălușca. E-adevărat că poți să te înavuțești ca-n basme dacă-i bagi fata la medicină unei țigănci florărese, dar e și riscant dacă o zbîrcești, poți să te trezești că te caută șatra să-ți lase sînge.

– Cornel pe mine mă moștenește, îl vedeți cum e, sensibil, reținut, poți foarte ușor să-l rănești. Vă dați seama că n-ar putea lucra într-o fabrică sau pe șantier.

Tot așa zicea și madam Bîrlogeanu,

vai, domnu Stănescu, Bebiță e o comoară de băiat, dar e extrem de greu adaptabil, n-ați putea dumneavoastră, care sînteți un om deosebit, să. Ba da, doamnă. La vedere, Mînzul se prezentase în costumul bleumarin, cu care probabil o să se și îngroape, înghițise un stîlp de telegraf și întrebase glacial, în vreme ce Bîrlogenii se gudurau în jurul lui: unde e elevul? În clipa următoare ușa sufrageriei se deschidea larg, iar Mînzului i se înnegrea

cîmpul vizual: un haidamac cît ușa, de vreo dooșase, dooșapte de ani (Mînzul să tot fi avut pe atunci douăzeci și trei), se apropia cu pași de bătăuș încercat. Cu ce preferați să începem, mecanică, termodinamică, electricitate, întrebase Mînzul cam nesigur, îndată ce rămaseră singuri. Numitul Bebiță îl privea lung, cercetător. Mă băiețică, zisese într-un tîrziu, tu nu te uiți la tine cum arăți? Ai niște cearcăne pînă la brîu, vă chinuie rău în facultatea aia, ia de-aici o țigară bună, scoatem și-un coniac și s-o lăsăm moartă cu chestiile astea. Mînzul pierduse aerul din plămîni: domnule... Bebe, e o neînțelegere... eu mă aflu aici ca să – și se oprise sufocat de ridicol. Lasă, domne, îl bătuse Bebe pe spate, mai bine vorbim de gagici.

Astfel, opt luni de zile fusese plătit ca să fumeze, să bea coniac fin și să discute despre femei. Își mai potolea remușcările uitîndu-se la ce aveau prin casă Bîrlogenii și zicîndu-și că de unde ia el nu se cunoaște. Mai făcea din cînd în cînd cîte-o încercare: mă, Bebe, măcar o problemă de plan înclinat să facem, dă-o-ncolo de treabă, altfel să știi că abandonez. Fii serios, ce, nu ți-e bine? Dacă pleci tu, care măcar ești băiat simpatic, cine știe ce mameluc îmi mai aduc ăi bătrîni pe cap.

Culmea era că Bebiță nu era prost deloc, avea combinațiile lui, vara disc-jockey, iarna monitor de ski, babacii ăștia s-au senilizat de tot, zicea, chestia cu facultatea a devenit la ei o idee fixă, am dat pînă acum la asé, la geofizică, la îmbunătățiri funciare, la medicină. Anu ăsta i-a apucat cu politehnica.

– Doamnă,

dar dacă vreți să dea la politehnică, tot undeva în producție o să ajungă.

Doamna Turdeanu zîmbește larg:

– Lăsați, dom Profesor, să facă Cornel facultatea și să trăim noi pîn-atunci...

Mînzul se ridică. Cornele, domnul profesor pleacă. Deci, joia viitoare, la aceeași oră. Da, doamnă, joia viitoare și în toate joile, Mînzul Sec va fi prezent ca să-și înfigă pîlnia în fontanela simpaticului dumneavoastră fiu și să-i toarne pe-acolo tot soiul de cunoștințe pozitive. O să fie al naibii de greu, dar merită efortul. Cornel trebuie să știe matematică. Ce dacă el visează să repare casetofoane, să brodeze, să cînte la ocarină sau pur și simplu să asigure prînzul cîinilor vegetarieni. Cornel trebuie să fie inginer. De drumuri, de motoare, de calculatoare, de mașini prășitoare, numai să fie. Cinci ani de zile să răzbească din primăvară pînă-n toamnă, ca la Plevna, dintr-un re în alt re, încercînd să înghită, pentru a le vomita apoi intacte, toate cîte le spun și le scriu profesorii pe tablă. Și la capătul acestor cinci ani, răsplata visurilor: o bucată de carton cu chenar și poză. Mai are de făcut un scurt, chiar facultativ ocol prin provincie, după care i se va găsi un post în capitală unde să nu poată produce pagube de prea mari proporții. Spre exemplu, Institutul de Studii, Cercetări, Optimizări și Perfecționări în Tehnologia Colgherelor. Pe scurt ISCOPTC.

– Săru mîna, doamnă. La revedere, domnu Cornel.

Să trăiți, dominginer!

Durerea dintre stern și umărul stîng. O ușoară senzație de greață.

– Cît aveți ceasul, dacă nu vă supărați?

Trei și jumătate. Cuvinte utile, conțin informație. Printre puținele cu folos rostite astăzi. Sau ieri. Sau oricînd. Între nouăzeci și nouăzeci și cinci la sută pe zi, vibrații ale aerului. Tăcerea înseamnă forță, cei care știu să tacă sînt puternici. Să se introducă în programa analitică ore de tăcere. Vorbele ca un fluid vital care se scurge șuierînd și-ți slăbește sufletul. O religie care să prescrie răstimpuri de mutenie. Parcă ceva pe la pitagoreici.

Orice legătură cu situații și personaje din realitate este pur întîmplătoare. Deci, vorbim ca să ne aflăm în treabă. Și totuși, poate că aici e punctul tare, în declararea apriorică a superfluului: nu veți fi nici mai buni, nici mai răi, terminînd de citit această carte, părăsind această sală. Nu veți obține cunoștințe practice, nici informații care să vă asigure un ascendent asupra altora, ba dimpotrivă. Veți citi, veți auzi cuvinte – viață, moarte, baracă, ten, sacrificiu – pe care o să le sugeți și pe urmă o să le scuipați. *Hrană spirituală* sună chiar mai grețos decît *de familie bună*. Pe cînd cine are tăria, conversînd sumbru, la o țigară, despre ordinea zilei, să creadă că astfel își satisface o funcție fiziologică? Că ar putea la fel de bine și el, și interlocutorul să emită alternativ niște mugete modulate?

Bine, vorbele nu folosesc la nimic. Dar ce folosește la ce? Odată, demult, părea absurdă situația

oamenilor lui Abe Kobo, închiși voluntar în groapa dintre nisipuri, cărînd nisip cu găleata o zi întreagă pentru ca nisipul să se prăbușească la loc în timpul nopții și să fie cărat din nou a doua zi, și așa mereu, așteptînd moartea. Acum nu mai pare.

Un bob de greață se încheagă undeva prin plexul solar, se umflă și urcă spre gît, poticnindu-se de durerea în arc, necontenită, dintre stern și umărul stîng.

– Coborîți la prima?

Nu, ba da, în curînd vor veni sudoarea rece și amețeala. Nu atît moartea e înspăimîntătoare, cît ideea de a fi văzut mort. Să ți se deschidă un ochi, să ți se acopere fața, să se vorbească despre tine. Doamne, numai de nu s-ar întîmpla pe neașteptate. Să ai timp să te urci într-un tren și să pleci la munte, moartea pe un pisc uscat și rece, sub norii tăcuți, scăldat în vîntul curat și în lumina limpede. Americanii plătesc bani grei să li se satelizeze hoitul. Odată cu progresul științei și tehnicii, așa ceva va fi la îndemîna oricui. Ce mai gavotă de mortăciuni o să se-ncingă acolo sus, pe orbită.

Greața s-a mai dus, durerea a rămas, credincioasă. Durerea și o senzație de nesiguranță, ca atunci cînd te rotești mult și te oprești brusc. Cît de puțin îți trebuie ca să mori. O greață, un vertij, niște junghiuri zdravene prin piept, două-trei convulsii, caști ciocul și gata, ești una cu pămîntul. Clișeu pascalian. Mori sănătos, dar străduiește-te să rămîi original, stimabile, nu te lăfăi în topoi. Încearcă să iei exemplu de la eroul lui Apollinaire, răsucește-te cu un ultim efort în așa fel încît ghilotina să-ți secționeze longitudinal tărtăcuța.

Totuși, de ce să disprețuim truismele? Oare fugind de ele nu devii interesant și fals? Un truism

e totuși un adevăr, *Sau nu mai e*?! De fapt, dacă-i lăsat să se odihnească, după o vreme se poate umple cu o substanță stranie: e mai bine să trăiești mai bine decît mai rău. Gîndim cu creierul. Moartea e un lucru periculos pentru oricare cetățean. Ăsta-i din Preda, din truisme dai în citate.

– Sînt și eu după dumneavoastră.

Curioasă funcție capătă și. Umilitativă. Vasalizantă. Sînt și eu, un om oarecare, dintr-o mulțime de oameni oarecare, nici nu visez să vă iau locul, luați-mă și pe mine în măreața dumneavoastră umbră. Spus simplu, *sînt după dumneavoastră* seamănă a curată amenințare. Deșteptul de Istrati, repezindu-se să-i pupe mîna lui Romain Rolland pentru că i se permite să fumeze în salonul maestrului, care se știe că nu suportă fumul de tutun. Ce ființă, Panait Istrati ăsta. Să repeți într-una, să asiguri mereu că tot ce-ai scris sînt lucruri trăite, nu inventate. Că ai suferit. Că te-ai chinuit. Și ce dacă? Puteai foarte bine să duci o viață de burghez mulțumit și să inventezi totul. Dacă fabulezi cu talent e în regulă. Ba mai mult, uneori realitatea dăunează. Transcrie onest niște fapte mișcătoare, absolut autentice și s-ar putea să iasă o literatură de cea mai proastă calitate. Ca să sune real, realitatea trebuie alterată, uneori mai mult, alteori mai puțin. Ca și cu femeile: fii sincer și mărturisește-ți iubirea de cîte ori ai prilejul, poartă-te așa cum simți și se va alege praful într-un timp record. Dacă ții într-adevăr la ea, fii dur, scîrbos, bogartizează din greu, chiar dacă uneori ți-e lehamite, și vei trezi în respectiva un amor din cel mai pur – metoda se dovedește eficace în toate cazurile, cu excepția celor în care nu se dovedește. Căile care duc la frumusețe și adevăr nu sînt, de cele mai

multe ori, nici frumoase, nici adevărate. Dar oare mai sînt adevărul adevărat și frumosul frumos atunci cînd se găsesc la capătul unui lung lanț de mizerii? În fizică e mai simplu. Ca să transporți ceva din punctul A în punctul B într-un cîmp gravitațional sau electric, de fapt în orice cîmp irotațional, cheltuiești același lucru mecanic, oricare ar fi drumul pe care-l alegi. În schimb, în termodinamică lucrul mecanic necesar ca să aduci sistemul din starea A în B depinde de drum. Deci, s-ar putea spune așa: sînt forțele care conduc la adevăr și frumusețe conservative?

Dar binele? Acolo e și mai grav. Maynard Keynes sau Galbraith: am înțeles diferența dintre individul ca subiect și respectiv obiect al grijii statului, privind într-o duminică un cimpanzeu căruia i se îndesau printre bare tot soiul de bunătăți. Animalul era sătul sau bolnav, mîrîia arătîndu-și colții; prin urmare, au început să-i arunce cu bomboane în cap. O paralelă între etică și fizică. Ce alte legi ale fizicii ar putea fi aplicate categoriei de bine.

Iar hibrizi din ăștia pe care nu-i înghite nimeni. Amesteci fizica solidului cu structuralismul în lingvistică, pictura cu cosmologia, geometria cu viața și ești înjurat unanim, fără discriminare. Știi totul și nimic. Nu ești niciodată în stare să te fixezi la vreme și eficient pe o parcelă. O să bați cîmpii pînă la pensie. Un expert în montat roți stînga față e mai folositor lumii decît tine. Nu ești decît o haimana culturală, un colportor.

– Mergeți mai jos de patru?

Bine măcar că nu te legeni, ca alții, în iluzia că societatea îți e cu ceva datoare pentru că l-ai citit pe Pascal în original, pentru că știi să explici epiciclurile lui Ptolemeu și chiar să demonstrezi că

Megale Syntaxis nu e cu nimic mai prejos decît *Principia* sau *De revolutionibus*. Definitoriu, să-ți pierzi vremea cu o vechitură de secole scoasă din uz ca geocentrismul. Mai bine învățai să repari televizoare, acum ai fi fost plin de bani. Ei și? La ce bun? La ce folosesc toate astea? Implacabilă întrebare, capabilă să atace infinitul prin recurență – oricărui răspuns i se poate aplica din nou întrebarea. Răspuns... Îndată ce ajungi să crezi, să te bați, să tremuri pentru ceva sau cineva, nu-ți mai pasă de întrebări și răspunsuri. Dar cînd nu ți-e teamă și nu iubești pe nimeni...

– Să trăiți, dominginer!

– Fiică-sa era bucătăreasă

la o cantină muncitorească, mai aducea cîte ceva, un ciolan, o fasole, o buca de brînză, mai aveai pe ce să pui gura, era foamete mare în anii ăia. Vedeai cîte-o femeie, bine, elegantă, cum merge pe stradă și-odată jup! cădea din picioare. Asta, madam Gornea, era un maidan de carne, domle, ceva de nu poți să-ți închipui, da avea șarmul ei. Eu, puști, ce mai, aș fi dat gaură în perete pe vremea aia. E, și-ntr-o seară, ce să vezi, pe la unșpe, după ce dom șef intrase de serviciu, mă ia și mă bagă la ea-n pat. Într-un ceas m-a făcut de spital. Cînd, hop și dom șef, troncănea pe la ușă. Bă, ce să-ți spun, m-am udat tot. Femeia nimic, tare ca stînca. Mi-a pus hainele-n brațe, să știi de la mine, cînd ești la femei măritate să nu-ți arunci niciodată hainele care-ncotro, le pui ordonat pe un scaun, ca la armată, că nu se știe cînd ai nevoie

de ele, așa, și m-a împins ușurel în hol, unde-aveau intrarea în pimniță. A ridicat chepengul și-am intrat înăuntru. Așa am stat, gol pușcă, și-am tremurat, auzeam pașii barosanului și nici nu-ndrăzneam să suflu de frică.

Așa trebuie să fi stat și tatăl nostru din caverne, chircit prin vreo firidă, în vreme ce *ursus spelaeus* amușina prin preajmă.

– Pe urmă am auzit-o cum îl pupă și-l trage în dormitor. Mi-am luat inima-n dinți, am ieșit încetișor și dus am fost. Și era un cer înalt afară și-atîtea stele...

Mînzul rîde cu lacrimi. Bătrînul mai face cîte-un șpriț și se duce să mai aducă o sticlă din frigider.

– Ei, atunci a fost cum a fost, da să vezi prin... cincizeșapte, nu, tu nu erai născut... în sfîrșit, cam pe-atunci, la Onești. Orașul ăsta noi l-am făcut, cînd ne-am dus acolo nu era decît o cîmpie nisipoasă. Am făcut organizare de șantier, baracamente, grup sanitar, civilizat, domle. Eu eram mai prieten cu doi topometri, Iftode și Brînzan, și cu un neamț, unu Esig. Luam cu rîndul cîte o damigeană de zece, trei-patru găini sau un curcan, și trăgeam niște chefuri scăzute de-ți rămîneau la inimă. Vali tată, mai fă și tu o pauză, mai lasă dracului țigarea aia, ai fumat vreo zece pîn-acuma.

– Asta și gata.

– Bine, cum vrei, eu nu mai zic nimic, după aia iar zici că te bîrîi la cap, da știi că-ți face rău...

– Gata, cumetre, e-n regulă, zi mai departe. Asta și gata, ți-am spus.

– Da, și m-am lipit și eu de-o fetișoară, o țărancă de prin partea locului, lucra la balastieră, la lopată. Îmi plăcea că era curată boboc și gătea nemai-

pomenit, ne făcea niște mese imperiale la noi ăștia patru de care ziceam. Am mutat-o de la balastieră, că de, era gagica mea, nu puteam s-o las la lopată, nu? Am făcut-o primitor-distribuitor de materiale, avea cîteva clase, se descurca, nu era îngrămădită. Azi așa, mîine așa, consătencele ei de la lopată crăpa fierea-n ele cînd o vedeau pe Maricica cum moaie creionul chimic în gură și scrie-n registru. Frumusețea a fost că Maricica mea era măritată, cu toate că n-avea nici șaișpe ani. La țară așa e. Ei, și clonțoasele alea i-au dat de veste lui bărbat-su. Ăsta era cioban, cioban în toată regula, cu bîtă și sarică. Purta niște opinci auto, cum se zicea, adică făcute dintr-o anvelopă de mașină. Avea laba piciorului cît o coasă.

Mînzul împroașcă un nor de stropi din paharul pe care tocmai îl dusese la gură.

– Stai să-ți spun. Și intră nastramondu ăsta în baracă ziua-n amiaza mare, cu bîta la el. M-a luat cu frig dinspre noadă. Maricica stătea la masa de la geam, scria ce-i spuneam eu. Cînd a dat cu ochii de el, s-a sculat și-a-ngălbenit. Ai venit, Mitrule, zice. Venit, zice el, zîua bună, dominginer, să iertați, eu sînt un om prost de la munte, am numa o vorbă cu femeia mea. Pe urmă se întoarce spre ea și zice: Mărie, spune drept, că dacă spui drept nu-ți fac nimica, te-ai regulat cu dominginer? Dacă minți, să știi de la mine că vă omor pe-amîndoi, mintenaș. Maricica se uita-n pămînt și tăcea. Eu mă gîndeam să sparg geamu cu scrumiera, aveam o scrumieră barosană, de oțel...

– Fumai și tu pe vremea aia, cumetre?

– Nu, n-am pus țigare-n gură-n viața mea, da mi-o făcuse cadou un sculer, unu Gică Capanu,

tare de treabă băiat, a murit la Arcuda, la decantoare, a căzut de pe schelă.

– Așa, și zi mai departe, ce-ai făcut?

– Păi, ce dracu era să fac, înlemnisem. Ei, și-atunci Maricica ridică ochii, se uită lung la el și zice, să-mi sară ochii dacă i-a tremurat glasul, bărbate, taie-mă, omoară-mă, nu-mi aduc aminte.

Mînzul a dat în tuse. De pe balcon vine o undă de răcoare. S-a înserat. Bătrînul se ridică, dă drumul la televizor și-l închide. Mînzul se lasă pe spate și respiră adînc.

– Asta-i, fiule, cu femeile e lucru dracului. Au în ele o viclenie de la Dumnezeu, toate, și maică-ta, și fiică-ta, și soră-ta, nu mai vorbesc de nevastă. Auzi, mă, că tot veni vorba, tu ce-ai de gînd? Cît o mai ții așa?

– Păi ce să fac, cumetre?

– Păi, găsește și tu una care-ți place, că-i plin pămîntul, slavă domnului, și fă-mi și mie un nepot, mai adună-te de pe drumuri.

– Găsește-mi tu una, că eu nu sînt în stare.

– Eee, mai lasă și tu din pretenții. Nu te-am dus la nea Grigore? Te-am dus. Nu ți-a plăcut de Crina, de ce, Dumnezeu știe. Fată tînără, sănătoasă, ai văzut și tu ce țîțe-avea. Te-ar fi ținut nea Grigore pe palme, erați rezolvați cu aprovizionarea. Vă dădea și bani să vă faceți casă, vilă, bă, cu etaj, avea loc în Brănești, mi-a spus mie. Mi-era și rușine de om, că-i plăcea de tine și nu vroia decît să fie bine.

– Da, cumetre, dar... ce să fi vorbit împreună?

– Ia uite-l, domnule, nemaipomenit, păi nevasta ți-o iei ca să stai la gargară cu ea de dimineață pînă seara? O iei să-ți facă mîncare, să-ți spele, să-ți calce, să-ți facă copii. Nu să-ți țină conferințe.

– Bine, cumetre, las-o pe-asta, ce-a fost, a fost...

– O las, o las, da timpu zboară și nu te văd bine, băiete. Cît crezi c-o s-o mai ducă maică-ta? Cîțiva ani, pe urmă rămîi singur. Și măcar de-ai semăna cu mine cît de cît, să poți să te gospodărești singur, da nu ești în stare să repari o priză sau un fier de călcat, mi-e și rușine să le spun colegilor că am băiat inginer, poate-mi zice vreunul să vii să-i repari televizorul.

– Și, ce-i cu asta?

– Cum ce e? Păi, ți-ar plăcea să trăiești în mizerie, să te năpădească gîndacii?

– Nu, nici nu mi-ar plăcea, nici nu mi-ar displăcea. Mi-e indiferent.

– Ce formă de om oi fi și tu, măi băiete, nu știu. Cîteodată mă și gîndesc dacă ești al meu.

– Sînt, cumetre, sînt. În anumite privințe semănăm al dracului de bine. Văd că mie-mi dai sfaturi, da familia ta unde e?

Bătrînul se strîmbă și golește paharul pînă la fund. Se vede că s-a amețit.

– Păi de-aia-ți și spun, ca să nu faci și tu ce-am făcut eu... Și eu am crezut că pot să trăiesc singur și să nu-mi pese de nimeni...

– Bine, cumetre, bine, n-ai vrea să schimbăm subiectul? Mai bine mai povestește-mi ceva...

Zîmbind lîngă tumoare

– ... după Uluk Beg, Tycho Brahe, după Tycho, Kepler, pe urmă Newton, Einstein, și cine știe care-o mai veni. Orice teorie poate să fie corectată, completată... reformulată într-o bună zi. Popper chiar zice că nu este adevărat decît ceva ce... într-un anume sens, poate fi falsificat. Deci nici o teorie nu are cum să concorde perfect cu realitatea, care nici aia nu știm prea bine ce e. Și atunci? De ce să nu introducem printre criteriile de apreciere și unul de... să-i zicem frumusețe speculativă, independent de adevăr și fals?

Hilbert soarbe zgomotos din cafea.

– Să introducem, de ce să nu introducem.

– De exemplu, teoria lui Kelvin asupra naturii eterului, știi povestea cu eterul, nu?

Așa și așa, face semn Hilbert.

– Ideea a fost a lui Huygens, era nevoie de un mediu universal de propagare pentru lumină, ceva care să umple spațiul. Între proprietățile eterului deduse teoretic apăreau mereu contradicții... de plidă, experiențele de polarizare arătau clar că lumina presupune vibrații transversale, și, pe de altă parte, vibrații perpendiculare pe direcția de propagare sînt posibile numai în solide... Care va să zică, eterul trebuie să fie solid și, îți dai seama... cum – dacă umple tot spațiul – înaintează prin el Soarele, planetele... cu noi cu tot?

– Logic.

– Păi da, logic, așa a zis și Kelvin... A făcut o analogie cu proprietățile cleiului de cizmărie. Dacă

dai cu ciocanul într-o bucată de clei – mi se pare că și ceara de sigiliu se comportă tot așa –, se sparge, e casant. În schimb, dacă apeși un timp mai lung... cu o forță nu prea mare, dar constantă... se poate să fie și greutatea proprie, atunci curge. La fel și eterul... în cazul vibrației luminoase ai variații extrem de rapide ale forței și, deci, răspunde ca un solid, pe cînd în cazul corpurilor cerești, care se mișcă mult mai lent, curge în jurul lor... practic fără să opună rezistență, alo, da... da, e pentru tine.

Hilbert se extrage greoi din scaun și ocolește biroul.

– Mersi. Da... ce faci, donșoară... nu... da... bine. Nu, n-am vorbit... nu era acasă... nu, domnule, nu înțelegi că nu era nimeni acasă, am sunat toată dimineața... eu de unde vrei să știu... bine... bine... nu știu... bine... dacă găsesc. Pa, ti pupo.

Suflă în șpiț și înfige un bucegi proaspăt.

– Mă Vali, ascultă-mă pe mine, să nu te însori niciodată...

– De ce, Ioane?

– N-are importanță. Zi-i mai departe.

– Păi, ce să-ți mai zic... asta e, toată povestea era o năzbîtie, bineînțeles, eterul pur și simplu nu poate exista, dar ca imaginație, ca speculație intelectuală luată la modul absolut... nu-i așa că-i frumoasă? Sau, uite... ceva mai la-ndemînă, modelul geometric al lui Ptolemeu, cu toate epiciclurile... și excentricele lui, nu e totuși o lucrare impresionantă a spiritului?

Hilbert fornăie și dă pe gît restul de cafea.

– Este... dar, hm, în felul ăsta reduci știința la un joc al creierului... Totuși, orbitele sateliților nu se calculează cu epicicluri.

– Ce vorbești, domnule, se miră Mînzul, nu m-așteptam să spui asta tocmai tu... Și inelele tale noetheriene, și idealele, alea cum sînt?

Hilbert se lăsă cu scaunul pe spate, într-un echilibru precar.

– Păi... ce sînt toate lucrurile de pe lumea asta, cu excepția mîncării, băuturii, o gagică, un somn bun...

– Ei nu, nu-mi veni cu sofisme ieftine. Vorba e că, de fapt, dacă dai la o parte adjectivele – utilitar, nobil... înălțător – ceea ce rămîne e un act gratuit. M-a uimit odată Albert Szent-Györgyi, care, domnule, a avut tăria să le răspundă unor tineri care voiau să lucreze în cercetare oncologică... ca să ajute la reducerea suferinței omenești, așa ziceau... că ar fi mai bine să se adreseze unei societăți filantropice. Sau chirurgul ăla celebru din Viena, zîmbind alături de tumoarea proaspăt extirpată – un exemplar superb, domnilor... Sau Fermi, care zicea „dar asta e fizică splendidă", cînd Szilard îi mărturisea că se teme. Pe ăștia crezi că îi interesa altceva în afara jocului în sine al minții?

Hilbert se strîmbă sceptic.

– Poate că nu, dar mai sînt și alții. Ceea ce nu pricep e de ce ajung să te roadă astfel de chestii... Crezi că-i vreun pericol ca să producem, tu sau eu, ceva de anvergură... care să ne arunce pradă dilemelor morale?

– Nu, zice uscat Mînzul, după ce tace un timp, bineînțeles că n-o să fac nimic, niciodată... totuși, trebuie să știi să te ratezi cu eleganță. Pentru asta simt nevoia să mai gîndesc din cînd în cînd, să-mi făuresc neliniști, frămîntări, probleme de conștiință... E mai distins așa. De fapt... nu-mi pasă cu

adevărat de nimic. Aș vrea uneori să fiu încrustat într-un zid și să mă uit la lume.

Fulgerător, se cocoșează amîndoi și încremenesc cu ochii în schemele de colghere răspîndite foarte realist pe birouri. A intrat dr. Fâșie. Hilbert și Mînzul se relaxează. N-a fost directorul, care să-i întrebe cu ce se ocupă în clipa de față. Ce capsoman și directorul ăsta nou, într-un an de zile n-a fost în stare să se adapteze obiceiurilor locului; uneori vine de cîte două-trei ori pe zi. Răspunsuri există, pregătite cu grijă, dar oricum, sînt momente dificile, în care îți trebuie stăpînire și dicție. Bine că mai are puțin pînă la pensie.

– Cum e, băieți? Merge viața, merge? Meerge.

Așa e dr. Fâșie, un optimist incurabil, arată întotdeauna ca o reclamă care îndeamnă la consumul de pui fripți.

– Am făcut rost de set motor, le anunță cu însuflețire. Într-adevăr, de nopți întregi nici Hilbert și nici Mînzul nu-și găseau somnul tot perpelindu-se: și-o face dr. Fâșie rost de set motor au ba? În fiecare zi, dr. Fâșie îi informa asupra cuceririi unui nou sector al realului: am făcut rost de dooj de litri de vin popesc, de bujii champion, de vegeta, de chei cu fluierici, a făcut aseară nevastă-mea o mîncare de pipote, am băut un vin cu unchiu-meu. Livra informațiile gratis, cu fățișă mulțumire. Totuși, Hilbert și Mînzul, cu mutrele lor lungi și rînjetele în colțul gurii, nu se numărau printre clienții săi preferați, erau incluși doar în turul de rutină prin birouri.

– Azi mă duc să mi-l monteze.

Supralicitează.

– Și pe urmă plec la țară să aduc niște brînză.

Hilbert și Mînzul se uită la el aidoma caprei privind în grîu.

– Mai trec eu mai tîrziu, spune asigurător și iese. Nu mai vine azi, dar mîine va fi din nou prezent, nesmintit.

Un timp destul de lung domnește tăcerea. Două muște se acuplează în zbor deasupra capului lui Hilbert, apoi se izbesc de geam. Mînzul se duce la fereastră. În lumina rece a după-amiezii, balta pare dată cu cositor. Dincolo de apă se înalță coșurile fabricii de cărămidă, zvelte și veșnic fumegînde, ca-n documentarele despre Auschwitz. Iar dincolo de ele se întinde cîmpia.

E un capăt de mahala liniștit, cu tot tremurul pămîntului zguduit de trecerea camioanelor și trailerelor care ocolesc orașul. Printre traversele năpădite de buruieni ale căii ferate ciugulesc rațele; din an în paște mai trece pe aici cîte un mărfar, adăugînd sau scăzînd ceva, care tot nu se cunoaște, mormanelor de fierotenii din curtea depozitelor. Noaptea, lătratul cîinilor, plecînd de la un hămăit singuratic, cuprinde epidemic tot cartierul. Lîngă debarcader, Mînzul a înecat odată doi pisoi abia născuți, viermănoși. Viermii îi mîncau de vii pe dinăuntru, era un du-te-vino sub coada lor. Scoteau niște schițe de miorlăit, slabe și hazoase, dar de murit, nu mureau. Mînzul era nevoit să-i bage mereu la fund cu bățul, vîsleau din labe sub oglinda apei ca doi cosmonauți în imponderabilitate; aveau ochii lipiți și țipau mereu, neauzit.

– Am uneori o senzație stranie, zice Mînzul gînditor. Institutul ăsta parcă-ar fi... nu știu cum... ireal, ca un palat din basme care se transformă a doua zi în cocioabă.

Într-adevăr, au un aer cam neverosimil pavilioanele, conturîndu-se impunătoare între zidul depozitelor și atelierul de monumente funerare, chiar pe locul în care se zice c-a fost bîrlogul hoților din partea asta de oraș. E bizară și placa de marmură, achiziționată probabil de la atelierul vecin, pe care scrie cu majuscule negre: INSTITUTUL DE STUDII CERCETĂRI OPTIMIZĂRI ȘI PERFECȚIONĂRI ÎN TEHNOLOGIA COLGHERELOR. În schimb, priveliștea care se deschide dincolo de poarta zăbrelită, păzită de portarii cu mutre de sfincși, nu poți să spui că nu e splendidă. Mai întîi cupola albastră, amintind de Bibi-Hanîm, a Pavilionului Gîndirii Adînci. Apoi, zidurile baroce, galben șofran, ale Pavilionului Contemplației Senine, în care își au sălașul Hilbert și Mînzul. În dreapta, albul doric al coloanelor Deplinei Regăsiri. Aleile, mărginite de castani și garduri vii totdeauna proaspăt tunse. Naiade, tritoni și nereide străjuiesc fîntînile arteziene care înviorează aerul în zilele fierbinți ale verii.

Ca întotdeauna, privirea Mînzului e atrasă de barăcile lungi, posomorîte, aflate în apropierea zidului împrejmuitor, unde nu ajung niciodată vizitele oficiale.

– Mă apucă uneori, așa... un soi de stenahorie, Ioane... Aș da dracului tot și aș pleca... nu știu... să lucrez undeva, pe un șantier... nici măcar ca muncitor necalificat, la lopată, pur și simplu... Sapi un șanț, transpiri, fumezi o țigară, mănînci o ciorbă... iar mai sapi... și într-un tîrziu șanțul e în fața ta, terminat. Poate așa aș simți că trăiesc.

Hilbert surîde blînd.

– Ai simți pe dracu. Eu am dat la lopată, băiețaș. Cu normă. În cîteva zile te-ar apuca o stenahorie mai mare ca asta.

Pentru ca furnicăturile insuportabile din picior să înceteze

– Probabil că ai dreptate. Am la activ în special începuturi entuziaste... Să vezi caietele mele din facultate. Vreme de cîteva cursuri luam notițe serios, concentrat, le treceam pe urmă pe curat, subliniam cu creioane colorate, refăceam figurile cu rigla, ce mai, o plăcere... În faza următoare nu mai transcriam cursul, îl lăsam așa cum îl luasem. După care ajungeam la concluzia că n-are sens să mă mai efortez, deoarece aveam o colegă... care lua niște cursuri, o plăcere.

Rîde. Rîde și Hilbert. La patru Mînzul pleacă, nu înainte de a semna condica, a doua operațiune importantă pe ziua în curs. Rămas singur, Hilbert cade într-un soi de transă, privind în gol, cu ochii întredeschiși. Se gîndește la o moară părăsită din cîmpie, la Gina, la o zi din anii '60, la grupuri separabile și din nou la Gina. Apoi mai pune de o cafea. În timp ce spirtiera pîlpîie jucăuș, începe să răsfoiască tomul roșcat de pe birou, David Hilbert *Théorie des corps et des nombres algébriques*. Mormăie: al dracului, Hilbert ăsta. După ce-și bea cafeaua, îl cuprinde ca întotdeauna o toropeală plăcută. El are proprietatea dobîndită pe vremea navetei, să poată adormi oricînd și oricum; se lasă într-o rînă, înfige capul în unghiul cotului drept și începe să sforăie încetișor, ca un motan ce toarce.

Umbrele serii se aștern peste Institut. În mahala se lasă liniștea, întreruptă doar de lătrături îndepărtate. Îndată ce luna apare palidă pe cer, spre Institut se îndreaptă, cu pași de lup, directorul. Și-a lăsat mașina două străduțe mai încolo, pentru a nu fi reperat în timp util de portarii corupți, gata oricînd să-i alerteze pe cercetători prin telefon. Controalele la drum de seară sînt hachița lui. Simte nevoia să se convingă că subalternii din schimbul de după-amiază elaborează noi și noi algoritmi, meniți să ducă la perfecțiune producția de colghere. Are pantofi cu talpă de cauciuc, astfel încît poate să înainteze pe coridoare tăcut ca o stafie. Ajuns în fața biroului lui Hilbert și al Mînzului, ascultă puțin, apoi smucește fulgerător ușa. O clipă e dezorientat de întuneric, bîjbîie după comutator, timp suficient pentru ca Hilbert să țîșnească în picioare și să încerce, buimac, dar mînat de un puternic focar din subconștient, să pară deosebit de activ. În clipa în care lumina se aprinde, vine în întîmpinarea directorului și cade în genunchi.

– Ce s-a întîmplat, tovarășe Leșu? Directorul e puțin mirat, dar, după ton, nu neplăcut surprins. Hilbert se ridică greu, strîmbîndu-se. Directorul îi întinde mîna. Disperat, Hilbert își apucă dreapta cu stînga de încheietură și o duce spre palma directorului. Nu după mult timp, mîna își revine, în schimb trebuie să se scurgă cîteva minute bune pentru ca furnicăturile insuportabile din picior să înceteze.

Din imaginariu

Traversînd vălmășagul de soldați zdrențăroși, se apropie de masa generalilor și își scoate bicornul. Așteaptă ca ceilalți să se ridice și să facă la fel. Massena îl înfruntă. Dieudonné se uită ca o acvilă la un uliu. În sfîrșit, toți sînt în picioare, cu capul descoperit. Generalul de douăzeci și șapte de ani își pune bicornul la loc și se așază. Apoi face un semn: ședeți. Bicornuri sparte, tunici sfîșiate, cîrpe pline de sînge, francezii ciunți, orbi, tîrîndu-și mațele pe pietrele încinse și cenușii ale Sierrei. Murmurul general, lipsit de vlagă, întrerupîndu-se puțin cînd umbra împăratului e aproape: „Vive l'empereur... Vive l'empereur..." Și deodată, un urlet spart și gîjîit, pornit din gîtlejul ars de febră al unui ofițer în cîrje: „Vive la Pologne!" Calul flăcăului se sperie și o ia la galop prin ciudata ceață a dimineții, din care răsar și îl abat mereu din drum bariere și stîlpi cu tăbliță indicatoare: AUSTRIA... PRUSIA... RUSIA... Orașul e cucerit. Se sparge cu însuflețire poarta mică și ferecată din piață. Aici e tezaurul, răsplata. Prin poarta deschisă ies, la început temători, apoi din ce în ce mai îndrăzneți în fața soldaților care dau înapoi, lueticii, nebunii, estropiații orașului. Hetaire cu zîmbet verde și fețe mîncate întind spre învingători brațe scheletice, nerăbdătoare. La lumina lunii se vede musca mergînd pe globul ochiului deschis al vacii moarte. E liniște și nici un pic de vînt. Prințul de Elsinore salută Moartea, își îndreaptă pieptarul și se așază în fața tablei de șah: capul acoperit de

gluga puțin trasă pe spate, lăsînd să se vadă părul blond, retezat pe frunte, bărbia sprijinită în palma mîinii drepte, paloșul cu garda în cruce rezemat în unghiul cotului stîng. O stemă a întregului Ev Mediu european: icoana cavalerului ce totdeauna va muri curînd; la volan, șoferul cel tînăr cîntă fals și încăpățînat, dar cu entuziasm. Reușește într-un tîrziu să aducă pe buzele fetiței siluite de zeci de soldați umbra de neînchipuit a unui zîmbet. Dl. Watanabe cîntă și el sub ninsoare, cu vocea-i încordată și răgușită, despre tinerețea stinsă și anii care fug.

Peștele de bibliotecă

Mînzul Sec stă pe taburetul alb, cu picioarele pe linoleumul verde-marin, cu omoplații lipiți de peretele verde-spital. Ai ochi prăzului, băiete, ca uniforma lu tac-tu. Prințesa prăjește cartofi.

Negrul de sub NATIONAL GEOGRAPHIC zîmbește. Ce să facă și el. O altă caracteristică a rasei este faptul că aleargă repede; domină proba de 10.000 m garduri de bantustane. În schimb, flotabilitatea redusă nu le permite să fie campioni olimpici la natație.

– Te iubesc, spune Prințesa răscolind cartofii cu furculița.

Cîntecul de dragoste al Mînzului Sec

Iubirile mele cu număr de ordine par
Au nume de cățele de rasă
Cele impare
Au dantura frumoasă.
Totuși, deși nu par, ele sînt
Unica dovadă experimentală
A existenței mele
Pe Pămînt.

Refren I
Pămîntule, dă-mi toate florile tale
Pentru Suzy și pentru Niță Geta
Cerule, dă-mi toate stelele tale
Pentru Nușa și Pușa Bruneta.

Refren II
(Corul de copii al Radioteleviziunii):
Nu-mi pasă de nimeni
Și vreau să mor înghețat
Pe vîrful muntelui.

Nanga Parbat, 8125 m (măsurați de la nivelul mării, pentru că există o altă metodă, mai democratică, pusă la punct de cercetătorii lui Smithsonian Institute, care iau în considerare înălțimea geoidală, rezultat al raportării la un nivel de referință obținut prin umplerea depresiunilor cu volumul proeminențelor de relief; după acest criteriu, cel mai înalt munte de pe glob este Chimborazo, din Anzii Ecuadorului, și nu Everestul).

– Și eu, spune Mînzul.

The Gates Of Africa. Continentul păstrează în prenume nostalgia trecutului colonial: Nujoma Sam, Mugabe Robert, Kaounda Kenneth, Nyerere Iulius. Un posibil demers ucronic, pornind de la nume ca Gheorghe N'Dongo sau Petre M'Pungu.

Prințesa izbucnește în hohote lungi, tabagice, arătîndu-și dinții albi înfipți în gingiile violete. Încă o țigară, aprinsă de la aragaz. Snopi de Dacia se coc printre ochiuri.

– Ce idei poți să ai...

De aici, de la etajul 16, orașul arată ca o savană de antene. Seara sînt mari șansele de a vedea ceva interesant prin blocurile vecine. De asta o și iubește Mînzul pe Prințesă, el stă la un nivel inferior, orb. Alte motive sînt:

b) felul aproape disperat de a face dragoste al femeii tinzînd asimptotic spre patruzeci.

c) biblioteca Prințesei.

– Scoate și tu niște farfurii.

Mînzul abandonează revista și revine la nuvelele lui Hesse.

– Cîteodată mă întreb dacă te mai interesează și altceva în afară de cărți. Măcar...

Înjură cu sete, tigaia i-a împușcat un strop de ulei încins pe pleoapă.

– Auzi, mă, știi ce ești tu? Ești un pește de bibliotecă, să știi. Cum intri în casa unei femei, îi faci inventarul cărților. Toată dragostea ta ține cît timp ai ce citi.

Ba mai mult, Prințeso, e un vicios al primei nopți. Tîrziu, după ce respectiva – mai mult sau mai puțin satisfăcută – doarme dusă, Mînzul se scoală și se duce tiptil la bibliotecă. Cu fasciculul îngust al lanternei micuțe, chinezești, baleiază în-

cet raft după raft. Nu sînt prea multe de văzut, toată lumea are cam aceleași cărți, iar în garsonierele mărginașe – rar apartamentele cu două camere – prin care nimerește el, bibliotecile au nume de fete, furnirul proaspăt desprins și de multe ori pline cu lenjerie de damă, în care s-au strecurat două-trei săpunuri fine. Asta nu-l face să fie mai puțin emoționat și să nu gîfîie cu inima în gît cînd din întuneric apar cotoarele încă necunoscute.

O singură dată lucrurile au ieșit prost: întinzîndu-se după o *Antologie filosofică* de dinainte de război, s-a prăbușit cu scaunul trăgînd după el un raft întreg. Nevasta de specialist plecat în Libia, cam nervoasă și obișnuită de o bucată de vreme să doarmă singură, a început să strige buimacă după ajutor de-ți îngheța sîngele-n vine. În foarte scurt timp a sosit o poteră condusă de nea Marin, responsabilul de scară. Deschide, i-a zis Mînzul femeii, în timp ce bușiturile se întețeau, ăștia or să spargă ușa. Nea Marin responsabilu fusese pînă-n Tatra, așa că trebuie să verificăm, doamnă, poate nu vi s-a părut, a mai fost săptămîna trecută un caz la scara patru. Pe Mînz l-au luat din baie, cu toate că avusese tăria să spună ocupat. Așa l-a cunoscut Mînzul pe locotenentul Nedelcu, de la circa 14.

Peștele de bibliotecă. Ichtyolecta, piscis librarius. Sună bine, Prințeso.

– M-a sunat Vasilescu azi-dimineață, a zis că mă ia de nevastă.

Mînzul ridică din umeri.

– Foarte frumos din partea lui.

– Da, da ce, îl iau!? Trebuie să fiu nebună. Are nevoie de o tîmpită care să-i spele, să-i gătească,

să bată la mașină. Nu sînt eu aia. Am fost, da nu mai sînt... Tot nu mi-ai spus de unde-ai luat cartofi așa frumoși.

– De la rampă, murmură Mînzul cu gura plină.

– Păi, și ți-a dat voie să ieși cu ei pe poartă?

– Nu... dar... *habeas corpus*.

– Ce-i asta?

Ar trebui să știi, e un principiu de drept britanic. În curtea depozitelor nu le zisese nimeni nimic, ba chiar unii supraveghetori îi îndemnaseră să ia, așa că cei mai mulți își umpluseră cîte o sacoșă-două cu cartofi tot unul și unul. La poartă însă, paznicii se arătaseră de neînduplecat, punîndu-i să-și deșerte plasele într-o ladă special prevăzută pentru asta. Mecanismul fusese imaginat de însuși șeful depozitelor, care obținea astfel cartofi selecționați cu maximă conștiinciozitate pentru obligațiile pe care le avea și el, ca tot omul. Mînzul însă înaintase demn, cu mîinile în buzunarele balonzaidului oscilînd ca o limbă de clopot, rigidizat de săculeții cusuți pe dinăuntru, burdușiți cu cartofi. *Habeas corpus*, zbierase isteric în clipa în care paznicul vrusese să-l pipăie. Enumerase apoi, crîncen, rigorile pe care le implică încălcarea acestui vechi principiu. Năucit, paza contractuală îl lăsase în plata domnului, mai ales că între timp alți tovarăși ingineri, cu sacoșe pline, o zbugheau pe lîngă ei.

Cărămizi netencuite și plăci de zinc

– Trei ani de zile mi-a mîncat viața nenorocitul ăsta. A venit la spital și nu mi-a adus și el o floare. La masă aveam mereu impresia că-mi numără înghițiturile...

– O fi dus-o greu cu banii...

– El? E om de juma de milion, nu știu ce-o vrea să facă cu ei, că mîine poimîine crapă și nici cui să-i lase n-are. Stă de ani de zile într-o amărîtă de garsonieră, în Berceni, și mănîncă la cantină.

Un ștab cam straniu.

– Poate glumea omu.

– Da de unde... N-a făcut o glumă în viața lui, nici să rîdă nu știe.

Ești o comoară de femeie, dar stai rău cu logica, doamna mea. Oare chiar nu-ți dai seama că prima întrebare care se naște este cum ai putut să trăiești trei ani cu un om pe care-l descrii în culorile astea? Mînzul, ce să zică și el, n-are încotro, se indignează:

– Ce om, domnule, ce individ, cum a putut să se poarte așa cu tine după tot ce-ai făcut pentru el...

Îmbobocește Prințesa. Sînt nenorocită, strigă prin toți porii, bărbații, care sînt niște porci, și-au bătut joc de mine, da, da, m-au călcat în picioare, m-au luat de proastă, fiindcă sînt bună, sînt o ființă nobilă, nu mă combin niciodată cu doi în același timp.

– Ai suferit mult, adaugă Mînzul căutînd să-și reprime un sughiț.

Prințesa zîmbește cu zîmbetul reginelor decapitate și trage ultimul fum din țigara pe sfîrșite.

– Așa a fost norocul meu...

Strivește îndelung chiștocul și își aprinde alta. Nu aprinde niciodată țigară de la țigară.

– Eu sînt făcută în pușcărie, măi băiatule.

O clipă, ceva arzător și sufocant se lasă în bucătărie, Prințesa este chiar prințesă și Mînzul simte același fior electric pe care i-l treziseră ochii ei privindu-l dintr-un portret de beizadé, în *Istoria* lui Călinescu.

– Hai în sufragerie, să-mi beau și eu cafeaua.

Mînzul se trîntește pe canapea, ea se așază în balansoarul în care de-atîtea ori a găsit-o stînd pe întuneric, fumînd și ascultînd cele cîteva melodii ale cutiei muzicale din veacul trecut. Duminica și sărbătorile legale lua somnifere ca să doarmă pînă cînd se ducea din nou la serviciu. Cîteodată mai dădea un telefon la robot.

– Povestește-mi ceva.

– Ce? icnește Mînzul întinzîndu-se.

– Spune-mi... de la Buenos Aires.

– De ce tocmai de la Buenos Aires?

– Nu știu, dacă nu vrei, spune-mi din altă parte.

Mînzul își aprinde și el o țigară. Se reazemă cu spatele de dulapul de haine cît un transatlantic, negru și străvechi.

– E un oraș mare. Cea mai europeană dintre capitalele Americii Latine... Găsești aici mai multe pizzerii decît la Roma și Napoli împreună. Abatoare uriașe, din cărămidă roșie, ca la Chicago. Străzile sînt lungi și drepte... Verdeață, terase... grilaje din fier forjat. Uneori, strada se termină brusc și începe pampa... Din mahalaua Floresta

sau din cartierele săracilor, Villa Soldati, Villa Crespo, Villa Insuperable, se zăresc gauchos călare, profilați pe orizontul imens al cîmpiei... Le e scîrbă de porteños și orilleros... le e teamă să intre în oraș. Dacă totuși sînt nevoiți s-o facă, stau închiși cît pot de mult în camera mizeră de hotel, sorbind ceai mate și așteptînd să fugă din nou în cîmpie...

Cel mai mult am bătut Calle Junin... strada bordelurilor... și strada Uruguay – plină de librării... A, și chioșcurile cu reviste de pe Corrientes... Pe Avenida del Libertador se înalță enorm Che Guevara, cu ochii larg deschiși și capul frînt pe un umăr, așa cum l-au străpuns gloanțele subofițerului Terán.

– Ai fost în vreun cimitir?

– Da... în Recoleta, cimitirul de Nord... și în Chacarita... Recoleta e mai luxos... multe morminte sînt ca niște căsuțe cenușii, împodobite cu imortele și talismane... Chacarita e cimitirul săracilor, morții sînt aduși cu furgonul primăriei și aruncați în nișele de ciment supraetajate și numerotate... Între Recoleta și biserica Soccoro există unul dintre acele tuneluri secrete... din timpurile coloniale... descoperite abia odată cu construcția metroului și a zgîrie-norilor.

– Oamenii cum sînt?

– Fețele cele mai izbitoare sînt ale indienilor și metișilor... prelungi și ascetice... cu părul negru și lins, parcă vin cu toții de la înmormîntarea contelui de Orgaz. Apoi spanioli, italieni, nemți, ruși, polonezi... și, bineînțeles, evrei. În Buenos Aires trăiesc 500.000 de evrei. Cartierul evreiesc este Junin y Corrientes... Pentru că cei mai mulți sînt evrei ruși, li se spune simplu: ruși. Am avut și eu un

amic... don Santiago Fischbein... ținea un anticariat pe Talcahuano, în localul fostei librării Buenos Aires...

Ce să-ți mai spun? Barurile și cafenelele. Cred că le-am colindat pe toate... deși sînt o mulțime: Boston... La Tenaza, La Biela, Epsilon... Unchiul Carlos... micile crîșme din strada Vicente Lopez, barul Chichin de pe Amiral Brown, colț cu Pinźon... dugheana dintre străzile Brazilia și Balcarce. Din piața Italiei, dacă o iei pe bulevardul Sarmiento și treci de Monumentul Spaniolilor... și de Grădina Zoologică... nimerești în barurile din Santa Fé, unde poți să bei un submarin fierbinte cu jumătăți de lună.

Prințesa și-a adunat genunchii la gură și se leagănă încet în balansoar.

– Apoi imagini... fragmente care s-au gravat în memorie... după criterii inexplicabile... Apele din Riachuelo, văzute de pe Pedro de Mendoza, parcă pline de sînge... în locurile unde reflectau lumina vapoarelor din Dana Sud... Quinta Triste-le-Roy, învăluită în nesfîrșita mireasmă a eucalipților... Revelația Sudului, dincolo de Rivadavia. În Costanera Sur, ascultînd curgerea ritmică a rîului... față în față cu Buenos Aires-ul sub amurg... Motanul nemișcat ca o zeitate din strada Braziliei. Statuia zeiței Ceres în parcul Lezama... Dalele albe și negre cu care e pardosită curtea bisericii Concepcion... Doi bătrîni, pe terasa cîrciumii de pe Bolivar, colț cu Venezuela... Unul țeapăn și îmbrăcat corect, costum de culoare închisă, cravată închisă, cămașă albă... așezat pieziș față de masă... cu mîinile încrucișate pe mînerul unui baston. În fața lui, o cafea cu lapte. Celălalt... mai tînăr, dar mai uzat, cu

ochelari și mustață... poartă un pulover negru și cămașă albă, are aerul unui șoarece obosit... și bea whisky. Nu pare îngrozit de privirea îndreptată de cel dintîi undeva... spre granița dintre sus și înainte... privire care totdeauna trădează un orb.

Îmi mai amintesc, nu știu de ce, leii unui portal de pe Jujuy... undeva pe lîngă piața Once... Strada Belgrano... Aráoz... pasajul Russell... piața Grand Bourg... biserica Guadelupe văzută dintr-un tramvai de pe Gran Nacional... laguna Guadelupe, ici-colo, pe mal, cîte-o colibă... încropită din cărămizi netencuite și plăci de zinc...

Un animal voyeur

– Nu știu, dom profesor, dar... sînt concurente. Se simte.

– Mai gîndește-te.

De ce sînt întotdeauna simpatice persoanele care riscă totul pe o carte? care cedează în ultimă instanță impulsurilor afective? Care merg împotriva evidenței, care susțin pînă-n pînzele albe cauze pierdute. Care greșesc. Napoleon e Napoleon, Wellington, un englez. Danton, un gigant, Robespierre, un pitic veninos. Porcarii irlandezi care au doborît în noroi floarea călărimii înzăuate franceze sînt doar uneltele anost de eficiente și ubliabile ale splendidului destin tragic hărăzit în exclusivitate celor ce poartă armuri, lănci, panașe, baniere în vînt. Seriozitatea, rigoarea, eficiența, raționalismul, concentrarea, tenacitatea, puterea de muncă pot să genereze respect, dar nu adulație. Omul are nevoie de spectacol. Un tip care dă mereu

șase-șase e admirat în alt fel, mai intens, aproape mistic, decît un mare șahist. Creatorul ca persoană iluminată, pleznit de idei coborîte cu hîrzobul din cer. De fapt, la greci poiesis era mult mai apropiat ca sens de techne, glazura cu inspirația divină a întins-o ulterior iudeo-creștinismul. Fericitul Augustin își are, și el, contribuția lui. Creierul, ca o uriașă tumoare.

– Nu știu.

– Bine... ia spune, vezi pe undeva un patrulater inscriptibil?

Primatul sentimentelor. Voi, cu calculatoarele voastre, cu știința voastră, sînteți în stare de multe, dar n-o să vă puteți niciodată atinge de un apus de soare, de pletele clocotind în vînt ale fetei recent chiuretate, de tristețea victoriei și zîmbetul muribundului. Precum și alte ilustrate de lux. Un macac rhesus cu electrozi înfipți în cap are și el trăirile lui: buton galben – foame, buton verde – furie, țipete, buton roșu – apatie, privire goală. Rațiunea? N-o poți vedea în adevărata ei lumină, fiindcă ești închis în ea. Și atunci? Există în om o esență ultimă, definitorie? Rămîne un grăunte orbitor pe fundul creuzetului sau vei răscoli totdeauna degeaba lichidul leșios și călduț? Poate că esența asta e tocmai căutarea ei.

– Da, este... ABMN, și atunci... unghiul ăsta este egal cu ăsta, ăsta cu ăsta... și iese, da, domprofesor, iese...

A înțelege. Clipa în care te transformi în altcineva, la fel de indefinibilă ca și punctul geometric. Dar e doar primul prag, beția răspunsurilor, în care foarte ușor te poți împotmoli.

– Hai s-o facem și pe trei douăzeci și șapte, Mihai.

Ești isteț, puștiule, te-ajută mintea, ai să ajungi curînd un rezolvitor de mîna întîi. O să devină pentru tine o manie, un viciu, s-ar putea chiar să faci complexul Viviani, să nu mai poți ieși niciodată din cristalul rece și scînteietor al geometriei. Mai tîrziu, mult mai tîrziu, ai să constați, cu din ce în ce mai multă uimire, că ceva nu merge. Te-ai obișnuit să rezolvi probleme presupuse ca bine formulate, cu exact datele de care ai nevoie pentru rezolvare (dacă ceva rămîne neutilizat în raționament e semn sigur că ai greșit), probleme care „dau", în care rădăcinile se extrag din pătrate perfecte, ale căror rezultate sînt numere întregi sau cîte-o fracție prietenoasă. Zecimalele îți stîrnesc o ușoară repulsie. Și acum, numai asta vom face, zeci și sute de probleme, pentru că vei da un examen la care asta se cere. Iezuitul acela de prin secolul șaisprezece sau șaptesprezece, un algebrist ciudat, dar neașteptat de creativ, refuza să răspundă problemelor-provocare trimise de colegi de breaslă: el nu obișnuiește să rezolve decît probleme pe care și le pune singur.

– Se poate calcula... din teorema bisectoarei...

– Dă-i drumul.

Problemele pe care le pune realitatea nu sînt niciodată bine formulate. De fapt, nici nu sînt probleme, pentru că realitatea nu oferă probleme spre rezolvare, ea este și sancționează. Trebuie să-ți construiești singur ipotezele, sperînd să fie consistente, să-ți alegi date, fără certitudinea că nu sînt redundante sau insuficiente, și să încerci să obții un răspuns, nu răspunsul. Și sînt destule șanse ca problema să fie o falsă problemă și să treacă ani pînă să înțelegi că nu găsești răspunsul pentru că el n-are cum să existe. Spre aceste nisipuri

mișcătoare te îndrepți cu compasul în dreapta și rigla în stînga.

Și asta nu e încă nimic. Interesant începe să fie din clipa în care bagi de seamă că indivizii care nu posedă chiar la perfecție calculul variațional sau transformările conforme se descurcă totuși consternant de bine în terenul mlăștinos. Mitraliera grea, aruncătorul de grenade, cartușierele pline te obligă să te scufunzi la fiecare pas, în vreme ce fîrțîngăi cu pistolet îți fac cu mîna semn din mers. Dacă ai norocul ca tot ce-ai învățat să-ți fi rămas în stomac și să nu-ți fi intrat în sînge, atunci te mai poți salva, vomitînd și păstrînd doar atît cît e necesar ca să repari televizoare sau să dai meditații.

– Asta e... dă trei radical din trei... întîi se aplică Pitagora în triunghiul mare, pe urmă teorema bisectoarei, se fac proporții derivate, cu numitorul adunat la numărător... și dă, trei radical din trei.

– Foarte bine, Mihai. Următoarea, douăzeci și opt.

Măcar meditațiile de le-ai face ca lumea, dar nici pentru asta nu mai ai vlagă. Cultura intrată în organism și nelumită e patogenă, nu superfluă. Altfel, de unde golul, de unde lehamitea? Poate că totul e greșit, de la bun început... De ce alfabetul, de ce tabla înmulțirii? Materia cu care ar trebui să se înceapă e ontologia: prima lecție să se desfășoare sub cerul înstelat. Unde începe și unde se termină totul, domprofesor? Aș putea să vă răspund, copii, cu cuvîntul infinit, ceea ce e totuna cu a spune pufos sau dungat. Gîndiți-vă singuri că în spatele acestor stele sînt alte stele, și în spatele acestora altele, pînă cînd simțiți un soi de fîlfîială prin creier și vă cuprinde amețeala. Mintea voastră,

și nu numai a voastră, s-a lovit de inimaginabil. Și totuși, cutremurător este că *acolo*, adică de fapt *aici*, și peste *tot*, lucrurile sînt într-un anume fel, dovadă fiind însuși faptul că *noi* percepem universul ca existînd în timp, în jurul a ceea ce sîntem. Chiar presupunînd că totul e simulat și că dormim de fapt în coșciuge străvezii, cu electrozi pe tîmple, sau că lumea a fost creată cu cîteva minute în urmă, iar noi sîntem prevăzuți cu un trecut iluzoriu, nu facem decît să mutăm totul în alt sistem de referință. Să privim deci cerul nopții, peste zece ani n-o să vă mai uitați la el decît ca să vedeți cum va fi vremea sau ca să-l luați martor la necazurile voastre.

– Domprofesor, ar merge cu formula lui Heron, dar ies niște calcule urîte...

Physical laws should have a mathematical beauty.

– Se poate și fără Heron. Uită-te mai atent la figură.

A doua lecție, la cimitir sau, mai bine, la morgă. Poate așa ar răsări mai puțini ucigași, hoți, lepre. Mai puțini domni respectabili și cucoane simțitoare care plătesc femeia de serviciu să le taie o găină și vizionează cu delicii zeci de casete conținînd de la violuri gros-plan pînă la serate cu fierăstrău. Două curbe complementare: cu cît e mai dur și excitant ce se petrece pe ecran, cu atît mai flască, mai tematoare și cenușie e ființa din fotoliu. Ființa asta, care privește sute de morți violente fără a i se clinti vreun fir de păr, bîntuită de senzația irealului atunci cînd ajunge în fața unei guri de pușcă. Sau cînd proptește țeava armei în tîmpla cuiva. Un animal voyeur. Atunci cînd n-are un spectacol la care să asiste, și-l fabrică singur.

– Scazi pur și simplu niște arii, Mihai. Întîi aria triunghiului MNP din aria semicercului, pe urmă...

– Da, m-am prins, formidabil, ce simplu e...

– *Acum* e simplu.

– Dar... domprofesor, cum ar fi putut să-mi vină ideea asta, în ce fel puteam să ajung să mă gîndesc la ea? Dumneavoastră cum v-a venit?

– Mie? Păi dacă rezolv problema asta în fiecare an, de zece ani încoace...

– Da, dar prima dată?

Prima dată... E mult de-atunci, măi băiatule, un milion de ani. Poate mi-a spus-o și mie cineva sau poate fericitul Augustin are dreptate, nu mai știu, sînt obosit, sînt îngrozitor de obosit, au trecut două ore, rămîne pe data viitoare, la revedere, la revedere.

Alte basme de-ale bătrînului

– Tata a murit cînd aveam eu șase ani. Era o cruce de bărbat, avea peste doi metri, nu exista ușă-n cartier la care să nu se aplece cînd intra. L-ai văzut în poza de la cimitir. Îi semeni.

– L-am văzut și-n pozele alea de la țară...

– A, da... ei, ai văzut, bunică-ta parcă era copilul lui. Știi cum a murit? A săltat un vagonet deraiat, ca să-l pună la loc pe șine. Un vagonet din ăla avea cam juma de tonă. L-a săltat și a rîs cînd ăilalți s-au închinat. Pe urmă s-au dus toți la cîrciumă. Aici, nea Stănică-n sus, nea Stănică-n jos, mai luăm un rînd, pînă cînd tata pune capul pe masă de parcă i-ar fi fost somn, și-acolo rămîne. A murit la spital, peste trei zile. Acasă ni l-au trimis cu trenul, în coșciug sigilat.

– Tot inima?

– Nu, capul. I-a pleznit un vas pe undeva... Ei, așa am rămas singuri, noi șase cu mama. Era greu, așa că ne-am răspîndit care-ncotro, noi ăștia mai mari. Eu am nimerit la mătuși-mea, n-aș mai fi apucat ziua aia. Trăiește și-acum, scorpia asta, unchiu-meu, care era om de treabă, a murit, ea trăiește, veninu din ea o ține-n viață. Altfel femeie frumoasă, unii ziceau c-ar fi cea mai frumoasă din Giulești. Frumoasă, dar stearpă, nu făcea copii. Poate și de-aici i se trăgea răutatea. De dimineață și pînă seara mă hingherea. Avea o frișcă de alun cu care mă pleznea pe unde nimerea, eram plin de semne peste tot. Săpam în grădină, căram apă, spărgeam lemne, mă trimetea la piață, veneam de-acolo, mă punea la măturat, la spălat pe jos, la bătut covoare. Avea mania curățeniei, peste tot vedea microbi. Spală-te pe mîini, Gheorghe, țipa disperată cînd unchiu venea de la slujbă și se așeza la masă. Ba nu mă spăl, fato, zicea unchiu domol, că enervez microbii și abia atunci se dau la mine.

Făceam treabă cît o slugă zdravănă și n-aveam nici zece ani. De mîncare îmi dădea resturi, te miri ce și mai nimic, ca să nu crăp... Ei, și seara, cînd îmi cădeau ochii în gură de somn și ziceam și eu c-am terminat și mă duc să mă culc, venea mătuși-mea cu sacul cu pene. Ăsta era brevetu ei, îmi găsise cu ce să umplu timpii morți, curățam pene de găină ca să fac fulgi pentru perne. Așa adormeam mereu, pe scăunel, în pod, cu sacu lîngă mine.

– Și unchi-tu nu zicea nimic?

– Ba zicea, săracu, cînd era el de față n-avea curaj zgripțuroaica să-mi facă nimic. Da el era mai mult plecat la slujbă, eu cu ea rămîneam. Ce mai

prindeam și eu să mănînc pe sătule era duminica, cînd aveau musafiri. Atunci mă puneau și pe mine la masă, că era unchiu-meu de față. Eu eram nepotul lor, pe care ea-l crește și-l îngrijește ca să facă o faptă creștinească, în amintirea răposatului Ion, Dumnezeu să-l odihnească...

Toată copilăria și adolescența mi-a mîncat-o nenorocita asta. În patruspatru, cînd se auzea alarma aeriană, mă rugam lui Dumnezeu să cadă o bombă peste casă și s-o facă zob pe mătușii-mea. Nu mă gîndeam că aș muri și eu în felul ăsta, mi se părea prea nedrept. De cum au început bombardamentele, ei s-au refugiat la țară și m-au lăsat pe mine să păzesc casa. Pe mine și pe Lord, un ciobănesc german de toată frumusețea. Cînd începea să plouă cu bombe, mă suiam într-un vișin de lîngă poartă și mă uitam. Vedeam cîte-o bucată de casă, cîte-un pom, am văzut și oameni zburînd prin aer. Asta cînd cădeau purcelele, bombele grele, da mie-mi plăcea cînd veneau incendiarele, copil, ce știam eu... Odată, nu știu de ce nu m-am mai suit în vișin și m-am dus cu Lord în pimniță. Cînd am ieșit, nu se mai zărea din vișin nici o așchie. Și țin minte că pluteau așa, prin aer, niște foi scrise.

În exclusivitate

Iată textul scris cîndva de Mînzul Sec pe ultimele pagini ale caietului de Fiabilitate, detașate apoi cu grijă și introduse într-un plic adresat și timbrat, pe care îl va rupe peste cîțiva ani în bucățele și le va arunca în closet.

Se împlinesc zece ani de cînd m-am căsătorit cu Ana și nici pînă astăzi n-am reușit să mă obișnuiesc

cu numele ei caraghios de frumos: sună ca într-un joc de copii cuminți și săraci.

Mă uit la ea cum deretică prin cameră, cum mîngîie cărțile cu cîrpa de praf, se întoarce și îmi face cadou unul din zîmbetele ei refuzate la import. E la fel ca atunci cînd am cunoscut-o, în toți anii aceștia timpul i-a dat tîrcoale ca un îndrăgostit fără speranță. Numai eu sînt altul.

Ana și-a rotunjit buzele, suflă văzduh cald și își plimbă cîrpa fermecată peste chipul meu, dar nu poate șterge de tot uitătura urîtă și cearcănele adînci. Ar fi trebuit să inventeze pînă acum oglinzi care să-ți returneze un chip bronzat și proaspăt în locul mutrei tale buhăite și palide.

Ea nu s-a supărat niciodată pe mine. Nici măcar atunci cînd răcneam bătînd în tomberoane la patru dimineața că vreau să mor tînăr, înghețat, pe Kanghedjonga sau pe Nanga Parbat, în nici un caz pe Everest, nu, nu, pe Everest nu... Ea zîmbea. Zîmbea și-mi spunea te-ai îmbătat, dragul meu, și mîine iar o să-ți fie greață de tine.

A fost singura care a mers cu mine de patru ori într-o săptămînă la *Siberiada*. Ultima dată am forțat cît am putut, am dus-o la un cinema mărginaș, unde a trebuit să mai ademenesc în sală cîțiva oameni nevinovați, ca să poată avea loc proiecția. Stăteam amîndoi în întuneriul luminos ascultîndu-i pe Nikolai și pe Spirea, călăul și victima, victima și călăul, cum cîntă îmbrățișați, cu sticla de vodcă între ei, corbul negru se rotește deasupra capului meu, un șobolan baban își purta cu repeziciune silueta pe postamentul de lemn bătrîn din fața ecranului și, doamne, cît o iubeam.

În serile negre în care mă îndoiam de tot, în serile în care gemeam ce vreau să spun, ce merită

să spun, ce e destul de dureros să țip, Ana mă privea cu ochii ei de spiriduș melancolic, mă lua de mînă și-mi șoptea vom fi bătrîni și va fi bine. Și nu îmi mai doream să mor.

Durerea nu e contagioasă, durerea nu se transmite, nici un nerv răsucit în trupul aproapelui tău nu produce în tine sfîșietoare atingeri, și totuși, cum reușește ea să mă convingă că știe mai mult decît spune, că știe mai bine decît mine ce și de ce și cum mă doare. Mă face să-i iert pînă și slăbiciunea vegetală care o copleșește uneori. Ai să pieri de umanism și milă, îi strig atunci cînd ochii încep să-mi lucească tulburi și vreau să sfîșii lumea ca un urs turbat, dar nu ești numai ursul, dragul meu, ai uitat, ești și fotograful.

Ana cea mică și Cătălin se zbenguie pe covorul plin de praf și scrum de țigară, printre cărți vraiște și sticle goale: hainele lor rămîn însă, ca prin minune, curate. Amîndoi seamănă cu ea atît de bine încît mă întreb cîteodată dacă e de luat în serios contribuția mea. Nu sînt îngeri, sînt doi copii deștepți și cinstiți. Ana cea mică decupează cu arătătorul, în fumul țigării mele, animale, chipuri, figuri fantastice, frunze.

Bufnetul ușii liftului. Cineva rîde. În fereastră se văd stelele reci, cu labe fără soț. Ana s-a înălțat deasupra canapelei hîrbuite și încearcă să dea jos pînza de păianjen din colțul tavanului. Pînza tremură sub apăsarea degetelor ei. E tîrziu.

Vine toamna

– Deci, într-un cerc se dau trei coarde care subîntind arce de șaizeci de grade. Poziția lor pe cerc e arbitrară. Se duc coardele corespunzătoare celor trei arce care rămîn. Se unesc mijloacele acestor coarde și să se demonstreze că se obține un triunghi echilateral...

Hilbert clatină din cap.

– Da, e destul de nasoală. Las-o aici, pînă mîine o lămuresc într-un fel.

– Eu am făcut o construcție ajutătoare. Se duce...

– Nu, nu-mi spune nimic, dacă zici că nu ți-a ieșit. Vorbim mîine. Cine ți-a dat-o?

– Un puști de-al meu mai isteț.

E cam îngîndurat, Hilbert, astăzi. De fapt, de la o vreme încoace, parcă nu mai e cel de altădată, arată des nedormit.

– Auzi, Vali, ție ți se întîmplă vreodată să poți să... ieși din tine, să... cum să zic... să te vezi, din afară...

Mînzul ridică din umeri nepăsător:

– Eu știu... uneori, cînd mi se face scîrbă de persoana mea – nu ține mult, cîteva minute –, parcă mă văd într-adevăr... de undeva de deasupra... ca pe o omidă, care foșgăie. De ce, ți se întîmplă și ție asta?

– Nu, mustăcește Hilbert, pînă acum nu mi s-a întîmplat să te văd ca pe-o omidă.

Mînzul surîde melancolic.

– Faci mișto.

– Nu, nu fac nici un mișto. Mă gîndeam, dacă s-ar putea... efectiv să existe doi oameni într-un singur trup...

Pare și mai mohorît cînd spune asta. Dar nu-l ține mult:

– De fapt, mă Vali, interesant ar fi invers, două trupuri la un singur om. Unul îl tîrnosești și unul îl ții de bun, ă?

– Da, ar fi bine, mai ales că îmi cam dă de veste pompa în ultima vreme.

– Iar? De ce nu te duci și tu la un doctor?

– Mi-e frică de ce-o să-mi zică.

Hilbert se strîmbă:

– Nu ești întreg la minte. Mă rog, faci cum vrei, să nu zici că nu ți-am spus... Vreo carte mi-ai adus și mie sau ai uitat?

O clipă Mînzul e nedumerit, apoi se lovește cu palma peste frunte:

– Ți-am adus, ți-am adus, dar uitasem complet de ele.

Scotocește prin birou, apoi se duce la dulap.

– Uite-le aici. *Psihiatria clinică* și... asta, a lui Kreindler, altceva n-am găsit... Mă duc săptămîna viitoare pe-acolo și pînă atunci a zis gagica că-mi mai caută ceva. Mi-a spus să te întreb ce anume te interesează, mai exact, că așa, cărți de psihiatrie și neurologie sînt teancuri...

– Nu mă interesează ceva în mod deosebit, psihiatria în general mi se pare interesantă și... vreau să știu și eu cum stau lucrurile cu știința asta.

Sînt amîndoi relativ relaxați, așa că reacționează cu întîrziere la deschiderea energică a ușii. Reușesc totuși să-și compună niște fețe preocupate.

– Bună ziua, spune directorul.

Face cîțiva pași grăbiți de colo-colo, în timp ce Hilbert și Mînzul stau smirnă lîngă birouri. Într-un tîrziu se oprește în fața biroului lui Hilbert, își pune ochelarii și deschide ultimul volum din stiva rînduită la marginea din dreapta. Vreme de cîteva minute nu se aude decît foșnetul paginilor.

– Cu ce vă ocupați, tovarășu Leșu? întreabă într-un tîrziu, fără să ridice ochii din carte.

Hilbert își drege glasul.

– În ultima vreme, cu modelarea colgherului ca obiect neliniar. Este vorba, de fapt, de studiul posibilităților de încadrare a lui într-o clasă de sisteme definită de superpoziția generalizată Oppenheim.

– Mda... și în ce fază vă găsiți? Ați elaborat vreun program, ați făcut teste?

Hilbert tușește din nou.

– Deocamdată... în faza de documentare...

Directorul închide cartea, o pune la loc și oftează:

– De un an și ceva, de cînd sînt eu în Institut, tot în faza asta vă aflați, tovarășu Leșu...

Hilbert se strîmbă a neputință.

– Vedeți, domnule director, teoria neliniară e dificilă, e un domeniu încă nestructurat... Abia în ultima vreme s-a trecut la elaborări sistematice, înțelegîndu-se faptul că modelele liniare sînt foarte manevrabile, dar de multe ori îndepărtate de realitate...

– Și cînd o să ne-apropiem și noi de realitatea asta, tovarășu Leșu?

E evident că nu așteaptă un răspuns. Se îndreaptă spre Mînz.

– Și dumneavoastră, tovarășu Stănescu?

– Eu... da... chm, cu estimarea parametrilor de stare ai colgherului din considerente de intrare-

-ieșire. În momentul de față... chmmmmmm... am ajuns la un sistem de ecuații diferențiale neliniare și... și elaborez un program de integrare numerică.

– Bine.

Pare destul de ofilit, domnul director. Altădată îi hărțuia cu întrebările pînă-i treceau toate apele. Și cu spiritul lui pragmatic, de inginer cinstit, punea degetul exact pe punctele unde trebuia să-ți aduni toată elocința ca să faci față. S-o fi săturat și el. Blestemă pesemne din toată inima ziua în care a acceptat, în prag de pensie, să plece din postul de inginer-șef al unei fabrici normale, ca să vină aici, director peste cercetașii ăștia care-ți alunecă printre degete ca guvizii. Proști nu sînt, nu încape îndoială, dar de ce dumnezeului n-or fi vrînd să facă treabă ca lumea, închegată, dusă pînă la capăt... Se uită la ceas și o ia spre ușă.

– Tovarășu Leșu, o să vă rog să urcați peste cinci minute la mine în birou... Avem o comisie și... m-am gîndit că ar fi bine să mă însoțiți, poate o să am nevoie de experiența dumneavoastră.

– Am înțeles, peste cinci minute sînt sus.

– Bine, bună ziua.

Un timp, în încăpere domnește tăcerea. O viespe mare se izbește înverșunată de geam. E destul de cald.

– Știi, cîteodată mi-e rușine, spune Mînzul într-un tîrziu. În fond, e un om de treabă.

– O să-ți treacă. Așa mi-a fost și mie, la început, pe urmă te tăbăcești. Ce dracu nu se mai potolesc și aștia cu comisiile lor, trimit cîte una pe săptămînă...

Comisia înseamnă doi indivizi, un bărbos ochelarist în reiați negri și cămașă albă, de pînză topită,

și un brunet scund și slab cu ten de bolnav de ficat, amîndoi trecuți bine de patruzeci.

– Șógonea, se prezintă rînjind larg ochelaristul. Hepaticul susură un nume în escu pe care Hilbert îl uită instantaneu. Hepatic, hepatic, dar a ras pînă acum trei coniacuri și două cafele, ca și celălalt, de altfel.

În sala calculatoarelor, bărbosul pare încîntat.

– Ce plăcut e aici, spune privind peisajul bălții, oferit cu generozitate de peretele dinspre nord, integral din sticlă.

– Da, avem o climatizare bună, încuviințează directorul.

Îi duc apoi în sala de protocol. Pereții sînt acoperiți cu grafice, organigrame, histograme, scheme bloc, imagini 3-D și tomografii de colghere. Redările dinamice se fac pe displayuri cu plasmă. Directorul își îndreaptă nodul cravatei și începe:

– Acum treizeci de ani, Institutul nostru, de fapt nici nu putea fi vorba de așa ceva pe atunci, se reducea la niște mici ateliere care produceau colghere în ritmul de pînă la douăsprezece pe lună. Metodele erau, bineînțeles, empirice, mai toate operațiile se executau manual, precizia fiind în consecință scăzută și rebuturile numeroase. Cu titlu de anecdotă, pot să vă spun că acordarea finală a colgherului se făcea cu ciocanul.

Cei doi surîd cuviincios.

– De atunci lucrurile s-au mai schimbat. Iată, acesta este graficul creșterii producției de colghere pînă în momentul actual.

Cei doi dau din cap aprobator.

– Ceea ce vedeți aici este o histogramă reprezentînd evoluția în timp a fiabilității, avînd ca parametru prețul de producție.

– Da, spune bărbosul după un timp de gîndire, foarte frumos modelul acela pe galben... și hașurile cu irizații violacee...

– Sigur, sigur, confirmă hepaticul.

– Dar știți... repezentarea prin dreptunghiuri e... un lucru depășit, produce un efect de geometrizare banalizant. Tindem în general să abandonăm uscăciunea geometrică și să ne îndreptăm spre iregularul lumii organice...

– Să nu uităm, continuă hepaticul, că geometria ține de psihologia umană, nu de realitatea vie a lumii...

Peste următoarele trei reprezentări se trece mai repede. Harta vînzărilor îi smulge hepaticului un strigăt șoptit de satisfacție:

– Ce vă spuneam... Vedeți cît de fecundă este concepția nonfigurativă... cum dintr-o dată spațiază acest topos sublim. Să contemplăm biruința entropiei, e singura atitudine estetică potrivită acestui sfîrșit de secol nervos...

Directorul pune în funcțiune un display.

– Veți vedea acum o reprezentare dinamică a conceptelor de colgher. Iată, acesta este tipul primitiv: static, fără posibilități de conectare, determinist și răcit cu aer. Timp mediu de funcționare, o sută douăsprezece ore. Tipul următor, observați că nu se deosebește prea mult, cu excepția unei mai mari flexibilități... Alte tipuri intermediare... corespunzînd unor mici îmbunătățiri, neesențiale... vedeți, garniturile de etanșare, stabilizare cu giroscop, reglarea adaptivă și, iată, primul pas important, colgherul stochastic.

Bărbosul tresare.

– E superb, seamănă cu un craniu de poet.

– După alți cîțiva ani de progrese mici, dar constante, un grup de cercetători a încercat să impună un concept de colgher metafizic... observați excrescențele acestea granuloase, alburii și haloul care îl înconjoară... O abordare sterilă, o deviere care a fost stopată, din fericire, la timp.

Hilbert se uită pe fereastră. Curînd vine toamna, se simte în culorile după-amiezii. Vine iarăși... Peste o anume vîrstă, rotativa anotimpurilor capătă o viteză dureroasă.

– ... în sfîrșit, modelul cel mai avansat de care dispunem în clipa de față, colgherul informațional. Autoreglabil, instruibil, largi posibilități de extindere, universal compatibil, răcit cu apă.

– Antenele acestea sînt funcționale?

– Nu, elemente de design.

– Splendid.

La sfîrșit, concluziile le trage Șógonea, bărbosul:

– Să știți că impresia noastră e în general bună, aici se muncește serios și se obțin rezultate frumoase. Vă sugerăm însă să renunțați la... axele acelea bordate cu numere, care încadrează imaginile. Sigur, nu-i vina dumneavoastră, e vorba de o concepție de ultimă oră, eu mergînd de curînd în străinătate am avut posibilitatea s-o studiez și să-mi dau seama de avantaje... Eliberînd în felul acesta imaginea, se creează un efect de... cum să vă spun... nețărmurire, imaginea inundă realul, capătă un trecut, un viitor, devine parte integrantă a universului nostru cotidian, ajungi s-o simți în sînge, în oase... Îmi pare rău că nu vă pot arăta niște mostre ca să vă convingeți, dar am să vă trimit cît de curînd cîteva.

După despărțirea cu strîngeri călduroase de mîini, directorul aprinde una din țigările lui cu miros groaznic și privește pe fereastra deschisă.

– Cum m-am descurcat, tovarăşe Leşu?

– Admirabil, domnule director. Nu ştiu cine ar fi putut s-o facă mai bine.

– Mda... s-a dus şi vara asta... vine toamna, Leşule.

– Vine, domnule director, ce să-i faci.

Formarea propoziţiilor condiţionale în limba engleză

temă de casă –

Give a complete answer to the following questions:

1) Which country would you like to visit if someone offered you a free trip abroad?

2) If you could change yourself into an animal, what would you like to be?

3) What will you do if you win a big lottery prize?

Ai putea fi, de ce nu, chiar tu

– Vezi pe cîte unul cum se opreşte şi începe să recite, fie dintr-o carte, fie pe de rost. În cîteva minute se adună 15-20 de trecători în jurul lui, aproape că blochează trotuarul. Îl ascultă o vreme tăcuţi, pe urmă se poate întîmpla ca unul dintre ascultători să-i ceară nişte versuri anume, dacă le ştie... Dacă nu le ştie, adeseori ascultătorul îi ia locul. O adunare din asta ad-hoc poate să ţină şi două-trei ceasuri.

– Şi din cine recită?

– Esenin, Blok, Evtușenko, Ahmatova... toți. Dar am auzit și Ginsberg, Frost, Vallejo... Michaux. Uneori se citește și proză. Mi-a rămas în minte un moșuleț cu mustață albă, pleoștită, cu pieptul burdușit de decorații, care ne-a citit Gogol în metrou... *Serile în cătunul de lîngă Dikanka*... de la Botaniceskii Sad pînă în centru. Sau tînărul din Ohotnîi Riad... înalt, brunet, purta un halat albastru, slinos... se uita hăituit în jur și striga prietene, prietene, sînt tare bolnav, singur nu știu din ce mi se trage boala, poate șuieră vîntul prin cîmpul mare și gol sau poate, asemenea unui crîng în septembrie, mi-e creierul iar răvășit de alcool... Obiceiul ăsta le-a rămas din timpul blocadei, cînd se adunau serile prin vreun ungher mai ferit, năuci de foame și frig, ca să asculte Maiakovski... sau Pușkin... în bubuitul tunurilor. Așa că n-au de ce să te mire astăzi o sută de mii de oameni strînși pe stadion ca să asculte un poet.

– L-ai văzut pe Lenin?

– Da. Schimbarea gărzii la Mausoleu e un spectacol nemaipomenit... Între poarta Kremlinului, de unde iese schimbul, și intrarea în Mausoleu sînt cam o sută cincizeci de metri. Toată distanța asta e parcursă în pas de gîscă de soldați – nu pas de defilare, piciorul se ridică pînă ajunge paralel cu solul – susținînd în echilibru perfect vertical, în palma stîngă, arma care cîntărește aproape patru kilograme cu baioneta pusă... Nici la circ nu vezi așa ceva... Lenin e culcat ca Albă-ca-Zăpada, într-o raclă de cleștar. Are fața de culoarea cerii, dar trăsăturile sînt intacte, îl recunoști imediat... O dată la douăzeci și cinci de ani, vocea lui răsună în întreaga Rusie: există o placă de patefon lăsată

de el cu instrucțiunea ca la fiecare sfert de secol, începînd cu ziua morții, să fie desigilată și ascultată. Prima dată s-a întîmplat în '46. Toată Rusia amețită de cinci ani de război și de victorie, din Ucraina în Kazahstan, din Crimeea pînă la Arhanghelsk, era adunată în jurul aparatelor de radio și asculta, cu respirația oprită, vocea lui Lenin... Rușii au un simț anume al gestului colectiv. Să-i vezi cum vin cu copiii în duminicile de vară, lîngă Moscova, la Cîmpul Mort... Asta e o zonă de vreo cinci kilometri pătrați de cîmpie, păstrată exact așa cum au lăsat-o nemții în retragere... gropi de obuze, tranșee, tancuri mîncate și înverzite de vreme, schelete de avion, mitraliere care, dacă le atingi, se prefac în pulbere... numai morții lipsesc. Aici a filmat Tarkovski pentru *Călăuza*...

E aproape patru dimineața. A început să adie un vînticel care s-ar putea transforma într-o furtună năpraznică de vară: pe cer nu se zărește nici o stea. Zgomotele orașului sînt încă rare, îndepărtate, luminile stinghere. Se aude clar truda gîndacului pus să bortelească peste tot transatlanticul negru. Prințesa se ridică și se duce să rîsnească la cutia muzicală. Apoi își așază zgribulindu-se capul pe pieptul Mînzului.

– Mă întreb cîteodată dacă tu... ești în stare să iubești o ființă omenească, spune încet, fără să deschidă ochii.

Mînzului i se umple gura de fumul iute al filtrului. Tușește și înjură ștergîndu-și lacrimile.

– Nu ești rău... n-ai omorî nici o muscă... Dar pe cît de incapabil ești să faci rău cuiva... pe-atît nu ești în stare să iubești pe cineva. Nici măcar pe tine.

Nu, nu-i chiar așa, Prințeso, i se întîmplă destul de des să se îndrăgostească. Pe nepregătite, după ce a adăstat vreme îndelungată în spatele minții, imaginea vreunei fete părăsite plictisit, cu ani în urmă, urcă la suprafață și îi năpădește gîndurile. Are atunci accese violente de melancolie, blestemă soarta care n-a vrut ca el să fie alături de acea fată atît de bună și frumoasă, i se topește sufletul gîndindu-se la ea. În al doilea stadiu, critic, se apucă obstinat să dea telefoane și să facă investigații. Două sînt situațiile care se ramifică de-aici: sau îi trece în timp util, sau reușește să fie înjurat și amenințat cu bătaia de soțul respectivei.

Într-o altă formă, mai ușoară, agață, în mijloacele de transport în comun, inse cărora le înmînează politicos și înfrigurat numărul său de telefon. A doua zi se învîrte zăpăcit de colo-colo, nimeni nu se poate înțelege cu el. Se năpustește literalmente de cîte ori sună telefonul, cel de la capătul firului simțindu-se obligat, de îndată ce-i aude vocea, să-l întrebe dacă e bolnav sau i-a murit cineva. În următoarele două-trei zile, agitația psihomotorie este înlocuită treptat de un scepticism sumbru și din ce în ce mai liniștit: toate sînt deșertăciune. În ziua a cincea e vindecat. Dacă persoana în cauză – după ce a lăsat să treacă o săptămînă, ca să nu se creadă că e hămesită – se hotărăște totuși să sune, i se răspunde *greșeală*.

– De ce-oi fi venind tu pe-aici, n-am să pricep niciodată...

Adevărul e că nici el nu știe prea bine. Ar putea fi armele vechi, portretele de indivizi cu caftan agățate pe pereți, mobila stil desperecheată, sărăcia inutil și înduioșător de mîndră care răzbate

de peste tot. Și, bineînțeles, biblioteca, cu multele-i volume străvechi, mirosind amețitor. Ai putea fi, de ce nu, chiar tu, cu ochii tăi care fac ridurile să pară un travesti, o grimă oricînd ușor de înlăturat, cu firele albe din părul tău atît de negru, ca al femeii din vis... Poate că asta e de fapt, semeni cu femeia din vis.

– Mult timp m-ai buimăcit... îmi spuneai poveștile tale fizico-matematice cu atîta însuflețire încît îmi era îngrozitor de rușine că n-am cum să pricep ceva... Vreo două săptămîni m-am chinuit cu niște cărți de algebră, femeie în toată firea. Tîrziu de tot am înțeles cum stau lucrurile...

Mînzul îi trece țigara și Prințesa trage două fumuri.

– În realitate, eu nici nu existam, era suficient că te asculta cineva sau că măcar mima că te asculta... Am avut dintr-o dată revelația lungului șir de tîmpite pe care le-ai prostit cu poveștile tale. Și m-am gîndit la ceva, știi la ce m-am gîndit?

Mînzul ridică din umeri.

– M-am întrebat... ce-o fi în mintea ta cînd faci amor cu mine.

– Păi, bineînțeles, rîde Mînzul, la ce puteai tu să te gîndești...

– La ce se gîndește orice femeie. În primul rînd la asta. Celelalte vin de la sine. Ce-oi fi găsind de rîs?

– Păi, încercam să-mi imaginez cum s-ar modifica psihologia feminină dacă... actul sexual ar consta din frecarea reciprocă... între index și degetul mare a... să zicem a lobului urechii stîngi.

Prințesa pufnește disprețuitor.

– Ce prostie... Te cred și eu, ce-ți pasă... vii cînd ai chef, cînd te plictisești pleci, normal, domnul e

șăgalnic, ce paștele mă-sii, face glume... Dar te-ai gîndit vreodată, măgarule, cum stau și te aștept seară de seară, nu mă duc nici pînă la Nina de teamă c-o să suni și eu n-o să fiu acasă, cum mă uit pe vizor ca o proastă...

I-au dat lacrimile și asta o înfurie de-a binelea. Mînzul devine sfătos:

– Nu știu de ce trebuie să te montezi în halul ăsta. Ți-am spus întotdeauna să nu stai după mine... dacă-ți găsești pe cineva... corespunzător, eu mă retrag imediat. Te-am obligat eu vreodată să mă aștepți?

Se calmează tot atît de repede pe cît a apucat-o.

– Nu, nu m-ai obligat niciodată la nimic, poți să fii liniștit. Îți iei întotdeauna măsuri să fii cu conștiința împăcată... îți speli conștiința cum te speli pe dinți... M-a sunat iar Vasilescu.

– Am priceput, vrea să te ia de nevastă.

– Nu, acum m-a anunțat că mă omoară.

De data asta, rîsul îi iese Mînzului fals și enervant.

– Ce temperament... mai rar așa ceva în ziua de azi. Pare să fie un bărbat autentic, Vasilescu ăsta al tău.

– Poate că este.

– Păi, atunci, poate că e mai bine să nu mai dau pe-aici... Văd că omul are, în general, intenții serioase.

– Du-te dracului.

Mănîncă amîndoi salam uscat pe balcon și beau, el ceai, ea cafea. Ceaiul fierbinte îi mai înmoaie Mînzului gîtlejul scrijelit de țigări. Oftează:

– Azi iar o să dorm cu capul pe birou...

– Bine că poți. Eu, în schimb, o să muncesc de-o să mă ia dracii.

Încă un oftat:

– Ei, cîteodată tare-aș vrea să muncesc și eu de să mă ia dracii.

Prințesa își țuguie buzele:

– Ț, ț, ț, ce spui! I-auzi. Nu prea-mi vine a crede. Dacă ai vrea într-adevăr asta, ai pleca mai întîi de la Institutul ăla al tău, unde n-am înțeles niciodată prea bine ce faci. Da pe tine te-apucă dorul de muncă așa cum le vine din cînd în cînd ștabilor să se amestece pentru cîteva ore cu mulțimea, să bea o bere și să mănînce mici.

Mînzul clatină trist din cap:

– Nu, nu-i așa, să știi... Uneori mă mir cum de nu vine nimeni să-mi ceară socoteală... să mă întrebe ce fac pentru banii pe care îi iau. Aș vrea să plec, dar unde să mă duc? Și nici nu mai sînt prea tînăr.

– Astea-s mofturi. Nu știi ce-nseamnă să dai de greu.

– Cum mofturi, domnule?! se îneacă Mînzul. Care mofturi? Ca să ajung unde-am ajuns am muncit de mi-au sărit capacele...

– Și, unde-ai ajuns?

– La dracu.. de la balta verde.

– Ei, vezi?! N-o zici și pe-aia cu tocitul coatelor pe băncile școlii, așa se spune, nu?

– Creierii mi i-am tocit, nu coatele, fir-ar al dracului să fie... că-mi ardea mie de inginerie ca de cuie-n talpă. Da eu nu puteam să-mi permit fantezii, eu trebuia să fac lucruri serioase, așezate, cu scaun la cap... deoarece, alteță, nu mă trag din os domnesc, tata-mare măturа vagoane...

– Auzi, știi ceva? scutește-mă de biografia ta proletară, sînt pîn-aici de chestii de-astea. Te plîngi

c-a trebuit să înveți? Dar să nu ți se dea voie să înveți, asta îți închipui cum vine? Să fii ținut *pe dinafară* ani de zile, oricît ai munci și oricît te-ai zbate, ă, ce zici?

Meticuloasă, își umple tabachera masivă, bărbătească, cu dacii uscate pe care le freacă în palme ca să afîneze tutunul. Numără șoptit și la treizeci se oprește. E frumoasă Prințesa, cum își numără țigările lîngă aragaz, o fată de împărat la patruzeci și ceva de ani. Din spate seamănă cu femeia din vis, dar aceea e mult mai înaltă, o uriașă, și unde sînt casa veche, copleșită de iederă, gardul negru din fier forjat și ceasul solar? Cînd se gîndește la prunii în floare, la cotețul din care nu apare niciodată cîinele, la treptele cenușii, spălate de ploi și încinse de soare, la întreg spațiul cald și tăcut al acelei mirifice curți pe care el o străbate o dată la cîteva nopți, Mînzul Sec reușește uneori să simtă un grăunte din nemărginita fericire tristă care îi inundă sufletul în vis. La fel de nemărginită ca și durerea clipei cînd uriașa îi face semn s-o urmeze și el deslușește în întuneric contururile camerei lui și e treaz, iremediabil treaz.

– Să nu uiți să-mi dai telefon, dacă mai vrei cărțile alea de la madam Săvulescu.

Din imaginariu

Distinsa și liberala doamnă îl învață gratuit franceza pe fiul de miner, încercînd să înmoaie accentele dure ale suedezei populare: „Non, non... Rönoar, pas Hrénoar...” Discret și igienic, fiica doamnei este trimisă la o clinică din capitală pentru

a fi curățată de rezultatul regretabilei apropieri survenite între ea și tînărul sărăntoc. Tînărul sărăntoc, înainte de a se duce să moară alături de greviști, îi scuipă doar atît, dar din bojoci, distinsei doamne: „Rönoar, madame, pas Hrénoar..." „Cel mai greu pentru un patriot militant este să fie departe de țara lui. Aici trenurile vin și pleacă întotdeauna la timp și nimeni nu moare de foame", murmură Barka în limpedea și aseptica după-amiază de toamnă pariziană, epitaf pentru șarpele care iese la drum, cu capul îndurerat. Bulgării, totuși ai țării, răpăie pe capacul coșciugului, în timp ce vocea francă și liniștitoare a domnilor cu ochelari intonează: „Nu e nici o problemă, absolut nici o problemă..." Murnau ar fi încremenit de fericire văzînd trupul titanic al lui Roy, profilat pe cerul de catran, între aripile rotitoare ale morilor de pe acoperișul orașului. Știe că alături este omorît un om, și-a astupat capul cu perna și a dat drumul televizorului cu sonorul la maximum. Pe ecran se agită Fred și Barney. Cînd spaima îl mai lasă, se duce să caute urmele. Vestibulul e neatins, camera la fel, rămîne baia. Curată și asta, crom, nichel, plastic, sticlă, closetul sigilat, cada imaculată, funcționalitate, bună întreținere, eficiență, inima Statelor Unite. Dezamăgit, trage a pagubă tija closetului. Ca o erupție submarină, sîngele și rămășițele organice izbucnesc din adîncul inimii Statelor Unite, podidind peste marginea vasului, inundînd totul. Pe chipul de statuie rănită al lui Roy, sîngele se împletește cu ploaia: „All those moments will be lost in time like... (coardele vocale nu-l mai ascultă) tears in rain. Time... to die." Zvîcnetul porumbelului alb printre cilindri cenușii,

imenși. Pe cerul de cobalt, sub vocea zdrobitoare a lui Zarathustra, brațul păros înalță în pumn osul de vită mare pentru a-l prăvăli apoi asupra Pământului. Din vinele rupte țîșnește apă limpede, sub blocul de chiuvete ridicat ca-ntr-un miracol creștin de brațele Indianului. O noapte întreagă va ciopli frenetic Gaudier-Brzeska, semizeul cu ochelari de protecție, marmura furată din cimitir. Din cînd în cînd soarbe ceai din cana de tablă și rîde ca o fiară. Dimineața, torsul de piatră cărat în roabă, prin ploaia cenușie. Comanda se livrează negustorului de artă prin vitrină, răsturnînd roaba. Cioburi, apă și bucăți de creier în cada murdară. Dacă Dumnezeu s-ar fi aflat în biserica înțesată de fulgere, Lică l-ar fi luat de piept și i-ar fi urlat în față: „Chimirul meu!" Bătrînul nu răspunde. Merge înainte, pe mijlocul uliței înecate în praf, înalt în hainele negre, cu pălăria îndesată pe cap și lădița sub braț. Kris privește turtindu-și nasul de geam. Baletul letal. Lovituri electrice, fulgurante, căscînd în trup răni uriașe. Încremenirile de basm, instantanee luate de un dumnezeu al omorului, cu scînteietoarea *dai-to* la un pas de carnea zvîcnind: teoria nu permite continuarea. O hîrjoană de filfizoni zglobii, duelul european. Samuraiul singur, zvîrlind în haita de ucigași mumia înzăuată a strămoșului. Călărețul întunecat plutește prin lanul luminos, unduit de vînt. Arhip, Arhip, strigă mujicul amețit de înalt, sub gogoașa lui de cîrpe, umplută cu fum puturos și cald.

Din caietul studențesc găsit de Mînz pe cînd golea biroul lui Hilbert

decembrie

Nuți tricota și trăncănea cu o aiurită care tot vine pe la ea; discuția lor și ce se auzea din televizor se împleteau într-un bîzîit din ce în ce mai slab. În clipa în care eram pe punctul de a ațipi, cineva m-a strigat, clar și destul de puternic. Am tresărit buimac și m-am întors spre Nuți – continua să zică nu știu ce, la fel de expresivă ca și crainicul de pe ecran. De altfel, nici nu fusese vocea ei. Fusese o voce necunoscută, parcă de femeie, care îmi strigase numele întreg, cu un ton de apel impersonal, ca atunci cînd trebuie identificat cineva într-un grup mare. Îmi venea greu să cred că mi se păruse. Am ieșit pe balcon. Era frig, cerul era plin de stele. M-am uitat în hăul dintre blocuri, am strigat fără convingere „da, cine-i?", m-am gîndit că mîine o să ningă și am vrut să mă întorc în casă. Pe urmă, primul lucru pe care l-am văzut a fost un copac desfrunzit peste care ningea. Vedeam tulbure din pricina luminii care îmi înțepa ochii. Undeva a croncănit o cioară. Aleile erau pustii și vîntul spulbera zăpada.

Ca o cufundare într-un bazin cu apă rece, am simțit dintr-o dată că eram aproape înghețat. Fața și mîinile mă furnicau dureros. Ningea cu fulgi mici, din cei care se așternrepede, poalele paltonului erau acoperite cu un strat gros. Am încercat să mă ridic, dar picioarele nu mă ascultau, parcă

trecea curent electric prin ele. Mi-a venit să plîng și am plîns.

Cînd am reușit să mă ridic, ninsoarea se mai rărise. Nu se zărea nimeni în jur. Brățara metalică a ceasului îmi ardea încheietura. Era cinci fără paisprezece minute, după-amiaza, în mod sigur, dimineața ar fi trebuit să fie încă întuneric. Am mers aproape un sfert de oră pînă la ieșirea din parc fără să întîlnesc vreo ființă, nici măcar un cîine. Mi-a trecut prin cap că ieșind din parc o să găsesc orașul mort, pustiu sub zăpadă, cu oameni încremeniți pe străzi, în magazine, vineți și lucioși. Apoi am văzut un autobuz venind prin ninsoare, cu farurile aprinse, și m-am liniștit. Probabil că era unul dintre ultimele care mai circulau, ninsoarea se întețise din nou și stratul de zăpadă creștea văzînd cu ochii.

Se întunecase de-a binelea. Nu mă gîndeam decît la un singur lucru: cît timp a trecut? Dacă iarna asta e *o altă iarnă?* Mi-am pipăit fața, mi-am cercetat hainele, m-am căutat prin buzunare. Costumul bleumarin era neschimbat, pantofii erau aceiași și nu păreau mai uzați decît îi știam, prin buzunare am găsit ceea ce mă așteptam să găsesc, mai puțin o sută nou-nouță de care nu îmi aminteam. Toate astea însă puteau să nu însemne nimic: costumul îl purtam de vreo patru ani aproape zilnic.

Am încercat să mă văd într-un geam de vitrină pe care era lipit un afiș. Inventar, probabil, sau gestionarul bolnav. Au trecut pe lîngă mine cîțiva care luptau și ei cu zăpada, dar mi-a fost pur și simplu jenă să întreb.

Salvarea s-a arătat sub forma unei tarabe pe roți, păzită de un moșneguț rebegit care trebuie să

fi fost în urmă rău cu vînzarea de nu plecase încă acasă. Pe tabla umedă rămăsese un teanc de *Farul Strălucitor* și unul de *Almanahul Luncilor și Eleșteelor*. Cu toate că mai aveam mărunțiș prin buzunare, i-am întins instinctiv moșului suta cea nouă. Am cerut *Farul*, tot nu citisem revista asta în viața mea. Moșul a mai apucat să zică „nu luați și *Almanahul* dacă tot...", dar eu mă îndepărtasem deja. Am mers vreo sută de metri pînă cînd am dat de o zonă cît de cît luminată, m-am uitat în stînga și-n dreapta ca un hoț și pe urmă am căutat data.

Era vorba doar de o zi. Pentru scurt timp m-am bucurat, apoi m-au năpădit tot felul de gînduri. Ce s-o fi petrecut în ziua asta? Se pot întîmpla multe într-o noapte, o dimineață și o după-amiază.

Cum am intrat pe ușă, Nuți m-a și luat în primire: unde și de ce am întîrziat atîta? Am comis greșeala să spun că am fost să mă plimb. Dacă i-aș fi răspuns că am fost la o bere cu băieții, ar fi bombănit un sfert de ceas despre nenorocul și soarta ei tristă, după care s-ar fi liniștit. Așa, m-a privit lung și a continuat interogatoriul: cum adică m-am plimbat? De unul singur, pe vremea asta cîinească? Și de ce eu, om serios, bat parcurile ca un pierde-vară? I-am atras sfios atenția că e iarnă și atunci a început să țipe că-mi bat joc de ea, că o să afle unde-i umblu după orele de program. Cred că era convinsă pînă în adîncul sufletului că am fost la o femeie.

Acum, cînd scriu toate astea, e trecut de unsprezece și Nuți a adormit. În casă e o căldură sufocantă, așa că m-am refugiat în bucătărie, aici e parcă mai răcoare.

Paul a fost destituit. Nu eliberat din funcție, ci destituit, iar în locul lui am fost numit eu. Vocea

lui Fâșie căpătase la un moment dat accente de venerație: „să-l razi pe Paul, șefule, ești măreț, ești mîndria algebriștilor, pe ăsta n-a reușit nimeni să-l clintească, de douășcinci de ani încoace". Dacă discuția n-ar fi avut loc la telefon, probabil că ar fi fost în stare să-mi pupe mîna.

Nu mă simt bine, am febră. Oare ce s-ar fi întîmplat dacă nu-mi reveneam, acolo, în parc? Prima idee e că aș fi murit înghețat, dar încep să cred că lucrurile nu stau chiar așa. Trebuia să-mi revin, pentru că întotdeauna îmi recapăt controlul îndată ce mă apropii prea mult de moarte. Așa a fost și-n iunie, cînd m-am trezit în fața camionului care era să mă facă zob, sau astă-primăvară, cînd aveam febră patruzeci de grade. Simte pericolul și fuge.

aprilie

N-am mai scris de mult, e foarte greu să ții un jurnal. Nu știu dacă scrisul se va dovedi un bun mijloc de echilibrare psihică, cum zice Vali, dar nu văd ce altceva aș putea face în situația mea. Pînă la urmă cred că o să-i spun totul lui Vali, el poate că n-o să mă creadă nebun.

Punct de fugă

Peștera nu are ecou. Sunetele se izbesc de pereți, se încalecă, se înghesuie unele în altele. Împreunarea lor naște în aerul gros hibrizi de-o clipă: oana cu ghimi, boi cu taci, lav cu zgomotul sticlei sparte pe pardoseala de calcar măcinat. Pîrîiașe limpezi se preling pe fețele statuilor animate sub

stalactitele clipitoare care împroaşcă bezna cu toate lungimile de undă: verde pentru linişte, roşu pentru tristeţe, albastru şi galben pentru timpul care a trecut şi, respectiv, care trece. *Vino, vrei, nu uita, rămîi.*

Prin viziera de sticlă polarizată a armurii, sunetele ajung atenuate, în schimb lumina trece nestingherită, chiar dacă într-un singur sens. Mînzul Sec priveşte şi respiră. Aerul tare al Carpaţilor îi umple gura, aşterne încă un strat de nicotină pe faringe, apoi pătrunde prin trahee în plămîni unde rupe zeci de mii de lanţuri ADN, cum afirmă un cercetător japonez. Nesemnificativ. Nicotina conservă fiinţa, nu viaţa. Ce-ar face fetele care nu dansează fără tuburile de oxigen subţiri şi albe? E singura salvare: nu au armură, poartă peste rochiile uşoare o simplă platoşă de indiferenţă disperată. Dacă pieptarul şi casca ar fi detaşabile, Mînzul le-ar scoate şi le-ar face cadou uneia dintre cele două orfeline. Deocamdată, se mulţumeşte să se scalde în bălţile de milă din interstiţiile armurii. Mila îmbunătăţeşte tranzitul intestinal, activează circulaţia periferică, ridică tonusul general. Dr. Mengele obişnuia să îngrijească din cînd în cînd cîte un căţeluş cu laba frîntă. Pentru aceasta se rupea laba unui căţeluş din stocul special. Eficacitatea este maximă atunci cînd se obţine lăcrimarea: se recomandă în acest scop închipuirea – dimineaţa, imediat după trezire – propriei poze spălăcite, pe o cruce veche, între bălării extrem de verzi sau într-un album privit de o fată tînără. *În visul meu, în inima mea, de ce, de ce.*

– Bă filozofu lu peşte, invită şi tu la dans una din gagicile astea, că te ia mama dracului! Ce stai şi te uiţi ca cioara-n os?

Șoapta șuierată a Silviei l-a prins nepregătit, trebuia să se fi ferit din timp, acum e prea tîrziu. O să-l facă albie de porci dacă nu se duce. Are suflet mare Silvia, ca majoritatea curvelor. Muget colectiv: s-a aprins lumina, s-a stins acaiul. A sosit al doilea val de oaspeți. Se dau și se pupă mîini, se spun nume și prenume, se zîmbește cu sîrg. Printre nou-veniți nici un mascul solo care să formeze o combinație cu măcar una dintre orfeline sau, cel puțin, să absoarbă o parte din brînciurile Silviei. Într-o zi ar trebui studiat caietul ei de evidență: toate legăturile catalizate în decursul anilor. Căsătorie stabilă – trei cruci, urmată de divorț, două, concubinaj cu durată de peste un an – o cruce. *În visul meu, în inima mea, de ce, de ce.*

Orfelina mai înaltă s-a dus lîngă bibliotecă și cercetează șirul de cotoare de parcă ar căuta resortul unei uși mascate. Pe lîngă că e căloasă, are și o față care țipă după ochelari. Pasămite îi e cald cu ei, de-aia îi ține în poșetă. Contracandidata rămasă pe sofa e brunetă, plinuță și de loc asexuată. E singură, pesemne, pentru că s-a certat cu escorta. S-a stins lumina, s-a aprins acaiul: din nou vectorii de leduri roșii pulsează ca o inimă bolnavă. Din nou în peșteră. Debusolată de întuneric, calul lui Făt-Frumos încearcă să se retragă spre fereastra deschisă, la cotoare nu mai poate pretinde că se uită, între ea și poșeta cu țigările dătătoare de sens se zvîrcolesc acum o duzină de trupuri. Singura soluție la îndemînă este scena privitului pe fereastră, a respirării de aer curat. *Nopțile reci, doar o clipă, viața mea, gîndește-te.*

– Domnișoară, pot să vă întreb ceva?

Boxele tremură sub cadența năpraznică. Riff-ul galvanizează trupul, lucrurile, aerul. Totul vibrează

a nemurire. Afară, dedesubt și deasupra, ceilalți zac în paturi suprapuse, despărțite doar de podele și tavanuri. Ei sînt foarte aproape de moarte. Noi, aici, acum, sîntem nemuritori. A fi nemuritor înseamnă a fi convins de asta. *Nu sta, nu te opri, mișcă-ți trupul, continuă să dansezi.*

– Ce credeți, un individ de speța căreia îi aparțin v-ar putea invita la dans?

Calul se cabrează la urletul Mînzului de parcă ar fi simțit lupii, cu toate că tonul întrebării amintește mai degrabă de coborîți la prima. Ai trac, fetițo, ți-a crescut pulsul, ți s-au contractat fesele, simți nevoia să-ți înghiți saliva. Nu te-a mai invitat niciodată la dans un tip prezentabil și foarte sigur de el. Ai citit tot, știi tot, ai terminat filologia cu zece și toți cei care nu-l adoră pe Nichita sînt niște țărani. Suprasensibilă, supercerebrală, subalimentată sexual. Migrene și hipocalcemie, ca de altfel o treime din populația feminină tînără. Calul înclină ușor capul și spune ceva abia auzit. Să dansăm deci, să ne veselim. Ușor de zis. Singurul spațiu disponibil este jumătatea de metru pătrat pe care ei doi o ocupă în clipa de față. E totuși ciudat să începi hodoronc-tronc să te contorsionezi, fără măcar o deplasare prealabilă spre un loc special amenajat. Silvia rînjește încurajator peste umărul partenerului. Din fericire, ritmul rapid se termină și începe un blues. Un blues bătrîn, chiar frumos. Acum se poate face un pas, se pot întinde zîmbind brațele și Căluțul poate face și ea un pas înainte, împăcată oarecum cu sine. *Atinge-mă, iubește-mă, simte-mă, dă-mi.*

Pepe se mută în pași mici, economicoși, cu puștoaica adîncită în el. Biju și Manuela sînt ca de

obicei foarte vioi, par în căutarea unei prize potrivite pentru un tur de cap. Cichi, tot ca de obicei, valsează o sticlă. Așa că mișcarea Calului și a Mînzului – doi inși bănuindu-se reciproc de lepră, nevoiți să avanseze simultan pe o punte nu mai lată de cincizeci de centimetri – nu face notă discordantă. Spațiul fatalmente îngust, dar ferm, dintre ei se umple progresiv cu o substanță iritantă, stînjenitoare. Se impune cu necesitate o conversație, dar cu ce să începi?

– Am băgat de seamă că vă plac cărțile, domnișoară.

– Poftim?

– Cărțile... ziceam că se vede că vă plac foarte mult.

– A, da.

Nici un pic de bunăvoință. Ia uite, domnule. O bagi în seamă, îi întinzi o mînă, îi dai prilejul să se afle în treabă și ea dă cu copita. Cine știe, poate e prea crispată, sărăcuța. Poate nu-i vine să creadă. De fapt, cam așa e cu complexatele astea, la început se poartă ca și cum ar fi sătule pînă în gît de bărbați și cînd le apuci de mai sus de cot dau în boala copiilor. Soneria de la intrare cloncăne insistent, ca un clopot de alarmă.

– Da, domnișoară, și mie îmi plac foarte mult. Nu neapărat să le citesc, mi-ajunge să mă uit la ele cum stau în rafturi, una lîngă alta. E uimitor cît de mult mă liniștește treaba asta.

Mergea și un citat din Borges. Sau din Sartre. Deși poate c-ar fi mai potrivită o mînă sub bluză. Flăcăiește, ca la casa de cultură. Tu te pierzi în citate și ea se întreabă ce-ai de gînd. Pepe își lasă cu părere de rău puștoaica și se duce să deschidă. Nu mai așteaptă pe nimeni.

– Aveți dreptate, eu am și scos odată una din raft și chiar am deschis-o. M-a durut capul două zile după aceea.

Ia uite, domnule. Fantastic. Mai face și mișto, amărîta. Pepe zbiară la cineva, nu se înțelege ce zice. Bluesul se termină. *Aștept, visez, mă frămînt, mai sper*. Cichi oprește muzica.

– Ce maniere sînt astea, bunicule, vii să suni la mine la ușă, să ne deranjezi la unu noaptea? N-ai somn, te roade ceva, sau ce?

– Domnu Dan, nu mi-e de mine, v-am spus, eu tot nu pot să dorm, da nevastă-mea se scoală mîine la cinci, să se ducă la slujbă, lăsați muzica aia oleacă mai încet, eu v-am rugat frumos...

– Păi, ce să-ți fac, tataie, dacă ți-ai luat nevastă tînără...

– Domnu Dan, eu v-am rugat frumos...

– Vai de mine, cum să te rogi matale de un mucos, matale care-ai făcut războiul. Hai să ne spui cum a fost la Stalingrad.

Biju rîde gros. Cichi și Nicu Pată cotcodăcesc. Calu și Mînzu tac.

– Domnu Dan, eu v-am respectat, să știți că-i spun lu domnu doctor cînd vine, chem miliția, să știți.

– Chemi pe mă-ta.

Pepe trîntește ușa și înjură urît de tot, ți se strepezesc dinții.

– Dă, domne, drumu la muzică, ce-ați înțepenit așa? Mai dă-l în mă-sa de boșorog, e diliu cu hîrtiuță, nevastă-sa e moartă de vreo patru-cinci ani.

Și acum, din nou muzică. The greatest hits of the year. Cîntați cu noi. Dansați cu noi.Visați cu noi.

– Așa e Pepe, una-două îi vin dracii. Nu trebuie să i-o iei în nume de rău, acum e și cam împușcat în cap.

– Poftim?

– Adică e pe pilot automat, asta am vrut să zic.

S-a indignat. Să știi că-i filoloagă, doamna Higgins, apără cu zel, cu săbii de-oțel puritatea limbii române prin vreo școală din sectorul agricol.

– N-ați vrea să ne oprim totuși din legănat, putem sta de vorbă foarte bine și stînd pe loc.

Chiar că s-a supărat. Trebuie venit cu ceva fin, să mai dregem lucrurile.

– Văd că te-a impresionat neplăcut scena de adineauri – iartă-mă că-ți spun tu. A fost un lucru crud, e-adevărat, dar a avut și ceva valabil din punct de vedere estetic, economie de mijloace, dialog veridic, poantă finală.

Nicu Pată s-a așezat lîngă fereastră și aruncă sticle goale țintind asfaltul aleii. E destul de greu de la nouă. Bere, cine mai vrea bere.

– Scuzați-mă un moment, vreau să-mi iau țigările.

Văzută din spate, n-arată rău. Poate că dacă s-ar îmbrăca mai ca lumea ar arăta chiar bine. La urma urmei, de unde și pînă unde filoloagă? Poate e vînzătoare la Cocoru, a dat la teatru, cu fizicul ăsta probabil la regie, deși de cînd cu antistarurile nu mai poți să știi. Sau de ce n-ar fi taximetristă sau merceoloagă, de lămurit odată ce va să zică meseria asta.

– Așa, băiețaș, dă-i înainte, e fată bună, las că-ți spun eu.

Silvia s-a prelins ca o umbră de rechin. E cu ochii pe el. Bineînțeles că-i fată bună. Toate sînt fete bune, oițele domnului, ghemotoace de hormoni și gărgăuni, Opium, Evasion, tot felul de stări, cîte-o revelație pe săptămînă, mergem la Chinezesc, să nu rămîn, BT cartonat, l-am iubit pe Adi, sau pe Nichi, sau pe doctorul Istrate, cafele cît

cuprinde. Bărbații sînt. Femeile sînt și mai. Mîine seară. Aș fi putut fi pictoriță, dar sînt picoliță. Porcul de Mircea, idioata de Anda. Te pup. *De ce nu-mi spui că măăăă iubești? !!*

– Serviți?

Uite că s-a întors, mititica. Are BT. Necartonat.

– Nu, mulțumesc, le am pe-ale mele. Așa zic detectivii în Chandler sau în Ross MacDonald cînd capul răutăților le oferă țigări.

– De ce nu și în Hammett?

Hopa, nu-i taximetristă. Sau o fi taximetristă filozoafă, a fost și-un film.

– Hammett nu-mi place, domnișoară. De fapt nu e vina lui, e vina nenorocitului ăla de film după *Șoimul maltez*. Ochelarii ți i-ai pus ca să nu-ți intre fumu-n ochi?

Îi stă mult mai bine cu ochelari, pare o domnișoară profesoară de muzică din la belle époque.

– Nu, i-am pus fiindcă voiam să văd mai bine cu cine stau de vorbă. Sînt foarte mioapă.

Ce drăguț. Ca să vezi că stai de vorbă cu dracu, ca să-i simți răceala malignă atunci cînd n-are coarne, nici coadă, nici copite, poți spera să-ți fie de folos un microscop neutrinic, nu o pereche de ochelari. Dracul e simpatic, are ochi calzi și zîmbește melancolic, întreaga lui înfățișare pare să învelească un suflet haihui, aflat în căutarea fericirii. La un nivel înalt de rezoluție însă, se pot vedea arterele pline cu ciment și structura cristalină romboedrică din spatele ochilor.

– Spuneați, deci, că scena de adineauri este valoroasă estetic. Nu vă e rușine?

– Rușine? De ce? Nietzsche zicea că existența Universului este justificată exclusiv din punct de vedere estetic. Mallarmé...

– Vă rog, bibliografia la urmă. Nu văd nici o legătură între ce-au zis Nietzsche, Mallarmé sau alții de soiul ăsta și un moșneag amărît, poate nebun de singurătate, de care ați găsit de cuviință să vă bateți joc.

– Cum adică, să vă? E vorba de Pepe...

– E vorba de toți. Dumneata ce cauți aici?

– Aș putea să-ți pun aceeași întrebare.

– Eu... am fost nevoită să rămîn, n-aveam unde să dorm în noaptea asta. În afară de Silvia, nu cunosc pe nimeni în tot orașul. Mîine dimineață am tren.

S-au strîns toți la fereastră. Urale. Nicu a nimerit de data asta un parbriz. Silvia se luptă să-l potolească.

– Văz că luptăm cu arme diferite. Eu cu tridentul și plasa esteticii, tu cu spada și scutul eticii.

– Auziți, n-ați vrea să renunțați la gargarismele astea și să vorbiți omenește?

Da, Anna Sergheevna, cum să nu, nimic nu e prea mult pentru ochișorii aceștia divini.

– Perfect, dar am și eu o rugăminte: n-ai putea să renunți la plural?

– Am s-o fac dacă și cînd am să cred de cuviință.

Încă puțin și vei fi luat la palme.

– Nu înțeleg cu ce-am reușit să te supăr așa, am pornit de fapt de la un lucru foarte simplu: acolo unde e vorba de estetic, eticul nu mai are ce căuta.

– Și problema asta vă chinuie de obicei conștiința între două pahare de coniac?

Haida de, începe să devină plictisitoare.

– N-am zis deloc că-mi chinuie conștiința. Ziceam și eu așa, ca să produc vibrații ale aerului. Ca să ne aflăm în treabă. Nici măcar nu pretind că-i adevărat ce-am spus, am citit de curînd ceva

unde într-adevăr nu e așa. *Abbadon Exterminatorul*. Ai citit-o cumva?

– Bineînțeles.

I-auzi. Bineînțeles. Mai ieftin n-o lasă.

– Și cum ți s-a părut?

Poate că dă Dumnezeu și se aruncă acum în meta, para, intertextualism, poate palpită la aluziile livrești, la schimbarea registrelor narative, poate juisează la intrarea și ieșirea autorului din text, ne mai distrăm și noi puțin, ce naiba.

– În general, cred că alte comentarii asupra unei cărți în afară de mi-a plăcut, nu mi-a plăcut, nu fac decît să simplifice sau să deformeze ce-a scris autorul. Iar ca să vă spun că mi-a plăcut, nu văd la ce-ar folosi.

Aha, care va să zică o simțiristă. Probabil îi plac mult florile, păsările și bărbații înalți, în haine elegante. Crede în forțele psi și în puterea dragostei. Are o prietenă mai în vîrstă la care se mărturisește.

– Totuși... ia uite, nici nu știu cum te cheamă.

– Nici eu pe dumneavoastră.

– Nu-i nimic, e mai romantic așa. Ziceam deci că totuși cred că folosește la ceva, ne putem descoperi în felul ăsta preferințele comune, putem comuniza, nu numai comunica. Eu simt nevoia să reproduc, să repovestesc lucrurile care-mi plac foarte mult. Există în *Abbadon* un fragment, nu știu dacă ți-l amintești, în care e vorba de niște milionari canceroși, congelați ca să scape. Din cînd în cînd e nevoie de avizul lor în cîte-o situație critică, așa că s-au inventat congelatoarele cu ceas deșteptător – trezește-mă în septembrie și-un sfert. Sînt prevăzute și cu amplificatoare – să vezi ce frumos e spus – pentru ca șoaptele milionarilor

înghețați să ajungă la urechea secretarelor lor. Pînă la urmă le și congelează împreună cu ei, iar dacă se întîmplă să aibă și ele cancer, *se împușcă doi iepuri dintr-un foc*. Zice: Mare Cancer Pedersen, splină, stomac, pancreas, caut secretară drăguță, cu cancer de sîn. E o carte, cum să-ți spun, jenantă, pe alocuri nici nu e literatură, e altceva, care mă face să mă simt foarte prost.

Interesant, nu s-a ofuscat și nici n-a chicotit.

– Se poate să fie adevărat ce spuneți, dar credeți că scoaterea acestui fragment din context, chiar dacă vă place foarte mult, e o dovadă că v-ați apropiat de înțelegerea operei? Mai țineți minte și ce se spune măcar în pagina de dinainte sau în cea de după? Nu v-ați întrebat dacă nu cumva prin această alegere vă povestiți pe dumneavoastră și nu pe Sábato? De altfel, să știți că, luat separat, fragmentul sună destul de grotesc.

Sábato, cu accentul pe primul a. Formidabil, domnule, parcă am fi la seminar.

– ... sau ca să mă înțelegeți mai bine, dacă ați cunoscut o femeie cu sîni superbi, îi tăiați unul ca să-l arătați prietenilor?

E didactică. Să-nnebunesc, s-ajung la capu podului cu mînușița întinsă dacă nu e didactică și pedagogică. S-a însuflețit brusc, i s-au luminat ochișorii, se crede în fața școlarilor ei lombrozieni din Glodenii Gîndului sau Adîncata. Ia să fim oleacă mitocani.

– În ce te privește, nu-i nici un pericol.

Ce-i drept, nu-i chiar așa, atît cît sînt par destul de țepeni. Uluitor, nici nu clipește. Nu s-a pleoștit, nu i-au dat lacrimile, asta-i reacție de android nu de femeie. Trebuie să-i fi zis că seamănă cu taică-său la piept, era mai de efect.

– Spuneai că n-au nici un rost comentariile și văd că ai început o dizertație în toată regula.

– Era vorba de comentarii asupra unei cărți. O carte nu mai poate fi schimbată, un mod de a fi și de a privi lucrurile, da.

Aha, asta era, deci. Maieuța lu tăticu. Să vezi că-i dă prin cap să-mi salveze sufletul. Missionaria Stroiescu. Orișicît, nu e exclus să exhibe la un moment dat niscai complexe, o dramă, o sfîșiere lăuntrică, ceva, și s-ar putea să devină interesant.

– Cu toate că nu păreți un om dispus să țină seama de ce spun alții. Și nici de acei alții.

Și dacă-i fecioară, dalbă mioară? Pare sărită de douăsprezece, dar s-au mai văzut cazuri.

– Știți, domnișoară, de fapt se întîmplă un lucru straniu, parcă te cunosc de cînd lumea.

Cam clișeatic, dar merge, nu se poate să nu meargă. Aici nu trebuie să fii original, toate vor să audă aceleași lucruri, principalul e să dai bine în cadru.

– E prima dată, după mulți ani, că nu mă mai simt singur... nu văd ce-i de rîs în asta.

– Da, scuzați-mă, cred că-i mai bine s-o lăsăm baltă de pe acum. Mai încolo o să fie și mai penibil... Putem continua să discutăm despre cărți.

– Da? Ia uite, domnule. Ce chestie.

– Ce faceți, porumbeilor, voi nu mai dansați?

Silvia radiază. Silvia Iunona Gloriatrix. Nu, nu mai dansați, porumbeilor, guguștiucilor, pițigușilor, mai bine gunguriți, pupați-vă în bot, creșteți și vă înmulțiți.

– Zău, iertați-mă, îmi pare rău dacă v-am supărat. Am înțeles, deci, că vă place Sábato. Dar ceilalți? Llosa, Fuentes, Roa Bastos?

Extraordinar, domnule. Ești mîngîiat pe cap. Ești luat cu binișorul. De această chioambă, de ultima găină din gostat, de necăjita asta culturală care-și dă aere. Pînă acum ar fi sprijinit biblioteca, ar fi fumat muncindu-se să pară blazată, nu se uita nici dracu la ea dacă n-o băgai tu în seamă. Calm. Calm. Fără nervi.

– Nu știu de unde ai tras concluzia că m-am supărat. Ce motiv aș avea? Autori sud-americani n-am prea citit, în afară de Sábato și, bineînțeles, de Marquez, ca toată lumea. A, ba nu, am mai citit ceva... chiar de curînd. O nuvelă de un autor mai puțin cunoscut, cred, Magas, Ladislao Ramón Magas. *Punct de fugă,* așa se numește nuvela. Ai auzit cumva de scriitorul ăsta?

– Da, sigur.

Da, mămică scumpă și dulce, da, nici n-ai clipit, ai nervi de spioană internațională, dar păcatul trufiei te va pierde, așa cum bănuiam, fata moșului. Pot să se rupă băierile cerului, să se dea Pămîntul de-a dura, cît timp mai există nițel orgoliu pe lume, încă nu e totul pierdut. Trebuia să fi spus ceva mai acătării, *Tata-n pervaz* sau *Palimpseste gri*, probabil că marșa și la asta.

– Extraordinar, înseamnă că sîntem doi în clubul ăsta. Clubul Magas. Hm, nici astăzi nu știu ce m-a îndemnat să iau broșurica aceea veche, din anticariat de la Rîmnicu-Vîlcea. E o traducere de prin o mie nouă sute douăzeci și ceva, scoasă de Alcalay et co.

– S-a reeditat între timp, într-o traducere mult mai bună.

– Da? N-am știut. Oricum, iată că avem acum ceva comun, numai noi doi, nu-i așa?

– Știu eu?

– Nu, nu se poate, o poveste ca asta apropie doi oameni. De fapt, ceea ce mi se pare cu totul deosebit este ideea, cei trei oameni locuind în aceeași casă, fără să fie rude, fără să fie prieteni, fără să-i oblige nimeni să stea împreună, în valea aceea fără timp și fără loc, nu-i așa?

– ... da.

Aha, începem să avem ezitări. Nu-i prea deșteaptă, ar putea măcar să pretindă că a citit-o demult, foarte demult, eventual în viața intrauterină.

– Și pe urmă cei doi... cei care pleacă, cum îi cheamă, mereu uit numele personajelor...

– Maso și Rebarán.

Soneria tălăngăne din nou, continuu. E tot boșorogul ăla sonat, dă-l în mă-sa. Pepe dă volumul la maximum și începe să bată cu lingura-n tavă.

– Mda... Maso și Rebarán... care pleacă, și celălalt, care rămîne...

– Pinlin.

– Cum?

– Pinlin, cu p de la Popescu.

Mînzul Sec își face de lucru cu bricheta, își mai toarnă coniac și încearcă să zîmbească.

– Da, și atunci... cei doi...

– Maso și Rebarán.

– Da, sigur... pleacă... în altă parte, pentru că nu mai pot trăi așa... și...

Mînzul Sec privește ecranul televizorului Sirius, cu circuite integrate.

De aici se poate citi totul

– Ce s-a întîmplat? Nu-ți mai amintești?

Soneria se încăpățînează.

– Vezi, e exact ce-ți spuneam, Maso și Rebarán pleacă pur și simplu, autorul nu oferă nici o motivație, interpretarea asta cu „nu mai pot trăi așa" îți aparține. Maso pleacă spre ridicătura plană, alcătuită din sute de straturi subțiri suprapuse, care încep la marginea văii și ale cărei margini nu se văd... Nu-și ia cu el decît unelte de scris și foi albe – ți-ai amintit, da?

Cel aflat la intrare nu se mai mulțumește să țină degetul pe butonul soneriei, începe să se audă lovituri în ușă.

– Deci... Maso ajunge la marginea ridicăturii, se cațără și își începe călătoria pe suprafața arămie, perfect netedă... străbătută... de rîuri sinuoase, încremenite... Pe măsură ce înaintează urmărind traseele violete, își înseamnă forma lor pe foile de hîrtie, chiar nu-ți mai amintești? Ajunge la o... rîpă adîncă, cu malurile domoale, dincolo de care se zărește... de fapt se continuă cîmpia, aceeași cîmpie... Se întoarce, ajunge din nou la marginea abruptă, ca retezată, și începe să urmărească alte contururi... pînă cînd în față se cască iarăși rîpa... se scurg ani și Maso pendulează neobosit de-a lungul șesului de aramă... hai, amintește-ți.

Pepe iese în antreu, continuînd să bată cu lingura în tavă. E montat rău de data asta, îi lucesc ochii ca la jivine. Nicu toarnă vodcă în bere, pe urmă adaugă o lingură de sare, amestecă și zice că

iese ceva nemaipomenit. Pe stradă trece cineva cîntînd.

– ... e un vînt nefiresc, de fapt nu vînt, ci bucăți uriașe de aer înghețat... alunecînd cu iuțeală înspăimîntătoare... Atunci cîmpia tremură, vibrează ca un talger și, dintr-o dată, un strat, mai multe straturi... se ridică... subțiri și compacte, în văzduh... se dau peste cap... se prăbușesc cu un vuiet de sfîrșit de lume tocmai de partea cealaltă a rîpei...

Nu, dă încet din cap Mînzul.

– Prima dată cînd se întîmplă, Maso e chiar la margine și poate să coboare pe pămînt și să scape cu viață... Înțelege acum... că siluetele... pe care le întîlnea din cînd în cînd și... și pe care le credea desenate... sînt de fapt predecesorii lui, mai puțin norocoși... striviți pînă la microni. Îl cuprinde greața... și oboseala, asta trebuie să-ți amintești... cînd se gîndește la ființele bidimensionale care zac sub el... în stive... între straturile fără număr. La ce s-ar mai putea gîndi el atunci?

Mînzul se uită pe fereastră, la stele. E plin cerul, stea lîngă stea, cu luna ca o broșă de prost gust pe o rochie cu paiete.

– Poate la o sondă ascuțită și iute, cu vîrful dintr-un metal indestructibil, sau la... un aparat Roentgen foarte puternic. Odată cu anii... va învăța să simtă primejdia... cu destul timp înainte, chiar și atunci cînd vîntul din iad bate din partea opusă... și cîmpia de dincolo de rîpă se poate prăbuși peste tine fără cel mai mic semn prevestitor... amintește-ți, trebuie să-ți amintești, te rog...

Aproape trei dimineața. În aerul nopții începe să se simtă o undă de răcoare. Dincolo de bulevard, în casele vechi, latră cîinii; o să fie o zi frumoasă.

– Asta înseamnă... că se alege praful... de fiecare dată... de toată truda lui de pînă atunci.

– Da, fără îndoială. Spre bătrînețe... foile de hîrtie sînt pline cu șiruri de semne din straturi diferite... uneori observă repetiții și înțelege... că a parcurs nu numai o dată... aceleași șiruri... din același strat... dar asta nu-i mai stîrnește decît o tristețe din ce în ce mai resemnată.

– La începutul călătoriei... cînd era mai tînăr... Maso se oprea de fiecare dată cînd ajungea la marginea întinderii cu rîuri înghețate și privea spre vale...

– Și de fiecare dată valea arăta altfel, alte case, alți oameni, alte zgomote.

În peșteră pătrunde încet lumina zilei. Hărmălaia din vestibul s-a mai potolit, Pepe își spală la chiuveta din bucătărie ochiul învinețit și buzele sparte. Pe cetățeanul cu parbrizul l-a luat Biju cu mașina, să-l ducă la urgență. Toată lumea înjură.

– Văzut de jos, muntele nu pare foarte înalt.

– De fapt, nu e un munte, e o stîncă imensă, vînătă și colțuroasă... doar pe alocuri acoperită cu pămînt...

– Rebarán începe să suie cu hotărîre. La început, urcușul e plăcut... prin ploaia fină, plină de curcubee... la răstimpuri umbra soarelui se tîrăște pe iarbă și pietre. Mai sus însă ninge... apoi e cald, o arșiță cumplită... și mai sus plouă din nou... bate vîntul, iarăși ninge...

– Pe urmă se ivesc păsările. Au penajul cafeniu... ciocurile mari... albe... țipă rar și trist. Rebarán întîlnește primul schelet. E sfărîmat, risipit, aproape dizolvat... mai sus sînt din ce în ce mai multe.

– Din cînd în cînd se oprește să-și tragă sufletul și să privească în urmă... Valea se vede acum cît căușul palmei... marea cîmpie de aramă e însă departe de a putea fi cuprinsă cu ochii... Își încordează privirea încercînd să distingă un punct mișcător... pe șesul nesfîrșit... Maso.

– Mai sus, mereu mai sus... de la o vreme nu mai întîlnește oase risipite... stînca e vînătă și curată.

– Frigul și accesele de sufocare îl sleiesc... abia mai poate face un pas... se întinde și așteaptă să moară. Încet, ceața se risipește. Sînt în vîrf, își spune ridicîndu-se și privind... e liniște... o liniște imensă. Sub el se întind încremenite, ca un carton pictat, pete albastre, cafenii și verzi... dîre albastre... ghemuri de nori... aerul... pămîntul. Durerea, timpul... închipuirea, nu se văd. Ridică ochii și deasupra e hăul imperial... strălucind tot... stea lîngă stea.

– De aici se poate citi totul.

Fețele sînt gălbui și ochii lucioși de oboseală. Nicu Pată s-a liniștit, doarme ca un mort, întins pe sofa. Se fumează în liniște. Scrumierelor vîrfuite le-au luat de mult locul farfuriile și ceștile de cafea golite. Din nou muzică. *Mîna mea întinsă, spune-mi e toamnă iar. Să cîntăm, nu plînge, mai bine rîzi. Amintirile, clipele, șoaptele, tu.*

– Trebuie să plec.

La ușă, Silvia îi binecuvîntează, le pune mîna-n cap, aproape că-i dau lacrimile. Plecați, copii, și fiți fericiți, măcar o cruce să pun pentru voi.

Coboară în beznă ținîndu-se de mînă și pipăind pereții. Ea înainte. La cinci, răsufletul rece și fetid al ghenei ajunge pînă la ei. Numai nu privi înapoi,

domnișoară. La trei, ochiul roșu al bestiei, aici zace de trei zile. În sfîrșit, nivelul mării.

Ceață cenușie, copacii de fier, negri și uzi, siluete grăbite, fără chip.

– Și Pinlin?

– Știu eu? Să zicem că rămîne acasă... că aduce o femeie în locul celor doi plecați... face un copil cu ea, poate doi... și îi botează Maso și Rebarán.

Șfichiul subțire al vîntului. Neliniștea. Undeva, răsăritul.

– Chiar crezi că...?

– Nu. Cum aș putea?... Nici tu nu crezi.

– Da... dar uneori...

– Știu. La revedere.

Scrîșnet de fierărie grea, o flamă de-o clipă, pocnetul ușilor deschizîndu-se. Năvala.

– Lasă-mi ceva.

Încă un pas, vă rog, un singur pas, haideți vă rog, se mai poate.

– Dar ce-ai să faci fără ei?

– O să văd mai prost, mă descurc.

Zvîcnetul motorului, balansul, încă o flamă, superbă. Departe. Apoi nimic. Mînzul își afundă mîinile în buzunare și o ia printre casele vechi. Unele îți sfîșie sufletul cu zidurile și iedera lor.

Din imaginariu

Mănîncă amîndoi fragi cu smîntînă. Mănîncă iarbă și vomită. O rază oscilînd în părul ei înainte ca el să-i pună pistolul la tîmplă. Împușcăturile fac un zgomot plin, greu. Ea zboară din vitrină în

vitrină, în nori de cioburi sclipitoare, îngenunchează în Iarnă. Înger căzut, cu aripi de polietilenă. Parcă doarme, pe aer, la un metru înălțime, cu pletele revărsate țeapăn spre podea. Vocea bărbatului, caldă și răgușită de uimire: „Nu se poate...". Vocea ei ca o șoaptă de demult: „Se poate, dragul meu, pentru că te iubesc..." Plutesc amîndoi prin cameră, printre sfeșnice, cărți deschise și iernile lui Bruegel, cu Oceanul fremătînd tăcut undeva sub ei. În întuneric, vocea femeii, aeriană, exaltată, pătimașă: „Știi, eu cred că... dragostea e așa... ca un curent electric..." Vocea lui, mascul plictisit pînă și de ipocrizie: „Alternativ..." Fără să-i pese, ea se rujează atent în luciul spadei trase din teacă. Capul bărbatului i se așterne pe piept. Sub mîngîierea și murmurul ei, dragul meu, unde-ai fost tu, cine te-a îndepărtat de mine, trăsăturile încordate de dispreț și tristețe se destind. O lungă privire prin camera singurătății de femeie, imaginea sepia se colorează dezvăluind chipul în realitate obosit și sever, ridurile și tîmplele albite ale bărbatului aproape bătrîn care păruse pînă atunci un copil teribil între două vîrste. Candelabre uriașe coboară lent spre podeaua sălii de bal, în timp ce lachei în negru mînuiesc marile foale pentru stingerea lumînărilor. Trupurile lumînărilor stinse, odată tari și drepte, acum lăbărțate în ciorchini informi de ceară rece. Fotografia lor, tineri, în haine de nuntă, tîmplă lîngă tîmplă. Apoi aparatul se retrage descoperind încadratura ovală, aurie, apoi albul brațelor crucii, buruienile atît de verzi și, în sfîrșit, albastrul cerului.

Fumezi prea mult

– De ce te-ai dus acolo? Ți-am spus că n-ai ce să cauți în spate, ți-am spus sau nu?

– Nu știu, pur și simplu trebuia să văd, ajunsese să mă obsedeze.

– Ei, și-acum c-ai văzut, ți-e mai bine? Ești mai liniștit?

– Nu, Ioane, dar... e aberant... nu știu...

– Aberant... Aberant e totul, băi Vali, începînd cu faptul că exiști. Viața în sine e o aberație... Cîți ani ai, treizeci și ceva, te-ai gîndit vreodată că e o minune faptul că mai trăiești, că ai încă mintea-ntreagă și trupul în stare de funcționare? Ar trebui să dai acatiste în fiecare săptămînă să te țină dumnezeu prost și sănătos. Am citit undeva, prin cărțile pe care mi le-ai adus, că frecvența cancerului la idioți, la oligofreni, în general la handicapați mintal e aproape de zero.

– Și ce să fac atunci? Să tac? Să nu spun nimănui nimic?

– Uneori ești atît de naiv că mă înspăimînți. Toți știu, ți-o garantez eu, n-ai ce noutăți să le comunici, numai că n-au să recunoască niciodată. Discuții șoptite, prin colțuri sau la o bere, asta da, din belșug, dar dacă vrei să spui lucrurilor pe nume vei suferi o dezamăgire cruntă. Și, explică-mi și mie, la ce-ar folosi? De bine de rău, leafa ne-o luăm, de muncă nu poți să te plîngi că ești extenuat, conducerea e mulțumită, comisiile la fel...

– Deci adevărul nu folosește, după tine, nimănui?

– Ba da, dar nu trebuie depășit dozajul. În cantități mici, administrate cînd și unde trebuie, e un tonic, dacă se ia prea mult devine toxic.

– Ăsta e iarăși unul din sofismele tale de protecție, Ioane. Dacă nu te-aș cunoaște, aș înclina să cred că ți se trage de la șefia asta de secție. Gîndirea Adîncă e un edificiu impunător... Cum e ceva ce nu-ți convine, cum emiți un sofism, un paradox...

– Sau un adevăr. Dacă te deranjează sofismele, poftim un adevăr: merită priviți cu toată circumspecția indivizii care nu vor să țină seama de nimic în afara adevărului în care se întîmplă să creadă cu tărie. Îi suspectez întotdeauna de egocentrism cu tente mazochice... Nu adevărul contează pentru ei, ci împlinirea unor obsesii pur personale... Să se facă dreptate, chiar de-ar fi să piară lumea. Păi, lumea chiar ar pieri dacă s-ar întrona justiția absolută... Întreg regnul viu a existat și continuă să existe ca rezultat al unui șir nesfîrșit de nedreptăți mai mari sau mai mici...

– Și ăsta-i tot un sofism...

– Da? Și cum ar trebui să arate după tine un adevăr?

– Un adevăr... e un lucru pe care-l înțelegi... iubindu-l.

– Nu ne înțelegem, mă Vali. Emiți cîteodată niște prostii mai mari decît tine. În definitiv nu știu de ce ne agităm așa... Vrei să ții seama de ce ți-am spus, bine, nu vrei, iarăși bine. Un singur lucru îți mai zic, fii atent cu directorul ăsta nou, sau coordonator, cum îi zice acum, nu e ca bătrînu, e o jigodie periculoasă, te arde de nu te vezi...

– Te-ai schimbat, Ioane, uneori nu te mai recunosc... Parcă dintr-o dată stau de vorbă cu

altcineva, un necunoscut, nu cu tine... Ce-i, ce s-a întîmplat, nu ți-e bine?

– Nu... nu, n-am nimic... din cînd în cînd mă mai ia cu amețeală...

– Fumezi prea mult.

– Fumez prea puțin. Dacă mor, n-o să-mi pară rău decît că n-am fumat cît am vrut.

– Am auzit... mi-a spus Eta... că vrei să divorțezi. E-adevărat?

– Într-o oarecare măsură.

– Nu înțeleg, ce te-a apucat? Nuți e o fată bună.

– Din exterior toate par bune și frumoase.

Dr. Fâșie bagă entuziast capul pe ușă, se schimbă la față, mă iertați, domnu Leșu, și închide ușa la loc.

– Și totuși, ești de zece ani cu ea... Nu crezi că ți-au venit cam tîrziu ideile astea?

– Mai bine niciodată decît prea tîrziu.

– Înțeleptule...

Stop și test

– Cît aveți ceasul, dacă nu vă supărați?

Timp. De fapt timp se vinde și se cumpără. Toți: vărsîndu-se în și din gurile de metrou, inundînd, gîfîind, strecurîndu-se peste tot cu o abilitate infernală. Mîini, guri, creiere. Roșcați, de treabă, umezi, lungi sau teșiți, veseli sau pe moarte. *Mulți.* Fiecare crezîndu-se unic, fiecare privindu-i pe ceilalți ca pe o magmă informă, bună pentru studii sociologice. Toți visează, toți au dreptate, toți mor. Poate n-ar trebui să moară nici unul, sînt atît de ocupați, de hotărîți, merg undeva, se întorc de undeva. Se

află într-o treabă. Apoi în alta. Nu au timp, niciodată nu au destul timp.

Tu însă ai. Ești împăratul orelor, stăpînul absolut al anilor, te cocîrjezi sub mormanele de timp pe care le porți cu tine. Hei, domnule, domnu cu ochelari, nu te mai agita așa, îți dau eu trei ore, șapte ore, o zi întreagă, dacă vrei. Gratis. Domnișoară, ai aprins a douăzeci și treia țigară, asta înseamnă douăzeci și trei de minute din viața dumitale și așa mizerabil de scurtă, ia-le, ți le dăruiesc. Vă rog frumos, păstrați rîndul, este pentru toată lumea, e o viață întreagă de om, aveți răbdare, acum se tranșează.

Ceasuri. Analogice, digitale, analogice simulate digital. Antișoc, antiacvatice, antibrădiș, antiterorism. Ceasuri cu melodii, cu calendar, cu televizor color, cu piscină. E cu antet, dar nu-i secret, graficul calității scopurilor funcție de perfecționarea mijloacelor e o exponențială, cu bază subunitară. Vă privește dacă nu vreți să știți cu precizie pînă la a patra zecimală pulsul și tensiunea arterială a soțului (soției) în clipa în care vă îmbrățișează. Dar faptul că lectorul nostru automat citește și rezumă sugestiv și concentrat, pentru uzul dumneavoastră, marile cărți ale lumii, nu poate fi trecut cu vederea. Ba poate chiar să și scrie. S-a zis cu tirania textului încremenit în pagină, trăiască cititorul eliberat.

– Coborîți la prima?

Care va să zică Mișu o ia pe Marta cu acte-n regulă. Mișulică dragă, Mărțișor mic și scump. Anii trec. Se naște minorul Costică. Apelativele se mai schimbă: nenorocito, te-a văzut doamna Lidia ieșind cu hăndrălăul după tine de la Modern, păi da, că numai eu n-am noroc, că mai bine-l luam pe

Gigi, c-avea motocicletă cu ataș și bani la CEC. Momentul adevărului. Mișu și Marta, față în față, ca doi pistolari din Vest. STOP și TEST. Alegeți:

000 – În încăierare, Marta se lovește cu occiputul de colțul garderobului de la soacră-sa și sucombă. Mișu piere și el, finalmente, chinuit de remușcări.

001 – Marta bagă divorț, Mișu bagă cuțitul în ea.

010 – Pradă sfîșierilor lăuntrice, Mișu se lansează într-o prodigioasă execuție a unui dans popular din Țara Hațegului, cu strigăte și chiuituri. Magnifică deschidere jungiană.

011 – Apare, deus ex machina, doamna Lidia, care le anunță cîștigarea unei dacii cu îmbunătățiri la carnetele de cinci mii. Se îmbrățișează cîteștrei, cu lacrimi în ochi.

Și tot așa. Cu două simboluri codificate pe trei biți sînt posibile opt combinații. *Menu Selection*. Viitorul e al producției individualizate. Și ce zice Toffler că-i valabil pentru pantofi și aparate foto trebuie să fie bun și pentru cărți. Ca să nu-și mai permită o biată carte să-ți schimbe concepțiile, să te calce pe nervi, să nu te lase să dormi.

Chiar, o fi bună la ceva o carte scrisă de o mașină? Nu prea, oricît de bună ar fi i-ar lipsi sensul, atîta timp cît în spatele ei nu se află un om. Nu poți să admiri un dispozitiv cu arcuri și giroscop care sare opt nouăzeci în lungime.

More human than human, this is our motto. Toate atributele și activitățile umane e musai să fie reproduse electronico-pneumatico-hidraulic. Căci, e atît de obositor să trăiești. Căci, greaua povară a vieții trebuie luată din spinarea omului. Finalul, într-o raclă străvezie, cu electrozi pe tîmple,

Căci, domnilor,

realitatea e un nesfîrșit plan secvență
regizorul și-a pierdut foarfeca pe undeva
prin haosul studioului primordial
prea multe personaje
și asta diluează unitatea de acțiune
actorii principali sînt greu de distins între
figuranți
fiecare își știe bucățica lui de scenariu
și poate pe-ale colegilor de replică
nimeni nu cunoaște scenariul întreg
producătorul e un coate-goale
sau un zgîrie-brînză
fardurile curg fețele se boțesc
totul se filmează dintr-un foc
nu-i peliculă nici pentru o singură dublă
postsincronul lasă de dorit
film modest
buget redus
bilete distribuite din oficiu.
– Sînt și eu după dumneavoastră.

Poate că, într-adevăr, în doi, în trei, în mai mulți e mai ușor. În toți. Oare odată cu promovarea din animal am pierdut, pe lîngă multe altele, instinctul de specie? Solidaritatea nu e posibilă decît în grupuri restrînse: familie, prieteni, clasă socială, națiune. Să faci un copil. Să-ți faci un copil. Fecunditatea e mai puternică decît inteligența în condiții de criză. Bacterii, șobolani, insecte. Dar procreația înseamnă și vulnerabilitate, aduce după sine scăderea sensibilă a intransigenței.

– Mergeți mai jos de patru?

Și el, necunoscutul, ce părere are? Nu-l întreabă nimeni dacă vrea să fie, dacă-i convin secolul, planeta, rasa și niște părinți ca mine și ca tine. De la bun început, constrîngeri. Dar sînt bune și constrîngerile la ceva, ba chiar indispensabile. Libertatea absolută n-are sens, e libertatea unei molecule de a se mișca brownian. Un sistem liber de orice restricții nu evoluează. Să înțelegem deci, băieți, libertatea în mod dinamic, dialectic, ca fiind saltul de pe un nivel de aservire pe altul.

– Să trăiți, dominginer!

A, tu erai...

– Salut, Vali. Pot să intru?

– Nu. Nu poți.

– Vali, știu că nu vrei să mă vezi în ochi, dar te rog, lasă-mă să-ți explic niște lucruri.

– N-ai ce să-mi explici. Nu s-a întîmplat nimic, n-am nimic cu tine. Pur și simplu n-am chef de conversație.

– Cum să te conving să mă asculți totuși? Nu vreau să rămîi supărat pe mine.

– Nu sînt supărat pe tine. Nu te poți supăra pe o calamitate a naturii.

Fără scandal

– Mai merge o sticlă?

Leo se uită la ceas.

– Mai, da cu asta, gata.

– Oricum într-o juma de oră ne dă afară, așa că nu se pune problema.

Lume multă de toate soiurile, cu toate că remiza e 12 %. Au oamenii bani. Are și studentul foarte bronzat din colț, și Maestrul înconjurat de ciraci, înscăunat în capul mesei duble, și individul ăla cu privire de vainburș, singur la masă. Am bani să vă-ngrop, spune privirea lui, v-aș da pe toți afară din local, ciumeții dracului.

– Te halește Flori dacă-ntîrzii, ă?

– Nu, rîde Leo, i-am dat telefon, i-am spus că vin mai tîrziu. Treaba e că pînă ajung eu în Drumu Sării fac un ceas, pe puțin.

– Hai, mă, las-o dracului, nu ne-am văzut de șapte ani, îți plătesc eu un taxi... Îi spui lui Flori că ai fost cu mine, dom șef, încă una!

De cînd s-au așezat la masă, Mînzul se uită la fața ușor buhăită a lui Leo, la incredibil de multele fire albe, la toată înfățișarea de *om serios*, năpădit de probleme. S-a schimbat Leo, a îmbătrînit, dar nu asta e uimitor, ci faptul că se poartă altfel, vorbește altfel, alt aer plutește în jurul lui. Mînzul nu poate scăpa de impresia că celălalt se conformează unui rol, că se preface, că totul nu e decît o mască sub care stă ascuns și se distrează adevăratul Leo, Leo Nebunu.

– De ceilalți mai știi ceva?

– Nu prea... Cu Dinu mă mai văd din cînd în cînd, lucrează la noi în altă secție. S-a însurat cu Ionească, o știi... M-am întîlnit cu Trigore acum vreo lună, tocmai se întorsese din Irak, a stat vreo doi ani pe-acolo... De Colea știi...

– Nu, ce să știu?

– Nu știi?! A murit, domnule, de leucemie, sînt vreo trei ani de atunci.

A murit Colea. A murit Colea de leucemie. Impresia de înscenare, de farsă e și mai intensă. Colea, grăsunul de treabă care le făcea la toți lucrările de control la rusă. Care i-a răspuns profesorului de sport: „Da, o dată", cînd a fost întrebat dacă a mai alergat în viața lui. Băi colhoz, așa-l strigau băieții. Deci s-a întîmplat și asta. Mînzul își spusese mereu că atîta timp cît generația lui n-are nici un mort, sînt cu toții la adăpost, într-o sferă cristalină, privilegiată, un fel de studenție veșnică. Și tînărul foarte bronzat e, probabil, student de-o veșnicie. Vorbește mult, tocmai a terminat istoricul familiei lui și trece acum la descrierea unor tradiționale obiceiuri de nuntă. Ea se uită la el topită, cu fața aprinsă și ochii strălucitori, zîmbește, dă mereu din cap și sleiește pachetul de Marlboro aruncat pe masă – unde naiba o băga atîta nicotină că e numai fard și oase. El, în schimb, este un bărbat bine, puțin cam prea scund și cu distanța între genunchi un pic cam prea mare – poate și mîinile, o idee prea lungi – dar în rest un brunet foarte prezentabil. Lănțișorul barosan, care se ițește în triunghiul păros lăsat la vedere de cămașa descheiată pînă la al patrulea nasture, îl are probabil de la mămica lui, care i l-a dat ca să-l apere de rele. O podidește o dorință năvalnică să se dedice acestui bărbat frumos și nefericit, se interesează dacă chestia cu portul feregelei e chiar bătută-n cuie, se gîndește la mutrele consătenilor cînd Porșul o parca în fața casei părintești.

– Titi Neamțu a divorțat... a fost un balamuc întreg... Lolo e în Italia... Vîlciu a ajuns mare, e șef de atelier pe platformă.

Trece un timp pînă cînd numele aduce după sine chipul, uneori șters, redus la cîteva linii, ca o caricatură.

– Și cam atît... A, Tănăsescu, am lucrat cu el... la un contract pentru niște modemuri. Vede o meserie de te-ndoaie. La sfîrșit, beneficiarii și-au băgat programele de test și au zis că nu e-n regulă, softul lor e beton, așa că nu poate să fie decît un defect hard... la care Tănăsescu le-a rîs în nas cu cinism, îi știi stilul. Ăia l-au reclamat... și pînă la urmă s-a dovedit că betonul lor avea destul de mulți păduchi. Da nu mi-ai spus, tu ce faci la... cum ai zis că-i zice?

– ISCOPTC.

– Ce-i asta?

– Institutul de Studii, Cercetări, Optimizări și Perfecționări în Tehnologia Colgherelor.

– N-am auzit. Și ce faci acolo?

– Păi nu ți-am spus? Studiez, cercetez, optimizez... perfecționez...

– Hai, fără mișto, ești pe meserie sau...

– Meserie? Poate-mi zici și mie care-i meseria asta a mea...

Solistul vocal atacă ultimul șlagăr din programul serii. Juna Rodică și studentul au plecat la interes. Ce face Maestrul, Criticul Important, Regizorul cu milioane de Spectatori sau Gazetarul Destul de Notoriu? Comesenii, în general mai tineri, se agită, aproape că își răcnesc părerile în speranța că vor fi receptate de Maestru, aprind țigară de la țigară în timp ce friptura li se răcește în farfurie. Maestrul, netulburat, își mestecă metodic șatobrianul, își toarnă vin, își mai pune salată, aruncînd cu un aer sibilinic – atunci cînd cineva îl inoportunează cu tot dinadinsul – cîte un „Așa crezi?!" sau „Dă-mi puțin sarea, te rog".

– Ce-i, mă, cu tine, te ții pe tușă?

Ce ton sfătos și protector a căpătat domnul Leo. Vorbește ca un bătrîn de-o sută de ani unui țînc.

– Nu, domnule, mă țin și singur, n-am nevoie de ajutorul nimănui în sensul ăsta... Dar cu tine ce e?

– Ce să fie cu mine? Nu e nimic.

– Și totuși e, o sete care-l soarbe.

Leo rămîne o clipă interzis, apoi izbucnește în rîs.

– Tot tembel ai rămas, Vali tată...

În schimb tu te-ai vindecat, Leule, definitiv. Acum un deceniu, un individ cu bocanci, jambiere, rucsac și cuțit de vînătoare intra în toiul cursului și se așeza în primul rînd de bănci bocănind asurzitor în liniștea de mormînt a amfiteatrului. Contele, drapat în chica cenușie pieptănată pe spate și costumul impecabil, stătea cu creta în mînă în fața jumătății de ecuație Navier-Stokes așteptînd o scuză, un pardon, ceva. Individul se uita la Conte, Contele la el. Într-un tîrziu, individul acela, pe care n-ai cum să-l cunoști, spunea; „Eu credeam că aici se ține curs, dar văd că nu se ține. Bună ziua", se ridica și pleca bocănind și clinchetind și mai tare.

Maestrul a terminat de mîncat, a comandat o cafea, își aprinde o țigară – aici se produce o mică busculadă, toată lumea vrea să-i dea foc Maestrului – și vorbește. Vorbește despre artă. Pe chip i se așterne o expresie îndurerată, greu de spus dacă din cauza poverii sus-zisei Arte, care i se sprijină pe umeri și ceafă, sau a milei pentru propria-i soartă nenorocită, care-l obligă să explice unor imbecili lucruri fine. Expectorează cuvintele-cheie rar, între două-trei fumuri, sorbite cu nesaț de asistență.

– Ascultă, bă, de ce nu te-nsori?

– Păi, de ce să mă-nsor?

– Cum, de ce? Să ai și tu o familie, un cămin al tău, nici nu-ți închipui cît de mult te echilibrează asta... Ai sărit de treizeci, ajunge, trebuie să dai blugii jos.

– Vorbești de parc-ar fi centură de castitate.

Leo rîde amabil, dar puțin iritat.

– Bine, bine, dar uite ce e, hai să lăsăm puțin gluma la o parte. Dacă tot am stat de vorbă pînă acuma...

Adică dacă tot ți-ai pierdut prețiosul tău timp cu mine.

– ... hai să finalizăm într-un fel discuția asta.

I-auzi, domnule, să finalizăm, mai ieftin n-o lasă.

– Păi, o finalizăm imediat... Domnu, nota!

Oare Maestrul o avea vreun amestec în plata consumației? Leo pufnește, și mai iritat.

– N-are nici un rost să te superi. Nu vreau decît să te ajut... Se formează acum la noi un colectiv tînăr, tot băieți unul și unul. Ia-ți transferul de la... colgherele alea ale tale și vino la noi... E vorba de proiectarea de interfețe pentru procese ultrarapide, e foarte interesant, ai să vezi...

Mînzul își aprinde o țigară.

– Uite ce e, Leo. Nu vreau de la tine nici sfaturi, nici ajutor, nimic. Eu te-am invitat, dacă tot ne-am întîlnit, ca s-o lălăim la un pahar de vorbă, să ne mai aducem aminte de vremuri defuncte. Așa, ca să producem vibrații ale aerului. Drăguț e că pe tine vremurile astea nu te interesează, le-ai uitat, în timp ce pe mine mă lasă rece prezentul... Ți-am ascultat preț de două ceasuri poveștile despre ce lucruri minunate faci tu, fără să îndrăznesc să-ți

spun că nu știu decît pe pipăite ce-i ăla un „cross-asamblor", un emulator, o structură NONVON... că nu știu nici LISP, nici PROLOG, mă mir că n-am uitat și FORTRAN-ul. Îmi dau seama că asta ți se pare ciudat, dar... asta e. Evident, întîlnirea cu un ratat în plină afirmare nu e un lucru prea plăcut, e chiar penibil... nu pot decît să-mi cer scuze.

Consternat, Leo își aprinde și el o țigară și tace o vreme.

– Ascultă, spune într-un tîrziu, totuși nu înțeleg. Ce nu merge, te roade ceva, te obstrucționează cineva sau ce?

– N-am cum să-ți explic... nu știu nici eu. E... așa, ca o oboseală, o pierdere a sensului... Cîteodată parc-aș vrea să fiu o piatră... sau o frunză.

– La un doctor ai fost?

– Crezi că ajută la ceva? Deși... poate că ai dreptate, poate că sînt bolnav.

Leo chibzuiește.

– Auzi, dar... în general, așa, cu ce te ocupi?

– Cu nimic special. Fumez țigări, vorbesc... ca și-acum, cu tine, citesc... din cînd în cînd mai beau, iar fumez, iar vorbesc...

Chelnerul face nota bodogănind ceva numai de el știut.

– Cum dracu să coste atîta? se miră Leo studiind peticul de hîrtie. Ăsta a umflat-o cu pompa.

Mînzul scoate banii, sumă rotundă, și îi pune pe colțul mesei.

– Stai, domle, nu merge-așa, să ne jupoaie în halul ăsta...

– Leo, te rog, eu te-am invitat, eu plătesc. Fără scandal, te rog. N-am chef de ceartă.

La ieșire trebuie să lase pîrtie Maestrului însoțit de escortă, lucru care-l face pe Leo să înjure. Tot drumul pînă la stația de autobuz a domnit tăcerea. Fac apoi schimb de telefoane, rîzînd lăutărește, se bat pe umăr, Leo amenință cu o invitație iminentă la el acasă, se despart, în sfîrșit, răsuflînd ușurați.

Mînzul o ia agale

pe bulevardul Toamnei, casele vechi îi aduc aminte de casa din vis. E mult de cînd visul n-a mai venit și asta începe să-l neliniștească. E prea tîrziu pentru un film, ultimul spectacol a început de mult. Aprinde o țigară, pe urmă încă una. Îl depășesc trei autobuze, dintre care unul aproape gol, dar n-are chef să se ducă acasă, asta-i una din nopțile în care nu poate să doarmă, nici să citească. Cînd să dea colțul pe Veseliei, ca s-o ia prin parc, simte în piept fîlfîiala ușoară, apoi junghiul năpraznic îi împăienjenește privirea. Pulsul se face ață, slab și rapid, îi dau lacrimile. Se așază în mijlocul trotuarului și își bagă capul între genunchi.

– Ce-ai maică? Ț-ă rău? Ori ești beat?

Fără să ridice capul, face semn să fie lăsat în pace. Își încleștează fălcile, strînge pumnii, împinge cu tălpile în asfalt. Scoate printre dinți un fel de vaiet, slab și continuu.

– E atacat, doamnă, lăsați-l să se liniștească singur, are o doamnă de la mine de pe scară un nepot, care tot așa... ba chiar ăsta e liniștit, doamnă, nu face spume la gură. Tineretu din ziua de azi...

– O fi, maică, da parc-ar plînge...

Încet, abia presimțit, inima se întoarce. Prima bătaie normală o simte ca pe un ciocan în ochi și în tîmple. Se ridică buimac, lac de sudoare. Face cîțiva pași precauți pînă în tufele de la intrarea în parc și urinează abundent, interminabil.

– Ce nesimțit...

Aprinde bîjbîind o țigară, trage două-trei fumuri, pe urmă își dă seama și o aruncă. Mirosul teilor îi face bine, îl limpezește. Din trei în trei bănci, cîte-o pereche. Iese pe Siliciului, se oprește în stația de autobuz și își aprinde o țigară. Mai sînt trei persoane care așteaptă, doi bărbați și o femeie, o siluetă micuță și bine făcută. Încearcă să-i prindă privirea fără să reușească; ea țăcăne din tocuri de colo-colo uitîndu-se în zare. N-ai succes, Mînzule, ești un rahat în ploaie.

Lîngă zid sînt cîteva cabine telefonice. În primele două, telefonul e lipsă cu totul, în următoarele numai receptorul, în cea de-a patra nu vine tonul. Vine în schimb autobuzul, plin, probabil ultimul de pe traseu. Înghesuiala îl lipește de necunoscută, îi simte coapsa plină, elastică, acum poate să-i vadă bine și fața, drăguță și scîrbită. Zîmbește stînjenit și încearcă să opună rezistență cînd sînii ei i se strivesc de diafragmă. Drept răspuns i se aruncă o privire obosită și atît de plină de dispreț încît îl face să se retragă instinctiv.

– Stai, domle, ce te împingi așa, vrei să arăți că ai forță, unde te crezi...

O gașcă de puști își spun unul altuia ceva și rîd tare, din zece în zece secunde. Nu se sforțează, chiar rîd din toată inima, ca niște nerozi. Ce-or fi găsind atîta de rîs, imbecilii dracului. Mai ales blondul ăla tuns cocoș ar merita pocnit peste bot,

să-i mai treacă veselia. Pulsația de ură, scurtă și intensă, îl înecă, simte că iar i se face rău. Coboară, cu toate că mai e o stație.

Nu e foarte tîrziu, totuși străzile sînt goale, nu se zărește nici țipenie. Puține ferestre mai sînt luminate, prin blocurile astea lumea se scoală la cinci ca să se ducă la slujbă. Trece pe lîngă șantier și, ca întotdeauna, se oprește să privească. Printre macarale și excavatoare, în adîncul gropii, se mișcă oameni. Murdari și vioi în luminile utilajelor, în sclipirile orbitoare ale arcurilor de sudură. Înjurăturile ajung sus slabe și înfundate, ca prin ceață. Totul pare o agitație fără speranță, o viermuială oarbă prin haosul de prefabricate, grinzi, fiare, cărămizi, țevărie, sîrmă. Pare imposibil ca acel vălmășag uriaș să fie învins vreodată. Și totuși, ca și-n alte dăți, va trece pe aici într-o zi și va vedea un lucru din care entropia a fost gonită, un lucru mai mult sau mai puțin frumos, dar închegat, ordonat, adus în real, și-atunci nu va mai rămîne decît stinghereala.

Blocul prințesei e ultimul, dincolo de el se întinde cîmpia. Apăsînd butonul liftului are un moment de șovăială: dacă Prințesa nu e singură? Aproape imposibil, dar nu se poate totuși exclude cu totul o situație din asta. Ei și? Ai să te scuzi, elegant, că n-ai găsit un telefon care să funcționeze și ai să te retragi superb de pe scena istoriei, ca o reptilă gigantică sau ca regele detronat al unei țări ploioase. O să poți distila apoi ditamai noaptea de tristețe care ți-a fost oferită.

– O, la, la... ce surpriză! Hai, marș înăuntru.

– Dacă nu deranjez...

– I-auzi, domnule, dacă nu deranjează... după ce-mi apare la ora asta. Ți-a dat plasă vreo fufă,

ți s-au înecat corăbiile de-ai ajuns pe-aici? Sau ești beat?

L-a mai întrebat cineva dacă e beat. Prințesa încearcă să pară deosebit de volubilă, dar aranjamentul din sufragerie nu înșală: lumina stinsă, fumul dens de țigară, picurii cristalini ai cutiei muzicale.

– Hai, du-te și te spală, deși nu cred că mai e apă caldă la ora asta. Pe urmă să-ți dau să mănînci.

– Mulțumesc, nu mi-e foame.

– A, ați luat masa în oraș, stimate domn?... ei, atunci evident că n-o să te tenteze spanacul meu.

– Bine, bine, mănînc...

La bulgari e muzică. Trei individe în dresuri, foarte vioaie, păstorite de un malac cu chitara. Mînzul se leagănă ușor în balansoar, abia acum durerea din stern s-a potolit de tot și l-a cuprins oboseala.

– Să-ți fac un ceai, da?

– Dacă vrei...

– Ascultă, mă, nu poți să zici și tu o dată, femeie, paștele mă-tii, fă și mie un ceai, te miorlăi mereu ca o mîță leșinată, vai, nu, nu, mulțumesc, dacă vrei, dacă nu deranjez, parc-ai fi în vizită la soacră-ta. Ai venit, dacă nu mă-nșel, să te culci cu mine, da?

Mînzul ridică ochii.

– Ce te uiți așa, te pomeni c-oi fi venit să-mi spui că sînt frumoasă și să-mi arăți cerul...

Dar ești frumoasă, Prințeso, nu ceea ce se înțelege de obicei prin asta, dar ești. Ai în tine ceva vechi, catifelat și letal, de fluture de noapte venin-os. Rașelica Nachmansohn.

– Ce, ți-e frică c-o să-ți cer vreodată ceva? Stai blînd, măi băiatule, nu aștept nimic de la tine,

ți-am spus-o de-atîtea ori. Pentru mine, toată relația asta a noastră, cîtă e, a fost moartă de la bun început. Dacă de mîine nu vrei să-mi mai dai bună ziua, n-ai decît... Așa că, te rog, nu mă confunda cu fetișcanele tale, care abia așteaptă să le lași cu burta la gură ca să te-ncalțe.

Într-un tîrziu, Prințesa i se strînge în brațe, liniștită și liniștitoare, cum numai ea știe să fie uneori. Din casetofonul rablagit curge încet *How I wish you were here.*

– Astă-seară îmi povestești de la Paris.

Mînzul clatină din cap, continuînd să mîngîie părul Prințesei, înspicat de o grămadă de fire albe.

– N-am fost niciodată în Franța.

– Da? Nu știu de ce eram convinsă că ai fost și-acolo... Atunci, spune-mi altceva, ce vrei tu.

Mînzul izbucnește deodată în rîs, se îneacă, e cît pe-aci să răstoarne cana cu ceai.

– Ce e, ce-i de rîs? Hai, zi și mie, de ce rîzi?

– Mă gîndeam că... dacă nu-ți povestesc nimic sau îți spun ceva neinteresant... o să-mi tai capul în zori?

Prințesa rîde și ea, scurt, ca o panteră, și i se cuibărește iarăși în brațe.

– O să-ți spun povestea unei iubiri...

Sprîncenele Prințesei se înalță.

– ...a unei înstrăinări prin iubire.

Sprîncenele coboară la loc.

– Prin o mie șase sute douăzeci și ceva, s-a născut la Florența Vincenzo Viviani... Descartes era pe-atunci un tinerel de douăzeci și cinci de ani, Newton și Leibniz mai aveau vreo douăzeci pînă să se nască. De mic Viviani a arătat aptitudini deosebite pentru matematică și asta n-a rămas fără urmări – Marele Duce Leopold din familia Medicis

l-a luat pe lîngă el, i-a dat o bursă și l-a recomandat lui Galilei, care era pe-atunci capo di tutti capi... Așa de tare l-a marcat timpul petrecut alături de Galilei încît, dintre toate titlurile pe care le-a primit de-a lungul vieții, cel mai mult a ținut să i se spună „ultimul elev al lui Galilei"... De la bun început i-a plăcut geometria... pe greci îi citise pe toți. Era atît de bun în mînuirea teoremelor, încît numai Huygens ar fi putut, eventual, să-i facă față. La optișpe ani s-a apucat de ghicirea conținutului cărții a cincea, despre conice, a lui Apolloniu din Perga. Se știa că există cartea asta, că tratează probleme de maxim și minim, dar nu fusese încă descoperită. Sportul cu ghicitul era destul de răspîndit în epocă... Peste cîțiva ani, cartea s-a găsit și a rezultat că Viviani nu numai că „ghicise" ideile lui Apolloniu – și Apolloniu era, împreună cu Arhimede și Eudoxus, unul dintre cei trei mari ai Greciei Antice – dar găsise și continuări originale... Tot Viviani a făcut și o adaptare a *Elementelor* lui Euclid, după ea ai învățat și tu la școală.

Prințesa dă din cap a pagubă.

– La șaptezeci de ani, Viviani e un maestru respectat de toată lumea... Auzise însă c-au apărut niște șmecherași care se laudă că ar deține o artă secretă, cu care pot rezolva simplu și rapid probleme dure de geometrie. Ce-ar fi să-i pun la încercare? Zis și făcut... Într-o revistă scoasă de Leibniz, *Acta eruditorum*, publică o problemă pe care o prezintă cam așa: *Enigmă geometrică propusă iluștrilor analiști de d. Pio Lisci Pusillo, geometru*, încredințat fiind că prin arta lor secretă o vor rezolva curînd... Din perspectiva geometriei clasice problema era nasoală, ceva cu obținerea unei suprafețe cvadrabile pe sferă... iar d. Pio Lisci

Pusillo, geometru, era evident o anagramă pentru Postremo Galilei Discipulo, ultimul elev al lui Galilei. Pentru cine știa regula jocului, provocarea era clară... Ei, rezultatul a fost catastrofal pentru Viviani. Folosind arta secretă, care nu era altceva decît calculul integral, Leibniz dă o soluție chiar în numărul în care apare enunțul... Peste puțin, tot în *Acta eruditorum*, Jacob Bernoulli demonstrează că problema nu admite soluție unică și oferă nici mai mult nici mai puțin decît cinci soluții distincte... L'Hôpital și John Wallis mai propun și ei cîte una. Viviani e năucit... evident, nu-și închipuise că problema va rămîne fără răspuns, dar orișicît, sperase că va da naștere la discuții... că se vor face ceva eforturi pentru rezolvarea ei. Și iată că pentru mulți nu era decît un exercițiu. Nu putea decît să constate corectitudinea rezultatului și să privească uimit semnele ciudate, formulele nefamiliare, calculul literal... nici drepte, nici plane paralele... nimic din trupul geometriei dragi lui. Intuiește strălucirea noului drum, dar e prea bătrîn și prea obosit... englezii au un cuvînt foarte potrivit, *obsolete*. Ca o bucată de zăpadă neagră, aproape pietrificată, rămasă într-un colț umbrit, unde n-a ajuns încă soarele de aprilie.

Mînzul rămîne un timp tăcut, privind în gol.

– Dacă te uiți la portretul cu încadratură ovală pe care se înșiruie cuvintele: VICENTIUS VIVIANI SERENISSIME DVCIS ETRVRIS MATEMATICVS, la ochii mari, lucizi și pasionați... la trăsăturile intens spiritualizate, aproape ascetice... nu poți decît să te întrebi cum s-a putut ca el, tocmai el, să se înstrăineze de ce-a iubit mai mult, geometria... Ei, știi care-i răspunsul?

Nu, scutură din cap Prințesa. Și, dacă l-ar ști, în nici un caz n-ar face prostia să-l spună.

– Răspunsul, unul din ele, e că... a iubit-o prea mult. Cînd iubești o idee, un prieten, o femeie sau o imagine, le îngheți... le păstrezi în tiparele afective ale sufletului așa cum erau. Iubirea se teme de schimbare, e cel mai mare conservator de pe lumea asta... pînă și fizic, omul pe care l-ai cunoscut cîndva e altul, nici o celulă din trupul lui nu mai e cea care a fost... și tu nu-nțelegi ce se întîmplă... cauți justificări, circumstanțe și... continui să aplici cu îndîrjire funcția iubirii tale unui argument imaginar... Cine poate pretinde...

Zbîrnîitul soneriei e, în prima clipă, neverosimil, ca un zgomot din altă lume. Prințesa se ridică pe jumătate și încremenește, încordată ca o ciută auzind hăitașii. Trec cîteva secunde pînă cînd începe să se destindă. Și atunci sună din nou, de data asta insistent. Smucește din cap aruncîndu-și părul pe spate și oprește casetofonul.

– Ce faci, nu te duci să vezi cine e?

– Nu. N-are cine să fie la ora asta. Vreun bețiv... sau un hoț.

Mînzul găsește de datoria lui să surîdă.

– Ei, na, și nu sînt eu aici?

– Tocmai, șoptește Prințesa, ești tu aici.

Iarăși soneria. Trebuie să dovedești că ești bărbat, nu cîrpă de vase.

– Atunci, mă duc eu.

– Nu, nu, stai aici, te rog.

Iese în vestibul și închide ușa în urma ei. Întreabă cine e, urmează o pauză, pe urmă se aude un dialog din care Mînzul nu reușește să priceapă mare lucru. Oricum, vocea de dincolo de ușă e a unui bărbat.

Prințesa se întoarce în sufragerie schimbată la față.

– E Relu, spune alb și caută o țigară.

– Care Relu?

Ea își aprinde țigara. Mîna nu-i tremură.

– Vasilescu.

Din nou soneria. Penibil. Nu poți să stai aici ca un șobolan, așteptînd ca ăsta să scoale tot blocul.

– Bun, și? Du-te, dragă, și deschide-i, sîntem oameni civilizați, ce naiba.

A spus-o pe un ton prea calm ca să fie și liniștitor.

– Nu, nu-l cunoști. Nu știi de ce e în stare.

– Om vedea noi. Du-te și deschide, dacă-ți spun.

Dintr-o dată hotărîtă, se duce și răsucește butonul yalei, trage zăvorul, deschide larg ușa.

– Bună seara, spune politicos omul în prag. Nu-i prea înalt, poartă un fulgarin negru și pălărie. Față ascuțită, exoftalmie destul de pronunțată. Își scoate pălăria, e încărunțit bine, trebuie să fie trecut de cincizeci. Îi sărută mîna Prințesei. Ea îl ajută să-și scoată fulgarinul (cînd o fi început să plouă?).

– Intră, te rog.

Bărbatul intră în sufragerie trecîndu-și mîinile prin părul pieptănat peste cap. E îmbrăcat sport, dar elegant, pantaloni bleumarin, haină de catifea gri, cravată albastră. Arată ca o persoană oficială și Mînzul săvîrșește prima greșeală ridicîndu-se în picioare. Își dă seama pe loc, se enervează și o comite și pe a doua: spune bună seara și schițează întinderea mîinii. Celălalt nici nu-l bagă în seamă, se duce și se așază pe scaunul de lîngă calorifer. Mînzul înghite în sec, se apropie de bibliotecă, ca

să facă ceva consecutiv ridicării în picioare, și scoate o carte la nimereală.

– Stai jos, Ioană, vreau să stăm puțin de vorbă.

Ioană, adică băiatul e neaoșist, din ăia care nu pierd nici un prilej să sublinieze în tot momentul că, deși sînt cine sînt, nu s-au rupt originile lor sănătoase. Și ce glas cucernic are, parcă te invită să-l bagi în mă-sa.

– Mă Ioană, de ce mă chinuiești tu pe mine? De ce? cu ce ți-am greșit?

Sadoveanu, îi fulgeră Mînzului prin minte. Sau Preda. Nu, Preda e mai net, mai viril.

– Ți-am spus că te iau de nevastă? Te iau. Cu dosar cu tot. Ți-am spus că nu pot să trăiesc fără tine, ți-am spus sau nu ți-am spus?

Prințesa se uită la șifonier.

– Și-atunci, spune-mi și mie ce te-a apucat, acum, după patru ani? Ce vrei, vrei să-ți cad în genunchi, fac și asta dacă e nevoie.

Bietul om. Ți se rupe inima. „ – De fapt nu sînt porc, zise monstrul. Am fost unul dintre generalii oștilor cerești, dar într-o zi m-am întrecut puțin cu băutura și m-am purtat urît cu Zeița Lunii. Pentru fapta asta, împăratul Jad mi-a tras o bătaie grozavă și m-a izgonit în lumea de jos. Cînd a sosit timpul să mă reîncarnez iarăși, m-am rătăcit și am nimerit din greșeală în pîntecul unei scroafe bătrîne, de aceea arăt acum așa. Mărturisesc că-mi trec vremea mîncînd oameni, dar n-am luat seama că tu erai cea către care m-am năpustit. Te rog, salvează-mă! Salvează-mă!

– Un proverb spune, grăi Bodhisattva, că faptele păcătoase nu pot duce la mîntuire. Din cer ai fost izgonit pentru că ai călcat legile lui și, în loc să te

pocăiești, trăiești mîncînd carne de om. Nu înseamnă asta că, în loc să ți se ierte prima vină, ești amenințat să ți se îndoiască pedeapsa, ca să ispășești și a doua crimă?

– Mîntuire? Ei, nu zău! strigă monstrul."

– ... așa că nu mai vreau nimic de la tine, Relule. Nu vreau decît să mă lași în pace. Patru ani? Da, patru ani te-am cărat în spinare, ți-ai bătut joc de mine cum ai vrut, m-ai înșelat și cu femeia de serviciu, nenorocitule, și-acum vii să-mi scheauni ca o vulpe otînjită...

Ibsen. Sau, mai bine, Strindberg. Prințesa vorbește șuierat, veninos, are în glas o ură rece, concentrată. Parcă niciodată n-a fost așa. De fapt, cred c-ar trebui să te retragi discret, la urma urmei e o scenă de familie.

– Era plăcut să ai o servitoare cu un nume ca al meu, nu? Cine mai era ca tine: băiatul lui Vasilescu-lăptarul are drept concubină o prințesă. Asta ești și asta o să rămîi, un țopîrlan.

Hai că-i tare. Acțiunea se politizează. Aveau dreptate clasicii marxism-leninismului. Vasilescu tace, se uită-n bagdadie. Ia să ne cărăm noi încetișor, să nu producem panică.

– Pentru cine mă lași, Ioană? hîrîie într-un tîrziu. Pentru puțoiul ăsta?

A zis-o. I-a ieșit porumbelul din gură. Nătărăul.

– Pardon, stimate domn, dacă pot pentru ca să zic așa, n-am avut onoarea și nici nu voi să o am, dar, dacă nu știi să vorbești, voi fi silit să iau măsuri.

Celălalt continuă să-l ignore.

– E tînăr, ai? E vînjos, parastasu cui te-a făcut de otreapă! Cît o să stea cu tine, o lună, două, ești bătrînă, nu vezi că ești bătrînă, uite-te la tine cum arăți, te rîd și curcile dacă ieși cu el pe stradă.

– Du-te dracului.

Prințesa se ridică și se duce la bucătărie. Vasilescu se ia după ea, s-a montat, i-au ieșit și mai tare ochii din cap. Mînzul încheie plutonul.

– Ia spune, de cînd te culci cu ăsta, nenorocito? De cînd, spune că te omor!

Începe s-o pleznească scurt, năpraznic, și cu stînga, și cu dreapta. Cîteva secunde bune, Mînzul rămîne fascinat de oscilația pletelor Prințesei în ritmul palmelor. Acum s-ar simți nevoia unui ralenti. Și zgomotul palmelor reverberat pe fondul sonor tăiat complet. Își ia seama și se uită unde să-l lovească pe maur. Ar fi bine jos, nu rămîn urme, dar nu e loc de întors, așa că îi pune în falcă un pumn moderat, de control. Vasilescu întoarce capul exact cînd nu trebuie și primește lovitura direct în gură. Se clatină puțin, parcă uimit. Îi dă imediat borșul, din amîndouă buzele. Își pipăie neîncrezător gura, e boboc, nu știe să încaseze. Se uită la sîngele de pe degete, la Prințesa care-l privește printre șuvițele răvășite, cu aceeași lucire rea în ochi, la Mînzul care are un vag aer de scuză și, brusc, înșfacă din rastelul de pe perete cuțitoiul de tăiat pîine. De multe ori după aceea, Mînzul va încerca, fără să reușească, reconstituirea clipei acesteia. Nu va reuși să-și lămurească nici pe cine avea de gînd să cresteze cu prioritate nebunul. A fost pur și simplu o intrare într-un tunel din care a ieșit cu mîinile încleștate pe încheieturile lui Vasilescu care mîrîie ca un dulău în lanț.

– Domnu Vasilescu, ce vrei să faci, domnule, ți-ai pierdut mințile, ce vrei să faci, potolește-te...

Reușește să-i întoarcă mîna care ține cuțitul pînă cînd vîrful pătrunde în tencuiala gălbuie.

– Luați-mi cuțitul, bolborosește Vasilescu ca-n somn, luați-mi cuțitul...

Prințesa îi desface degetele de pe mîner și aruncă cuțitul sub masă. Pe urmă își ia avînt și începe să dea icnind.

– Dai cu cuțitul, bestie, dai cu cuțitul, da?

Bărbatul închide ochii și lasă bărbia în piept, fără să se ferească.

– Încetează! urlă Mînzul. Ai înnebunit și tu?

O îmbrînceşte cu umărul și îl tîrîie pe celălalt, care parcă a paralizat, pînă în sufragerie, unde îl așază în balansoar. Apoi îi aprinde o țigară. Bătrînul, căci acum arată ca un bătrîn, continuă să stea cu ochii închiși și cu capul în piept. Sîngele i-a pătat cămașa și reverul hainei, acum îi curge și din nas. A dat Prințesa, nu s-a jucat. I-o fi rău, îl cutremură un gînd pe Mînz. Se duce și întîi vrea să-i ridice capul, apoi se răzgîndește și îl zgîlțîie de umăr.

– Dom Vasilescu... dom Vasilescu, vă e rău?

Omul ridică spre el o privire înceţoșată, parcă l-ar vedea pentru prima dată.

– Ce stai și te uiți, se răstește Mînzul, du-te și adu niște apă, un medicament, un întăritor, ceva... E bolnav de inimă?

– Nu trebuia să-l lovești în gură, spune Prințesa fără nici o intonație. Să nu-i fi rupt proteza.

Mînzul începe să-și iasă din sărite.

– Dar n-am vrut, el a întors capul... și tu ai dat mai tare ca mine.

Prințesa se întoarce cu un prosop și o cană cu apă. Îi scoate din buzunarul de la piept un tub de medicamente și îi dă să înghită o pastilă. Pe urmă îl șterge pe față și încearcă să-i șteargă și petele

de pe haină. Vasilescu nu zice nimic, a deschis ochii mari și două lacrimi simetrice îi curg spre colțurile gurii. Întinde mîna și o mîngîie pe Prințesă pe cap.

– De ce mă chinuiești tu pe mine, Ioană? De ce?

– Nu iese, spune ea cu aceeași voce incoloră, o să trebuiască dată la curățat.

Se ridică și se duce să-și aprindă țigara. Mînzul e cam stingherit.

– Domnu Vasilescu, îmi pare rău că s-a întîmplat așa...

Nu mai știe ce să zică. Vasilescu îl privește cu o ură adîncă, potolită.

– Cu dumneata mă socotesc eu... Știu cum te cheamă, știu unde lucrezi, știu mai multe decît îți închipui... Am să te fac să-ți muști mîinile, mai-muțoiule.

Hai că-i vioi din nou. Numai să nu fii nevoit să-i mai dai una.

– Domnu Vasilescu, stați puțin... ce s-a întîmplat de fapt? Dumneavoastră ați dat buzna în toiul nopții...

– N-am dat buzna, te rog, am intrat în mod civilizat. N-am spart ușa, mi s-a deschis.

Bine era dacă o asculta pe Prințesă și nu deschideau.

– Bun, mă rog, și după ce m-ați insultat, ați luat-o pe Prințesă la palme...

– Pe cine, mă?

Rîde convulsiv, mai degrabă răcnește. Adineauri plînsul, acum rîsul ăsta, are sigur ceva deranjat la mansardă.

– Prințesă, ha, ha, ha, hî, hî, hî... Prințesă. Curva asta ordinară, ha, ha, ha, hî...

Se întoarce brusc spre ea:

– Ce zici, Ioană, dacă te-ar vedea taică-tu acum, s-ar răsuci în groapă, ce zici? Ce mi-a spus înainte să moară, îți mai aduci aminte?

– Taci din gură, zbiară Prințesa. Să nu vorbești de taică-meu, că te...

– Că ce? Ce-mi faci? Hai, spune, ce-o să-mi faci?

S-a ridicat și se duce spre ea. Din doi pași, Mînzul e lîngă el și îl apucă de umăr.

– Domnu Vasilescu, vă rog eu frumos, stați liniștit, altfel trebuie să vă pocnesc iarăși, dă-o încolo de treabă, ați putea să-mi fiți tată.

Neașteptat de docil, Vasilescu se lasă dus înapoi în balansoar.

– Păi, deci, ziceam că ați luat-o la bătaie. Spuneți și dumneavoastră, ce puteam să fac, nu puteam să stau și să mă uit... Și să știți că v-am lovit mai mult ca să vă trezesc la realitate.

– Cavalerule...

A rostit cuvîntul cu voce joasă, pe tonul cu care spui: rahat cu ochi.

– Te distrug, se decide brusc. O să fii mutat unde-a înțărcat dracu copiii... ți-o garantez... și ăsta-i numai începutul.

I-a apărut din nou lucirea tulbure în ochi.

– Și pe urmă te omor... întîi pe tine, pe urmă pe ea. Vă omor pe amîndoi... nu acum, nooo, cînd v-o fi lumea mai dragă, vă pîndesc și vă omor...

– Ascultă, Relule, fii atent ce-ți spun, dacă te atingi de el, să știi că ai de-a face cu mine.

Vasilescu rămîne cîteva secunde privind în gol.

– Îl iubești... îl iubești, vai de capul tău de nenorocită... Măi băiete, spune cu un ton brusc

rugător, măi băiete, fie-ți milă de ea, ție nu-ți pasă, ești tînăr, dar ea e o femeie bătrînă... care nu vrea să înțeleagă că a îmbătrînit. Nu-ți bate joc de ea... dac-ai ști ce viață a avut fata asta...

Mînzul trage adînc aer în piept și pune mîinile pe masă:

– Domnule, lucrurile sînt foarte simple. Dacă Ioana dorește să rămînă cu dumneata, eu m-am ridicat și-am plecat.

Întoarce capul spre Prințesă și așteaptă.

– Îmi pare rău, domnu Vasilescu, dar răspunsul e nu. Nu vrea să rămînă cu dumneata. Îi e teamă și scîrbă... Înțeleg că sînteți împreună de patru ani... poate ar trebui să vă gîndiți la felul în care ați adus-o la sentimentele astea.

– De ce te bagi, mă? geme Vasilescu, de ce te bagi unde nu-ți fierbe oala? Ce știți voi, mă, generația asta care v-ați ridicat acuma, ce știți voi ce-i suferința... Ați crescut cu casetofonu la cap, nu știți ce-i foamea, ce e munca... nu v-a croit nimeni cu biciul peste coaste. Vi s-a urît cu binele și umblați să stricați casele oamenilor. Ce-ți trebuie, domnule, femeia asta? N-ai, har domnului, destule de vîrsta dumitale, dacă vrei să te distrezi, de ce profiți de exaltata asta, de nebuna asta bătrînă și nefericită...

Strînge pumnii și îi pune pe brațele fotoliului.

– Dar am să te învăț eu ce e viața, băiețaș, ascultă-mă ce-ți spun. Să vedem dacă-ți mai arde pe urmă de crailîc.

– Valentin, pleacă, spune deodată Prințesa. Du-te acasă.

Mînzul face ochii mari.

– Pleacă, cînd îți spun.

În vestibul se întoarce spre ea.

– Ioana, ce vrei să faci, nu se poate să te las singură cu dementul ăsta...

– Hai, hai, pleacă...

Deschide ușa și îl trage de mînă.

– Nu plec. Nu pot să vă las așa.

– Ieși dracului odată afară!

Are fața ca de lemn cînd spune asta și deodată Mînzul șovăie:

– Ce prost sînt... tu chiar vrei să rămîi cu el... scuză-mă, nu mi-am dat seama.

Iese pe palierul întunecat. Ușa se închide. Prințesa răsucește yala și pune zăvorul.

Afară aerul e de după ploaie și cerul înalt, ticsit cu stele. În mod curios, nu simte nevoia să fumeze. Stă cîteva minute pe loc, cu mîinile-n buzunare. Pe urmă o ia prin spatele blocului, prin iarba cîmpiei, spre uriașii de oțel profilați pe cer. Calcă strîmb, într-o adîncitură și glezna îi pocnește puțin. Se întinde pe spate în iarba udă și se uită la stele printre cablurile groase, curbate după ecuația lănțișorului. Șuvoiul amperilor, mînați de miile de volți, cîntă, acoperind cîntecul greierilor.

Urări de bine și noroc

– Grea iarnă.

– Cam.

Mînzul ia de pe aragaz ibricul cu țuică fiartă și toarnă în țoiuri. Bătrînul Stănescu taie pe tocătorul rotund slănina adusă de la Copșa Mică.

– Altădată numai ierni de-astea erau. Se troienea mahalaua de-ți bătea lupu cu gheara-n geam. Și sufla un crivăț să te dea jos din picioare, dacă

erai mai firav. În patruzeci și șase eram în armată, la artilerie. Trebuia să vină din Rusia ministrul Vîșinski, intra în țară pe la Ungheni.

– Păi cum, venea cu trenul?

– Da, cu trenul, o locomotivă și trei-patru vagoane. La toți le era frică de un atentat. Și-atunci, știi cum au făcut? S-a pus cîte un soldat de gardă, din sută-n sută de metri, de la Ungheni pînă la București. Era un ger sticlos, ți se lipeau nările și-ți înghețа limba-n gură. Eu am nimerit la Scroviștea, lîng-o pădure. În stînga mea era Marin Gheorghiță din Burculești, un țăran pontos pînă la Dumnezeu. Ăsta prindea cîte-o muscă la cantină, o lega cu ață de cusut peste mijloc, o lăsa să se prindă cu picioruşele de o bucată de scobitoare și o tîra așa de colo-colo pe masă. Pe urmă îi dădea drumu. Știi de ce? Ca să le spună suratelor ei că acolo e de muncă, și să nu mai intre muștele în bucătărie. Bă, Marine, strigam din cînd în cînd, mai trăiești, bă? Da, bă, da tu? răspundea el. Toată șmecheria era să nu stai o clipă locului. Unii s-au așezat și așa i-au găsit pe urmă, statui. Aveam rație trei sute cincizeci de grame de pîine și o felie de slănină ca pe palmă, pe zi. Era mai bine ca în cazarmă, acolo ne dădea două ciorbe de varză pe zi. Era foamete mare, primăvara se băteau cîinii cu oamenii pe primele dude care picau. Treizeci și șase de ore am stat în post. Pe urmă ne-a venit schimbul și ne-am urcat în locomotiva aia din care ne-arunca și mîncarea. Cînd am ajuns în gară, unii ne-am culcat acolo, pe peron, direct. Așa am înțepenit din șold și m-au trimis la Agigea, la spitalul militar. Au fost vremuri grele. Voi n-ați cunoscut vremurile astea, nu știți ce e foamea, n-ați răbdat de frig și nici cu munca nu vă prea spetiți.

Ca întotdeauna, Mînzul strîmbă din nas.

– Da, și ce-ai vrea? Lucurile se schimbă. Fiecare generație își are cadrul ei de referință. De ce nu iei tu ca reper pe cei ajunși în lagăre sau morți pe front? I-adevărat că eu nu știu ce e foamea, dar nici tu nu știi ce e moartea.

Bătrînul îi aruncă o privire scurtă, surprinsă.

– Lasă, mă băiete, c-o să aflu curînd.

– Fii, domle, serios, ai să ne-ngropi pe toți. Hai noroc și la mulți ani, tată! Să fii sănătos.

– La mulți ani, fiule, și să-ți vină și ție mintea la cap. Și mai multă vlagă, mă, mai multă vlagă. Poate anul care vine faci și tu o treabă ca lumea.

– Adică ce-ai vrea să fac?

– Orice, da cu vlagă, Vali, tată, cu hotărîre, ia taurul de coarne. Voi și cînd faceți n-ați prea face, puneți întîi tot felul de întrebări și de condiții, mereu sînteți nemulțumiți. Vreți să vă asigurați c-o să fiți plătiți pînă la ultimul creițar pentru tot ce faceți. Noi nu prea aveam timp d-astea, cînd era de făcut o treabă puneam tîrnăcopu pe umăr și haida, cu cîntec înainte.

Își dă capul pe spate și începe să cînte, agitînd pumnul strîns. A îmbătrînit mult în ultima vreme, smocurile de deasupra urechilor i-au albit complet, pielea de pe gît îi atîrnă ca la curcani. Voi nu sînteți nimic în lume, luptați ca totul voi să fiți. Vocea i-a rămas cea dintotdeauna, plină și vibrantă. Mînzul simte că-i dau lacrimile, dar se stăpînește.

– Asta-i, mă Vali, n-aveam decît șalopeta și-un rînd de haine, da nu-mi pare rău. Seara ne strîngeam într-o baracă, la lumina felinarului, și pasam o sticlă de palincă de la unul la altul. Am fost fericit atunci.

Țuica și amintirea țuicii de demult îi așternpe față un soi de visare sclipitoare și umedă, care-l irită pe Mînz.

– Și, cu ce te-ai ales, cumetre? Alții din generația ta n-au pus în viața lor mîna pe un tînăcop și-au urcat mult mai sus decît tine. Cu originea ta și cu tot ce-ai făcut, puteai să ajungi ministru, și-ai rămas un pîrlit de șantierist. În schimb, te-ai consolat repede, cu șpriț și cu femeile măritate. Ai avut drum deschis și i-ai dat cu piciorul. Poteca mea e mult mai îngustă.

– Fincă eram prost, mă, pe vremea aia, prostu pămîntului, mi se face pielea găină cînd mă gîndesc. Era unu Vlad, secretarul de partid, eu eram președintele sindicatului. Eram pe listă să fiu trimis la școala de diplomați. Ei, Vlad ăsta era un nătîng ceva de speriat, nu știu dacă avea patru clase, și alea pe ouă și pe lapte. Îl contram mereu prin ședințe de nu se vedea, de fapt nici nu era greu, spunea niște prostii uriașe. Azi așa, mîine-așa, a venit într-o zi la mine, mă nea Ricule, zice, ce-ai matale cu mine? Eu sînt de la țară, nu prea m-ajută capu, nu mă mai pocni și matale așa, pe toate părțile, că nu ți-am făcut nici un rău. Mie, am zis eu țeapăn, mie nu, dar faci producției și șantierului cu aiurelile pe care le emiți. Dacă nu te simți capabil, dă-ți demisia. Așa i-am zis. Bine, nea Ricule, a zis el, cum vrei matale. E, era el de la coada vacii, da m-a lucrat artistic, țărănește, am zburat de nu m-am văzut. Dacă nu scoteam birou populației să le-arăt că n-aveam vîrsta să mă primească la legionari, mă tăvăleau și-n iarbă. Acuma mă înfior cînd mă gîndesc ce cretin am putut să fiu, dar ce folos. De-aia îți zic, ține minte, mă tată, de la mine, de la curaj pînă la prostie nu e decît un pas.

– Nu te teme, cumetre, la mine miza-i mică, n-am ce să cîștig, nici ce să pierd.

– Nu-i așa, întotdeauna există ceva de pierdut. Mie mi-e cam rău.

Se scoală de pe scaun clătinîndu-se. Mînzul sare să-l țină. Îl duce spre pat cu pași mici, tîrșiți.

– Te-ai cam întins la țuica asta, îi spune săltîndu-i perna sub cap. Bătrînul tace, a închis ochii. Are pulsul slab și neregulat.

– Hai, vezi de treabă că-ți trece imediat, asta-i boală de familie, și eu am fîlfîieli din astea.

Își revine, greu, după mai mult de un sfert de oră, dar își revine, exact în momentul în care Mînzul se hotărîse să sune la salvare.

– M-a bătut pe umăr cosica... Hai să terminăm țuica.

– Nu terminăm nimic.

Încearcă să pară vioi, dar Mînzul știe oboseala care vine după criză. Îl dezbracă, îi dă încă un nifedipin și-l silește să se culce.

– Vali, după cum vezi, eu nu mai am mult și dau în primire. O să-ți dau o cheie și te rog să vii pe-aici o dată la două-trei zile, nu vreau să mă găsească vecinii după miros.

– Ce dracu te-ai făcut așa prăpăstios, cumetre, ai avut și tu o bîțîială și gata, că mor, că nu mai am mult... Ce să mai zică alții, care la vîrsta ta urcă o treaptă, mai stau cinci minute... Da oricum, de băut nu mai bei decît ceai și sirop de-acum înainte, cu șpriț ul s-a zis.

A ațipit bătrînul. N-arată prea bine la lumina veiozei: toate trăsăturile îi curg, tinzînd parcă să se adune undeva sub bărbie într-un singur strop mare. Cu smocurile înfoiate de lîngă urechi, seamănă cu un clovn trist sau un heruvim decrepit.

Colindul Mînzului Sec

Moș Crăciun, bătrînul tandru
Sclerozat, cu pașii mici
A venit și anul ăsta
Ce-o mai căuta pe-aici?

Moș țicnit și singuratic
Ai răzbit tu prin nămeți
Dar în sufletele noastre,
Nu intra, că ai să-ngheți.

Iar mi-ai adus ceva ciurucuri
Vreun ursuleț, vreo păpușică chioară
Ești incorigibil, bătrîne.
Ia zi, n-ai cumva o țigară?

De fapt, ești un escroc patent
Mă amăgești mereu cu jucărele
Cu chipul mamei, cu un brad
Și-mi iei un an întreg pe ele.

Un an din viața mea de șoim
De șoim feroce și sarcastic
Șoim împăiat visînd la cer
Cu ochi rotunzi și reci de plastic.
Moș Crăciun, bătrîn nebun
Nu mai am nimic să-ți spun
Am fost eu vreodată copil?
Și-ar fi bine să mai știi
La anu dacă mai vii
Te duc să stai la tata, la azil.

Din caietul studențesc găsit de Mînz pe cînd golea biroul lui Hilbert

martie

Acum accesul nu mai vine pe nepregătite. A început să fie precedat de simptome specifice: o stare de neliniște, de nervozitate inexplicabilă, nu mai am astîmpăr, îmi crește pulsul, transpir abundent, vorbesc singur. Asta ține două-trei minute, după care aerul din fața ochilor se îngroașă și se colorează într-un albastru palid; începe să se audă ceva ca un vuiet îndepărtat de voci copilărești și încet-încet îmi pierd trupul.

Întîi nu-mi mai simt picioarele. Pe urmă, mîinile, pieptul și obrajii. Încerc să strig, dar gura parcă mi se umple cu clei, totul se aude din ce în ce mai slab, mă prăbușesc într-o groapă vătuită și ultimul lucru pe care-l văd sînt niște imagini cenușii și ciudate, ca de film vechi. Iar după aceea mă trezesc în fața unui camion, într-un parc înghețat sau în patul meu, și nu-mi rămîne decît să constat că am pierdut o zi sau două sau o săptămînă din viață și să mă apuc să strîng cioburile lăsate în urmă de celălalt. E îngrozitor.

Cui să povestești toate astea? Primul cuvînt care se șoptește în astfel de împrejurări e schizofrenie. Despicarea minții. Sau epilepsie: există o formă, *petit mal*, în care bolnavul pierde pur și simplu cîteva minute din viață. Dar e vorba doar de minute, timp în care epilepticul zace țeapăn, inconștient și pierde urină. În cazul meu sînt zile

întregi în care ceea ce rămîne din mine continuă să se miște, să vorbească, să facă tot felul de lucruri de care eu nu-mi pot aminti. De fapt, care eu? Cine sînt cu-adevărat eu? Multe din sentimente, o mare parte din comportament sînt generate și alimentate prin influență socială. Milă, dragoste, ură, cinste, melancolie, ce rămîne dacă dăm la o parte *maimuțăreala*? Trebuie să ajungi într-o situație-limită ca să afli cine ești în realitate. Unii n-ajung s-o afle niciodată.

Nimănui nu i se pare ciudat comportamentul meu într-o anume perioadă. Nimeni nu sesizează nici o diferență. Răsfoiesc în continuare tomuri de psihiatrie și neuropatologie, cu toate că Vali susține că e vorba de o maladie a spiritului, și nu de una psihică. Surîde și-mi recomandă lecturi din Heidegger și Noica. Dacă ar ști că e vorba de mine, cred, sau mai degrabă sper, că n-ar mai fi așa de detașat în presupuneri.

aprilie

Trei zile de *absență*. Am dus-o pe maică-mea la azil. Nu înțelegeam de ce era Nuți așa de bine dispusă azi-dimineață. Îi rîdeau ochii, nu știa ce să facă să mă simt bine. E din ce în ce mai greu de suportat.

Cum am scăpat de la slujbă, m-am dus s-o iau pe maică-mea acasă. N-a vrut să se întoarcă, zicea că am dreptate, că e mai bine așa, aici e îngrijită, primește hrana regulat, are oameni de vîrsta ei cu care poate sta de vorbă. N-am putut decît să bîigui că nu eu am spus toate astea, că nu sînt eu de vină. Cînd mi-au dat lacrimile, bătrîna s-a întors pe călcîie și a plecat. Educația ei austriacă.

aprilie

O societate bazată exclusiv pe adevăr ar fi o adunătură de pustnici, izolați fiecare în grota sa personală. Adevărul e și el un ingredient necesar în anumite doze. Depășirea acestor doze duce la suferință și dezechilibru.

Ca întotdeauna, Vali n-a vrut să mă asculte, și-a bătut tot timpul joc de mine. „Nu, domnule, mi-a spus într-un tîrziu plictisit, vezi-ți de treabă, nu există nici adevăr, nici minciună. Orice pe lumea asta poate fi demonstrat sau poate fi luat în rîs." „Bine," am ridicat nedumerit din umeri, „și atunci ce rămîne?" „Rămîne iubirea, domnule. În ultimă instanță totul se reduce la opțiunea afectivă pentru o idee sau alta, restul sînt justificări."

Cu toate astea, eram hotărît să-l apăr, să mă bat pentru el chiar și cu vipera de coordonator. Era clar pentru toată lumea că Vali nu are altă vină decît că vorbește prea mult și prea tare, restul nefiind decît o înscenare în regia coordonatorului. O înscenare care ar fi putut fi considerată penibilă dacă nu s-ar fi știut că va fi tragică.

Starea de neliniște s-a instalat cu puțin înainte de ora două. Înainte de a intra în sala de ședințe am vrut să fug, să urlu, nu vedeți pîcla albastră, oameni buni, ajutor, duceți-mă de-aici. Apoi n-am mai știut nimic. Dimineața, de cum mi-am revenit, m-am dus glonț la secretară și am reușit să deduc totul printr-o conversație abil condusă. Simulînd că vreau să-l apăr, îl înfundasem de tot pe Vali, spre satisfacția coordonatorului. După ce vorbisem eu, încetase să se mai apere, cufundîndu-se într-o muțenie absolută.

Somnambulism. M-am gîndit și la asta. Un somnambul face tot felul de lucruri de care nu este

conștient. În armată îmi spuneau toți că mă scol noaptea în capul oaselor, țin cîte-un discurs, tare și răspicat, după care mă culc la loc. Numai că, lăsînd la o parte faptul că accesele mele nu sînt legate de starea de somn, există un lucru esențial care nu are cum să se potrivească: acțiunile unui somnambul sînt rezultatul activării unor focare ale subconștientului care nu-și fac simțită prezența în starea de veghe. Or, refuz să cred că atitudinea mea în cazul lui Vali își are cumva cauza în structura mea mentală, fie și în subconștientul cel mai adînc.

Ar mai fi o posibilitate: sugestia. Vali m-a dus odată la un film vechi, ceva cu un doctor cu nume italienesc. Era vorba despre un magician care bîntuia orașele Europei cărînd după el o ladă în care se afla – în stare de somn cataleptic – o ființă de o slăbiciune înspăimîntătoare: un somnambul. O dată cu căderea nopții, doctorul îi sugera crima pe care urma s-o comită și somnambulul, în transă, se supunea. El nici nu e, de fapt, un personaj malefic, cu toate că umbra lui șuie, avansînd cu un cuțit enorm în mînă prin decorul halucinant, te înfioară. Nu e decît unealta voinței ucigașe a doctorului; cînd locuitorii orașului îl hăituiesc, îți inspiră milă. În cazul meu se pune atunci întrebarea: cine sau ce este doctorul?

N-a vrut să mă primească. Am încercat să-i explic, să-l rog, să-l fac să înțeleagă că n-am nici o vină. Mi-a spus să mă duc dracului, să fiu sănătos, el nu e supărat pe mine, nu se poate supăra pe o calamitate naturală. Să-l las în pace fiindcă se simte rău.

Am mai făcut o încercare disperată. I-am spus că hotărîrea nu e irevocabilă, poate fi atacată în

justiție, cunosc eu un avocat bun și atunci a zis să mă car, că altfel îmi crapă capul. Poate era mai bine dacă o făcea, așa ar fi ieșit la iveală viermele care și-a făcut culcuș în creierul meu.

iunie

În primul rînd: recapăt controlul asupra ființei mele dacă ajung foarte aproape de moarte. Implicația nu este reciprocă: de cîte ori m-am aflat în pericol de moarte, mi-am revenit, în schimb nu în toate situațiile în care mi-am revenit, eram în pericol de moarte.

În al doilea rînd, evenimentele petrecute în perioadele mele de absență au cel puțin o trăsătură comună: în fiecare caz e vorba de decizii pe care afectele și morala m-ar fi împiedicat să le iau, cu toate că erau cele potrivite cu principiile logicii și eficienței. Aș fi putut să-i scot basma curată pe Werner și pe Onea, dar aș fi riscat să am eu însumi necazuri. Aș fi putut să mai aștept cîțiva ani, pînă ieșea Paul la pensie, dar iată că sînt un șef de secție mai bun decît el. Aș fi putut să n-o duc pe maică-mea la azil, dar în felul ăsta am fi avut de suferit și ea, și eu. Iar dacă l-aș fi apărat pe Vali, la ora asta aș fi fost, mai mult ca sigur, desființat împreună cu el.

S-ar zice că celălalt a luat, în locul meu, decizia corectă. S-ar zice că e vorba de un spirit benefic, de îngerul cel bun care-mi veghează drumul vieții. Așa s-ar zice. În realitate cred că e vorba de un duh rău, de o făptură uimitor de șireată și malignă. De fapt, nu știu dacă e vorba de o făptură.

Din imaginariu

Ioniță Gheorghe zboară încet prin cartierul în amurg, rotindu-și fericit țeasta peste oameni și blocuri, spre zidul pe care încă nu-l vede, înalt cenușiu, cu creasta de fier. Amurg peste ștrandul în sezon mort, tulpinile curbate ale dușurilor, profilate pe întinderea lichidă. Pițipoanca și papițoiul sînt acum două siluete și o voce, neverosimilă prin lipsa totală de stridențe suburbane: e ceva în tine care-mi scapă... Și totuși, în plină scenă de violență USA, inima de rus a lui Koncialovski explodează într-un cutremurător cadru static al codrului canadian, cu lungi acorduri artemieviene suprapuse peste tăcerea veșnică. Cei doi bărbați, cei doi tigri puși pe omor, strînși ca puii sub aripile de pînză înghețată ale fetei. O altfel de Pietà. Plin de însuflețire nedumerită, Robinson încearcă să imite elasticitatea neagră a dansului bunului sălbatic, azvîrlindu-și în toate direcțiile membrele descărnate de irlandez bălai și alcoolic, fluturîndu-și hanțele ca o pasăre zăpăcită. Vrăjitorul titular, dl. Griffith, le cere actorilor să folosească ochii, umbrele și luminile care traversează chipul omenesc, gesturile retezate sau abia schițate. Unde sînt cei ce, cu numai cîțiva ani înainte, coseau aerul cu mîinile prin fața aparatului? Nesfîrșită singurătatea lui Liubșin în restaurantul gării, nu îndeajuns de beat, încercînd să amintească, – dacă nu tinerilor cu chitara, măcar ofițerului veteran ca și el –, cuvintele cîntecului din război care începea cam așa: „Nu pentru mine cîntă cucu-n crîng..." Undeva, într-o

pivniță țărănească, un coșciug nou-nouț, plin cu mere roșii. Podurile peste Neva s-au ridicat spre seară, cartierele muncitorești fiind astfel izolate de centru. În spatele încăierării, chiar pe linia de secțiune, a rămas o fată cu părul lung, luminos. Trupul e întins în partea mobilă, capul și brațele dincolo. Pe măsură ce podul se ridică, mîinile inerte ale fetei, tîrîte pe planșeu, parcă vor să împiedice ruptura, despicarea inexorabilă. Apoi brațele se balansează în gol și o clipă, o singură clipă, pletele fetei sînt ultima punte care mai leagă cele două lumi.

– Cum e viața, domnilor?

– Merge? Merge.

E totuși ceva relaxant în ființa asta sprintenă și poroasă. Mînzul își întinde picioarele sub birou și își pune mîinile sub cap.

– Merge, dom doctor, merge oricum, chiar dacă stai pe loc.

– Păi, merge. Nu vrei niște lapte Humana?

– Eu? Ce să fac eu cu el?

– Nu se știe, nu se știe niciodată, e bine să-l ai acolo.

Mînzul nu vrea. Nu vrea nici tedecauri sigilate, nici beteuri cu cincizeci, nici benzină. Dr. Fâșie nu se lasă.

– Da ce vrei tu, Valentine? Spune de ce-ai nevoie și se aranjează.

Ei, Mînzule, uite că ești pus în fața unui evantai infinit de posibilități, dr. Fâșie nu e calic, ca peștișorul de aur, el e gata să-ți îndeplinească toate dorințele și tu nu ești în stare să articulezi măcar una.

– Aș avea nevoie de-un colgher, doctore...

Dr. Fâșie rîde cu poftă, sonor, ca toți oamenii grași. Pe urmă se întristează brusc.

– Ce ți-o fi trebuit, nu știu, să te iei în bețe cu coordonatorul. Ce-ai crezut c-o să iasă din asta?

Mînzul ridică din umeri.

– Ce-a ieșit. Adică nimic.

– Ei, ar fi bine dacă n-ar ieși nimic, oftează Fâșie. Dar tare mi-e frică... mă rog, nu-i treaba mea, așa că s-o lăsăm...

– Da, s-o lăsăm, s-o lăsăm, strigă glasuri de copii, ieniceri și cu spahii.

Dr. Fâșie nu pricepe. Clipește nedumerit. Mînzului i se face milă de el și zice ceva mai omenesc:

– Ce să-mi facă? Să mă dea afară? Poate că mi-ar face în felul ăsta cel mai mare serviciu. Altceva, ce? Doar nu sîntem la Palermo... sau la New York.

Fâșie clatină din cap dezaprobator.

– Ai văzut că pînă și Hilbert, care zicea că ți-e prieten, s-a lepădat de tine fără să clipească. Ba te-a înfundat și mai rău.

Mînzul se întunecă la față.

– În locul tău, n-aș fi prea supărat pe el... Șefia se păstrează greu. Și să știi că mare lucru n-ar fi putut să facă pentru tine, cel mult îl rădeau și pe el.

Mînzul tace. Se uită pe fereastră la cupola sclipind în soare a pavilionului Gîndirii Adînci.

– Și poți să-mi spui și mie pentru cine-ai făcut-o? Vezi pe cineva nedreptățit, că eu nu văd... Toți avem cîte ceva de cîștigat în afacerea asta. Și tu.

– Există niște legi de conservare, doctore, mă miră că nu ții seama de ele... Trebuie să fie și unii care pierd, chiar dacă noi nu-i vedem la față.

– Păi, tocmai, dacă nu știi, ce importanță are... Luînd-o în felul ăsta ar trebui să-ți faci gînduri și pentru niște unii care pică de foame de pe creangă. Și chiar dacă ai apuca tu să faci ordine, crezi că ăia care pierd o să aibă ceva la afacerea asta?

Ce l-o fi apucat pe dr. Fâșie?

– Auzi, Vali, știi ce, am un coniac de export, treci astă-seară pe la mine...

– Am ore, termin pe la nouă.

– După aia. Și-așa eu nu mă culc pînă-n douăspe... Vedem și-un filmuleț.

– Am să fiu prea obosit. Altădată.

Fâșie se pleoștește. Cu mine nu vrei să stai la un pahar, ești cu nasul pe sus. Du-te și bea cu prietenul tău Leșu, că tot te-a dat în gît.

– Mda... Auzi, apropo, amicul Hilbert parcă s-a țicnit în ultima vreme. Vorbește într-un fel cam... ciudat. Face și niște chestii de-ți stă mintea-n loc. Se scoală de la birou tam-nesam și începe să facă niște... sărituri. Într-o dimineață punea talpă după talpă și număra pașii cu glas tare, pe coridor, l-a văzut Aurica... Pe asta, pe Aurica, a înghesuit-o s-o sărute, femeie în prag de pensie, anul trecut i-a murit băiatul, o amărîtă, a dat în el cu găleata de nu s-a văzut... Lumea vorbește. Dacă nu-l avea pe socru-său ăsta nou, era zburat pîn-acum. A știut ce-a luat de nevastă.

Mînzul e din ce în ce mai apatic, așa că discuția lîncezește.

– Dacă te răzgîndești, mai spune dr. Fâșie înainte de a-și face ieșirea din scenă, să știi că eu sînt acasă. Dă-mi un telefon.

Poveste fără titlu și neterminată scrisă iarna de Mînzul Sec

– Mă rog, cum dorești, la urma urmelor ești liber să lucrezi unde vrei. Nu-ți ascund totuși că plecarea dumitale mă nemulțumește. Așa cum ai avut prilejul să observi, nu-mi plac fluctuațiile de personal. Întreprinderile noastre formează o familie.

În decembrie și ianuarie n-a căzut decît lapoviță, nici o zăpadă adevărată. Din cînd în cînd se urca în Expresul de Nord și se ducea să se uite la ocean. Plajele erau pustii și curate ca după dezastru; doar seara cîte un gunoier trecea să strîngă zdrențele transparente închegate de valuri peste zi. În zilele cu soare, falsele meduze se așterneau covor, straturi lungi de cioburi moi hăpăind lumina cu tresăriri anorganice, oarbe. De sus, la amiază, țărmul părea o prelungire încremenită a mării vinete și frămîntate.

Mai jos de Colorosa, stîncile închideau un segment de plajă inaccesibil gunoierilor, în ciuda roților cu ax mobil și a giroscoapelor. Acolo se duceau noaptea, cînd gelatinele se făceau ca gheața și scrîșneau sub tălpi. Nu era bine să rămîi pînă în zori: în cel mult o jumătate de oră de la răsăritul soarelui, duhoarea de plastic ars a decompunerii ajungea de nesuportat. Putrezeau fulgerător și puțeau. Erau vii.

– Aș putea să știu, dacă nu sînt foarte indiscret, pentru cine vei lucra de-acum înainte?

– Pentru nimeni.

Păsările au sosit pe la sfîrșitul lui martie. Abia făcuse cîțiva pași pe nisip și se întreba ce sînt petele albe oscilînd pe valuri, cînd, la cîțiva metri în dreapta, a bufnit primul pelican. Apoi altul, drept în față. Veneau fluturînd alb, într-o irosire ametitoare, se dădeau peste cap fără să scoată un singur țipăt. Ca în fiecare an, cineva neînchipuit de iute și eficient lucra cu nemiluita, acolo sus, în înalt. Își întindeau gîtul, mai apucau să caște de cîteva ori ciocul pînă cînd grăbitul lor metabolism se stingea. De multe ori, pescărușii nu așteptau nici măcar atît: începeau întotdeauna cu ochii. Foarte repede nu mai avea unde călca, de aripi răsfirate și ochi sticloși, parcă însuși Îngerul Exterminator venise să privească melancolic întinderile lichide. Fugise.

– Bănuiam. Vrei deci să înființezi ceva pe cont propriu. Nu cred că e cea mai bună soluție, îți spun sincer. În probleme de genul ăsta, nu-i suficient să știi meserie, trebuie să te pricepi și la afaceri, și nu cred că aici e punctul dumitale forte.

Catastalgicele îl urcau în vîrful unui maldăr de vise supraetajate prin care se prăvălea apoi douăzeci și două pînă la douăzeci și cinci de ore. Falsele treziri prin care trecea dintr-un vis în altul îl făceau să regrete sau să se înfioare: în mod ciudat, coșmarele nu lipseau. Cea mai rea trezire era totuși ultima: nu putea deschide ochii, nu-și simțea o bună parte din trup, gîndurile îi orbecăiau răzlețe printr-un întuneric păstos, dar, după gustul din gură, după durerea dulceagă din spatele ochilor, știa întotdeauna că e iremediabil treaz. Slab și nedeslușit, ca de la capătul unei linii defecte, începeau să se audă ropotul ploii, o inimă, cîteva

acorduri de orgă. Curînd era în stare să-şi mişte membrele, să strîngă şi să desfacă pumnii, să-şi descleştеze fălcile şi chiar să se ridice. Căile de forţă şi căile de comandă, traductoarele, elementele de acţionare, totul era gata de funcţionare. Ca şi cum ar fi fost ceva de dus la îndeplinire. Încerca pentru propriul lui trup un fel de milă searbădă, de prinţ rătăcitor gîndindu-se o clipă la bătrînul care îi trimite bani. Braţele, picioarele lungi şi puternice, sexul, inima care îi zguduia cîteodată pieptul, toate astea păreau că trebuie să fie bune la ceva. În visul cu peştii, oamenii nu mai pridideau să prindă plevuşca argintie care sărea şi se zbătea, în timp ce peştii uriaşi, gri-albăstrui, promiţînd sute de îmbucături gustoase, se desfăceau putrezi, sfărîmicioşi.

– Nu înţeleg ce se întîmplă cu tine, dar n-am să te părăsesc orice-ar fi. Dragul meu iubitul meu fericirea mea viaţa mea. Am să am grijă de tine totul o să fie bine ai să vezi.

În fereastra dinspre vest era iarnă, cu copaci şi oameni negri asemeni corbilor vîslind tăcut din aripi. La nord unduiau pădurile submarine. Estul – crengi înflorite cu păsări. Alăturîndu-se ploii, acoperind inima şi orga, plînsul Thunei. Părul negru, chipul.

Cîte dimineţi, atîtea vieţi. Ultimul act voluntar a fost răzuirea inscripţiei AUTO şi înlocuirea ei cu RAT. Cînd aprindea lumina, şoarecele începea să chiţăie şi să se învîrtă prin cuşcă, mai întotdeauna în cuşca din stînga. Pîrghia pe MAN: lama ţîşnea din tub ca dracul din cutie. Îngustă şi scînteietoare. O privea un timp, apoi readucea pîrghia pe RAT. Lama se retrăgea lent. Îşi fixa ventuza tubului pe

ceafă, pe bulb. După ce punea bucata de carne în cușca din dreapta, regla oglinda.

– La început am crezut că te prefaci...

Șoarecele începea să dibuie. Șovăia, se rotea, pornea brusc înainte, pe urmă se răzgîndea și iar începea să tatoneze. Era, fără îndoială, un șoarece sau deosebit de inteligent, sau deosebit de tîmpit, nu vrusese să învețe în atîtea dăți că pentru el orice drum era cel bun, că n-avea decît să dea buzna orbește, lăsîndu-se condus doar de mirosul înnebunitor, ca să ajungă la țintă.

Încet, chipul din oglindă devenea ceva mai palid și cîteva broboane de sudoare se adunau la baza nasului. Fălcile acelei fețe se contractau abia vizibil cînd șoarecele se apropia de unul din punctele roșii. Treceau în medie trei minute pînă cînd rozătorul ajungea să-și înfigă incisivii în bucata de carne. Nici aici nu părea foarte hotărît, din cînd în cînd se oprea din ros și rămînea nemișcat cîteva secunde, pîndind. În oglindă se reflecta acum fața imobilă din totdeauna.

– Credeam că vrei să scapi de mine într-unul din felurile tale întortocheate și pline de închipuiri.

Nu-și putea deosebi bătăile inimii de cele suprapuse peste stropii de ploaie, zgomotul oceanului și acordurile de orgă, dar simțea că ziua poate să înceapă.

Mai ieșea din casă, după săptămîni. Aglomerarea omenească, zgomotul, mirosurile îl năuceau. Uneori rămînea nemișcat în mijlocul puhoiului, contemplînd un colț de clădire sau încercînd să urmărească un chip anume, pînă cînd vocea baritonală îi bubuia în urechi: „Care sînt motivele staționării dumneavoastră în acest punct? Atunci,

circulați, vă rog, circulați." Legea e precisă: nu sta, nu căsca gura, mișcă-te, mergi, fă tot timpul ceva și nu privi în urmă, nici în dreapta, nici în stînga, că te faci stană de sare. Circulați. FAST FORWARD.

Într-o seară, demult, cînd lucrurile mai aveau importanță, s-a oprit și a început să meargă cu spatele. A mers așa sute de metri, se fereau din calea lui fără să-i spună nimic. În schimb, mergînd normal, se ciocnea mereu de cîte cineva. Niciodată nu fusese în stare să deosebească cum trebuie oamenii de imagini. Vlăjganul ăsta, de pildă, cu mușchii lui neverosimili și tricoul pe care scrie NOLTAS cu litere mari roșii, cum crezi că e real? Se convingea cînd era dat grămadă. Pe cînd bătrînelul distins, cu ochelari și mustață cenușie, e un om, fără îndoială, îți amintește de tata. Privirea trecea fără să se oprească peste marca micuță din colțul lentilei stîngi a ochelarilor moșului. O floare aurie de lotus pe fond verde. Mai sînt în oraș cîteva zeci de mii de moșuleți care se duc ca să aibă de unde veni, de dimineață pînă seara, și toți poartă fie pe lentilele ochelarilor, fie la rever, fie pe mînecă, același lotus auriu pe fond verde care încoronează, imens, ziguratul din apropierea Centrului.

Și el se duce ca să aibă de unde veni. Poate și el e doar o imagine. Poate că, în timp ce rătăcește pe marele bulevard, mai multe holocamere mobile îl urmăresc și o voce baritonală intonează: vă rugăm priviți cu atenție. Observați ochii spălăciți, privirea fără obiect, culoarea nesănătoasă a feței, aspectul general respingător. Cu ce seamănă un astfel de individ? Vă spunem noi, cu un pește mort.

Nu. O imagine nu gîndește. Sau, cine știe, poate gîndește un singur gînd, lipit de ea, îl gîndește de

mii de ori, pînă cînd se transformă în contrariul a ceea ce exprimă, apoi revine, apoi își schimbă iarăși sensul și tot așa pînă cînd imaginea dispare. Dacă o imagine poate să dispară.

Se trezise odată în fața unei mulțimi dezlănțuite, care venea ocupînd întregul bulevard. Toată lumea se refugia în clădiri sau pe străzile laterale. Îl credeau nebun sau un șef al forțelor de ordine văzîndu-l cum rămîne nemișcat, cu mîinile în buzunare, în fața tăvălugului care agita pancarte și urla ceva. L-au copleșit, într-o clipă. Bărbați mohorîți, femei desfigurate de strigăt, băiețandri bezmetici țîșneau în fața lui, se contopeau un moment cu el, apoi treceau mai departe, într-o succesiune vertiginoasă, năucitoare, fără să-i stîrnească măcar senzația unei adieri. După ce trecuseră, lăsîndu-l din nou stingher, se întorsese și-i privise cu un fel de milă înfiorată cum se depărtează. Biete imagini, momîi nici măcar făcute din paie, umbre ale unor ființe care n-au existat. Trebuiseră să se scurgă cîteva ore pînă cînd gîndul îl curentase, înlocuind mila cu un frison: dar dacă el este cel demn de milă, dacă el este imaginea prin care au trecut nestingheriți, ei, oamenii? De fapt arătau mai reali așa cum strigau și alergau în numele a ceva, mai reali decît el care stătea și tăcea. Sau, cine știe, poate că totul e doar imagine, și el, și ei, și mila, și cerul, un decor pictat pentru nebănuiți actori principali.

Nu. Cînd lumea întreagă începe să ți se pară iluzorie e semn sigur că tu ai început să te transformi, lent și ireversibil, în propria-ți imagine.

Nici jocul cu șoarecele nu mai reușea să-l învioreze. Cînd nu zăcea anesteziat de catastalgice,

stătea ore întregi în fotoliu privind iarna sau păsările pînă cînd nu-şi mai simţea corpul şi avea senzaţia că a devenit o esenţă argintie şi eternă plutind peste valurile vinete spre bătăile înfundate ale inimii de dincolo de orizont. Poate aşa e şi moartea, un zbor fără sfîrşit.

La ore fixe era trezit cu brutalitate. Încăperea se umplea de fumul fără miros al exploziilor, un om în scafandru alb făcea salturi printr-un pustiu roşcat, fluturau steaguri, raze subţiri dibuiau prin nori zvîrlugile metalice, bărbaţi în haine negre îşi strîngeau mîna şi zîmbeau, zîmbeau tot timpul, ningea năpraznic, clipeau cifre, copii schilozi se gudurau pe lîngă şolduri încătărămate. Peste toate, ca-n ziua dintîi, plutea, baritonală şi stenică, vocea comentatorului. Blocarea activării automate a trisetului sau distrugerea lui nu foloseau la nimic: cel mai tîrziu a doua zi ar fi apărut un om din echipele de intervenţie. Cu toţii trebuie să trăim cufundaţi în curentul istoriei, nu să stăm şi să privim de pe mal.

Thuna nu voia să cedeze. I-a vorbit ore în şir, a plîns, a răcnit, l-a lovit peste faţă. Pomenea mereu de doctori, de medicamente, de linişte. Dar sînt liniştit, Thuna, răspunsese odată încercînd să zîmbească. Pînă la urmă, ea a părut că se resemnează, continuînd să aibă grijă de el şi tăcînd.

A reuşit, totuşi, într-o seară, să-l convingă să iasă împreună în oraş. Era vară şi frig. Centrul clocotea. O vreme au rătăcit prin vacarm, prin lumina verde-albăstruie, densă şi unduitoare ca fumul. Suspensiile din aer se depuneau continuu, acoperind pielea cu o peliculă lipicioasă şi lăsînd un gust de metal. În lumina de-o clipă a pulsaţiei

albe care umplea globul de pe COMUNITON, fețele luceau parcă transpirate: serpentinele uriașe și lujerele de fier ale lui Malous brăzdau cerul fără stele. Nimeni și nimic nu părea real.

Thuna se strîngea în el pretextînd că îi e frig sau poate chiar îi era. Deasupra Orașului Vechi pluteau, ca două enorme aerostate aurii, capetele lui Garbo și Pacino în *A trecut un înger*.

– Bagă mîna aici. Stînga.

Bătrîna nu zîmbise, stătea țeapănă lîngă consola jegoasă, sub inscripția *Plata înainte*. Ai să trăiești, a spus cu voce neașteptat de puternică și clară în zgomotul străzii. Thuna îl strîngea de braț, privind înfiorată ecranul înțesat de curbe verzi, schimbătoare. Într-o zi ai să mori. Trăiești ca să mori și vei muri ca să trăiești. A mai bolborosit ceva, ininteligibil.

Clădirea era joasă, transparentă, cu scări rulînd în spirală. Ocolurile și precauțiile s-au dovedit inutile: el a intrat fără să arunce o privire inscripției imense pe care avea s-o citească peste o oră, ieșind.

Params

Dacă totu-i fără rost
Dacă sufletul ți-e prost
Și nimic nu-i cum a fost
Dacă-ți stă o piatră-n minte
Dacă nu mai ai cuvinte
VINO LA NOI
Și va fi ca-nainte
PARAMS

și alternativ, la fiecare douăsprezece secunde:

De fapt, veniți oricum
Mai devreme sau mai tîrziu
Tot veți ajunge la
PARAMS

Abia în clipa în care omul în alb a oprit-o pe Thuna cu un gest, cu următorul invitîndu-l să intre în cabinet, a avut o tresărire vagă, aproape imperceptibilă. Ușa era din lemn masiv, cu clanță, ca în copilărie.

– Doamna Doctor vă roagă să așteptați exact cinci minute, după care vă va primi de îndată.

A dat din cap ascultător și s-a așezat pe unul din duzina de fotolii libere. Conform obiceiului, asistentul era deosebit de prevenitor: așa e de crezut că ar trebui să se poarte tot personalul care are de-a face cu bolnavi incurabili.

Pentru a treia oară într-o singură săptămînă se afla în fața ușii grele, în așteptarea deliciului ascuns al apăsării pe clanță. După întoarcerea de la Surnis ajunseseră să-l indispună ușile glisînd tăcut la apropierea cuiva: prea semănau cu niște capcane. Deschiderea lor automată conținea în sine imaginea închiderii la fel de automate și definitive în urma celui intrat. Complex de claustrare, ar nota Doamna Doctor. De fapt, Doamna Doctor nu notează nimic, îl ascultă întotdeauna cu atenție, dar fără să pară foarte concentrată: ca o cunoștință puțin uimită că i se fac confidențe. Înregistrările sînt analizate după aceea. Totul este disecat, cuantificat, comparat: fotoliul moale în care invariabil este invitat să ia loc îi măsoară pulsul, frecvența și amplitudinea respirației, contracțiile musculare superficiale, vasodilatația periferică, activitatea sudoriparelor.

Microcamere ascunse îi imortalizează postùrile, dinamica membrelor, configurațiile faciale, reacțiile pupilare. Pauzele, ezitările, bîlbîielile, tusea, schimbările de tonalitate se așternîn lungi șiruri de impulsuri codificate. Oare chiar totul poate fi cuantificat? Și peștii, și oboseala, și mlaștinile întinzîndu-se pînă la orizont?

Doamna Doctor îl

Din caietul studențesc găsit de Mînz pe cînd golea biroul lui Hilbert

... cu totul fantasmagorică, dar are cel puțin meritul de a explica nopțile mele de insomnie și mă ajută să-mi recîștig măcar o parte din liniștea pierdută. Și mă simt, cu toate că e stupid, mai în siguranță știind că nu numai eu sînt cel vizat, ci întreaga omenire.

O invazie din spațiu este pe cale să se producă. Expresia „invazie din spațiu" se asociază în mod inerent, în mintea majorității, cu imaginile puse în circulație de literatura și filmele sciencefiction: monștri de diverse forme și dimensiuni, dînd năvală pe Terra camuflați, de multe ori, sub un aspect uman. Metodele lor sînt simple, lichidarea și substituirea oamenilor. Ceea ce îi trădează este tocmai inumanitatea: nu sîngerează cînd sînt răniți, au cîte un deget în plus la mîini sau la picioare, nu se reproduc în binecuvîntatul mod pămîntean și – lucrul cel mai respingător – nu au reacții afective. E uluitor cu cîtă ușurință acordă oamenii extra-

tereștrilor girul inteligenței, în timp ce reacțiile afective sînt considerate intangibile, simbolul definitoriu al omenescului. Probabil că un monstru verzui, cu antene și trompă, complet idiot, dar capabil să plîngă, să rîdă sau să se înfurie, n-ar stîrni deloc repulsie, ar fi considerat chiar simpatic.

Categoriile puse în discuție sînt umanul și inumanul: portretul robot al extraterestrului se construiește prin suprimarea sau reversarea unor caracteristici considerate tipice pentru o ființă umană. Se uită un lucru simplu, două concepții perfect opuse sînt mai asemănătoare decît o pereche care diferă prin mai puțin de 180 de grade, deoarece în primul caz oricare dintre cele două concepte poate fi dedus din celălalt în mod automat.

O categorie mai interesantă este aumanul: entități complet străine, a căror natură nu poate fi nici măcar imaginată, cu o structură, cu manifestări, mobiluri, metode, repere morale absolut de neînțeles pentru noi. Dacă acceptăm această ipoteză, atunci înțelesul noțiunii de invazie nu mai poate fi redus la a da buzna, a năvăli, a năpădi. Strategia cuceririi – dacă presupunem că acest cuvînt mai păstrează o noimă – poate să ni se pară bizară, chiar lipsită de sens, în vreme ce pentru ei este unica posibilă.

O veche credință hindusă. Această credință afirmă că în fiecare generație există cîțiva oameni pe umerii cărora se sprijină Lumea și care justifică generația în fața lui Buddha. Aleșii nu pot fi localizați pe baza criteriului de castă: oricine, de la ultimul paria pînă la cel mai venerat dintre brahmani, poate purta în el această menire. Se supun în schimb criteriilor de calitate umană – sînt oameni

de o deosebită puritate; cuvîntul nu trebuie luat în sensul aseptic, sterilizat, ci în cel care exprimă prezența nealterată a tuturor caracteristicilor unei substanțe, să zicem „fier de o deosebită puritate". Nici unul dintre ei nu bănuiește covîrșitorul sens secund al existenței sale: se mulțumesc doar să trăiască.

Dacă acești stîlpi ai lumii încep să se corodeze, Lumea se clatină. Atunci cînd și ultimul dintre aleși nu mai este el însuși, Universul Oamenilor se destramă. Legenda are implicații interesante, de exemplu, o oarecare scrobită și inabordabilă personalitate guvernamentală ar trebui să accepte faptul că existența sa poate depinde de un amărît care-și consumă bucata lui cenușie de viață într-un colț uitat.

În peregrinările lor prin Univers – despre care au cu siguranță o imagine mult mai precisă și cuprinzătoare decît avem noi – au înțeles că sistemele de orice natură, evoluînd în timp într-o anume regiune a spațiului, nu își conțin proprietățile determinante în oricare punct care le aparține: numai anumite puncte, să le spunem *noduri*, sînt esențiale pentru integritatea structurii... Ca să distrugi structura, trebuie să ataci nodurile.

Dacă cineva va citi vreodată tot ce-am înșirat, o să rîdă sau o să fie cuprins de milă. Da, cred că sînt un asemenea nod. Și cred că mai există cîțiva oameni care suferă acum din aceeași pricină ca și mine.

Ceea ce vor ei este să ne modifice, să ne altereze într-un mod lunecos și perfid, pînă la a ne compromite în ochii oamenilor și mai ales în proprii

noștri ochi. Scopul final este să ne facă să ne îndoim de noi înșine, să nu mai știm cine sîntem cu adevărat; atunci calea pentru ei va fi liberă.

mai

În sfîrșit, s-a terminat și divorțul. Mă surprind în anumite momente gîndind că ar fi bine să văd ceața albastră și să mă pierd. Să trăiască celălalt în locul meu. Probabil că sînt foarte obosit.

Am recitit tot ce-am scris pînă acum în acest jurnal. Așa am ajuns să mă gîndesc la o explicație pe care altfel n-aș fi putut s-o concep.

De fapt, a contat foarte mult și că m-am gîndit la Boris. Mi-am adus aminte de capul lui mare și fălcos, de coada interminabilă, de felul cum pîndea porumbeii minute în șir, cenușiu și țeapăn ca o statuie egipteană, pentru ca apoi să explodeze într-un salt formidabil. Mi-am adus aminte și de zorii în care l-am îngropat, după ce-i legasem la gît o fundă roșie, și de vocea care a întrebat, în timp ce scobeam cu cuțitul pămîntul tare al parcului: „Ce-a murit, domle?" N-am să uit niciodată uimirea cu care m-am întors spre vorbitor. Cine, m-am întrebat pentru o clipă, cine e acest om care știe că o dată cu motanul ăsta a murit ceva? Dar totul a durat numai o singură clipă: omul s-a dovedit a fi un bețiv cu mutră fioroasă, iar întrebarea fusese formulată în legătură cu dimensiunile gropii pe care o săpam.

Boris era un animal foarte curat, ca toate pisicile de altfel. Cînd ne-am mutat la bloc, el părea cel mai nefericit: zgrepțăna disperat cimentul încercînd să-și acopere murdăria cu un virtual pămînt. Gest reflex, instinctiv. Am regăsit acest

comportament în jurnal. De cîte ori am comis un lucru de care îmi era scîrbă și groază, creierul meu s-a blocat și a început să emită tot felul de povești pe care mi le spun eu mie: ba că aș fi schizofrenic, ba somnambul sau epileptic, ba că aș fi manipulat de extratereștri care vor să se infiltreze. În toate cazurile, sînt o biată victimă a unor împrejurări independente de – aici e clenciul – voința mea.

Nu eu sînt vinovat pentru modul în care rezolv situațiile dificile din existența mea. N-am nici o vină că sînt egoist și laș. Iar poveștile astea de adormit copiii le inventez tocmai pentru că sînt înspăimîntător de egocentric. Nu mă interesează părerea altora despre mine, deoarece acestor ființe le lipsește elementara calitate de a fi eu; în schimb, părerea mea despre mine mă interesează. Nu sînt o lichea onestă, care să-și rîdă în barbă în fața propriilor murdării, sînt atît de plin de mine însumi, încît nu suport să apar în ochii mei altfel decît ca un om bun și cinstit în fond, strivit de împrejurări crude. Iată deci ce este acest jurnal – o movilă de țărînă imaginară scurmată pentru a acoperi lucruri urît mirositoare.

De ce?

Și atunci cum rămîne? Să scrii. Dar ce, și despre ce să scrii? Și cum se poate găsi o justificare onestă pentru acest act?

Că altfel, justificări la tot pasul: un imbold de nereprimat, misionarisme, dorința de a împărtăși, de a reflecta, de a sta mărturie ș.a.m.d. Să fim

serioși. Scrisul este o ocupație rușinoasă, nedemnă de un bărbat. De scris se apucă doar nevolnicii, egoiști și complexați. Un bărbat adevărat își vede de treabă sau încearcă *să facă* ceva. Cînd trăiești cu adevărat, n-ai nevoie să scrii despre cum trăiești. Dacă totuși o faci, înseamnă că e ceva fals, mimat, în trăirile tale.

Ferească Dumnezeu să recunoască vreunul că scrie pentru bani. Chestia asta plutește dintotdeauna într-un nor fin de pudoare. Sistemul actual de plată, la cuvînt sau la pagină, nu corespunde. Ar fi de dorit o rafinare: o metaforă reușită – douășcinci, o idee strălucită – patruzeci, un personaj de neuitat – șaptezeci, o viziune nouă și tulburătoare asupra lumii și vieții – suta, cine nu e gata îl iau cu lopata. Distractivi sînt cei care pretind oftînd că trebuiau să cîștige și ei o pîine, de-aia au scris ce-au scris, ca și cum i-ar fi împiedicat cineva să spargă lemne sau să dea cu sapa.

Poate doar terapeutica să fie un răspuns acceptabil. Grafoterapie. Poți sfătui o bătrînă care se duce de două ori pe zi la cimitir de cînd i-a murit bărbatul și care stă în restul timpului închisă în casă, să scrie. Ce să scriu, maică? Orice. Povestește ce-ai făcut peste zi, ce-ai văzut, ce ți-a trecut prin cap. Nu e imposibil să simți apoi o anume înfiorare uitîndu-te la pagina dictando pe care scrie az am fost la piață și am cumpărat trei chile de roși. Ierea vînt. Meam adus aminte de Luca. Dar asta e dincolo de scris și morală, e un tărîm unde nu pătrund decît uneori copiii, muribunzii și, poate, animalele.

Pentru *a scrie* s-ar mai găsi ceva justificări, dar mai rămîne *a face public* ceea ce scrii. Aici motivația e una singură și ține de ființă, de a fi. Cortegiul

funerar al unei mari actrițe, o femeie superbă, e un spectacol impresionant. Probabil multora dintre cei ce urmează dricul, cu capul plecat sau discutînd șoptit, puțin le pasă de moartă, dar sînt și unii care par îndurerați sincer. Și totuși, și ăștia, hipnotizați parcă, aruncă din cînd în cînd cîte o privire furișă spre obiectivul aparatului de filmat. De ce? De ce se suie cîte unul pe un acoperiș, împușcă de-acolo zece-cincisprezece inși și, cînd e luat, întreabă pe ce canal o să-l dea diseară?

Pentru toți e la fel, și pentru cei care visează să-și vadă numele pe o copertă sau într-o pagină de ziar. Undeva, în subconștientul adînc, este înscrisă spaima de a nu fi, de a nu exista, de a nu fi existat niciodată, cu toată aparența liniștitoare pe care o creează aglomerarea de percepții și gînduri numită viață. Și atunci apare nevoia de reflectări, de dovezi care să confirme întruna statutul existențial, mereu primejduit, al individului. La asta folosesc oglinzile, ecranele, ceilalți oameni, cuvînul scris. Uite că veleitarul nici măcar nu e o specie condamnabilă. În fond, el e cel care dorește din tot sufletul, care visează, care aspiră să ajungă cineva în ceva. Poți să-l pui alături de diletant, în categoria nobilă a amatorilor, pentru că iubește cu adevărat acel ceva, mai lipsesc doar talentul și puterea de muncă.

Care va să zică: Goghe C-tin ajunge din picolo șef de sală, agonisește, prăsește, vilă în Dorobanți, BMW, nu mai știe decît cu aproximație cîți bani are. E un profesionist. Privește totuși aceste lucruri cu un dispreț suveran: visul lui de-o viață e să fie autor dramatic. Scrie niște tragedii agramate absolut fascinante, sub nivelul minim de platitudine

benignă care să le facă acceptabile pentru vreun director de teatru, în schimbul recompenselor fabuloase oferite de generosul Goghe. Vreo trei se oferă să-i rescrie piesa de la cap la coadă, lucru pe care dramaturgul îl refuză indignat. Spre bătrînețe umblă după Constantin și Rebengiuc, înspăimîntîndu-i cu sume fantasmagorice pentru un rol în spectacolul montat în curtea din spate a vilei sale.

Un destin exemplar. La fel de stimabil ca și cel al profesioniștilor cu simțul datoriei și capacitate de muncă portabilă, aplicabilă la aproape orice. Ăștia sînt în stare să facă bine și lucruri pe care nu le iubesc. Veleitarii și ariviștii urmăresc satisfacția de sine în dauna societății, profesioniștii onești preferă insatisfacția sau satisfacția personală incompletă, prejudiciilor pe care le-ar putea aduce societății. Totuși, arivistul e altceva decît veleitarul. În primul rînd nu mai e un amator, scopul lui e să ajungă, prin orice mijloace, într-un vîrf, n-are mare importanță care. Se dovedește de multe ori mai eficace decît visătorul veleitar: mimează cu dibăcie competența, atașamentul față de profesie, se aliniază cu promptitudine curentului care îl poate duce mai iute spre vîrf, se debarasează la timp de oamenii și ideile care nu mai prezintă interes.

Și altceva e profesionistul. El știe și poate să facă un anume lucru bine. Dar cei care știu, pot, vor și au și posibilitatea să facă ceea ce vor sînt o specie rară, pe cale de dispariție.

Ce-i de fapt un artist? Ca să produci artă ai nevoie de culori, cuvinte, sunete, metal, piatră, chipuri omenești sau cine mai știe ce. Între viziunea ta interioară și receptarea ei de către ceilalți

se interpune totdeauna ceva: o mașină de scris, o daltă, o pensulă, un pian. Artist e socotit cel care știe să se folosească foarte bine de acești intermediari pentru a-și concretiza cît mai mult și cît mai exact viziunea. Dar cum să-i numești pe cei în care mocnește un univers de o intensitate extraordinară și care nu sînt capabili să mînuiască nici unul din acești intermediari? Poate dacă s-ar inventa ceva, un aparat sau un procedeu, ceva care să întruchipeze nemijlocit și total spațiul interior, ierarhiile artistice ar fi altele. Ar fi atunci recunoscuți și recompensați ascultătorii, privitorii, cititorii excepționali, ai putea atunci să-ți permiți luxul să citești fără să mai fii nevoit să scrii.

Și nici cărțile toate. Doar dicționare. Să guști spectacolul înduioșător al cuvintelor care se străduie, sobre și dîrze, sprijinindu-se exemplar unele pe altele, să se extragă din mlaștina bunului-simț pentru a accede la geometria aristocratică a definiției. Ca Münchhausen încercînd să se scoată pe sine și bidiviul trăgîndu-se de chică. Și poate c-ar reuși – cuvintele – dacă n-ar purta perucă – la fel ca baronul. Așa însă, peruca se desprinde și urcă la suprafață, în timp ce trupul cuvîntului se scufundă și mai adînc. Cum te-ai putea gîndi, în termenii unei definiții, de pildă la verbul *a trăi*? TRĂI, trăiesc, vb. IV, 1. Intranz. A se afla în viață, a exista, a viețui etc.

Nu. Nici măcar să mai citești. Doar să visezi. O casă veche, copleșită de iederă, cîinele care nu latră, cișmeaua strîmbă, prunii mereu în floare în lumina sticloasă, în tăcerea caldă. Și la capătul treptelor străpunse de iarbă, zîmbetul *marii brunete*, care îți face semn s-o urmezi.

– Cît aveți ceasul, dacă nu vă supărați?
– Trei și jumătate.
– Coborîți la prima?
– Da. Nu.
– Sînt și eu după dumneavoastră.
– Mergeți mai jos de patru?

Da, da

A mai picat o castană. Sînt multe pe jos, mereu calci cîte una. Par lucruri de preț, cum zac pe asfaltul cenușiu al aleii, împrăștiate, risipite, irosite fără milă și fără sens, așteptîndu-te cuminți să-ți umpli buzunarele cu ele.

– Ioane, n-auzi, ce faci, ce-i cu tine? Zi ceva.

Hilbert tace, zgribulit în halatul gros de culoarea castanelor. Privește cu atenție tufele prăfuite de lîngă gard, parc-ar urmări pe cineva sau ceva ascuns acolo. Din cînd în cînd, dă din cap aprobator.

– Ioane, tu n-auzi? Sau nu vrei să vorbești cu mine?... Păi, cum vine asta, eu ar trebui să fiu supărat, nu tu, și uite că am venit să te văd... Hai, dă-o încolo de treabă, eu vin să te văd, și tu...

Da, face Hilbert din cap și tace înainte. Mînzul începe să-și piardă răbdarea. Nu-i vine însă să-l lase pe omul cu cearcăne pămîntii și ochii duși în fundul capului – aproape de nerecunoscut –, care scrutează întruna gardul și tremură ușor.

– Uite, ascultă, te rog, ce-ți spun, dacă e din cauza poveștii ăleia, las-o baltă, ce-a fost s-a dus, oricum n-aveai cum să mă ajuți. Și, la urma urmei,

eu mi-am făcut-o, cu mîna proprie... Pentru mine nu s-a schimbat nimic, crede-mă...

Și Mînzul chiar crede cîteva clipe asta, îl încearcă un soi de duioșie uscată, propria bunătate îl face totdeauna să se înduioșeze.

– Am fost un timp furios, dar așa sînt eu, știi prea bine că nu pot să mă stăpînesc, de-aici mi se trage, în fond, totul...

Nu, Mînzule, dragule, nu ești atît de furtunatec pe cît vrei să pari. Te-ai kamikazat în ședința aia de pomină nu pentru că realmente credeai în ceea ce spuneai, nu pentru că erai într-adevăr revoltat și doreai cu tot dinadinsul o schimbare, ci pentru că ardea pipota-n tine să faci un gest net ireparabil, care să te convingă că exiști, să te aducă în real. Mă sperie uneori luciditatea controlată de care dai dovadă.

– M-am întîlnit ieri cu Nuți pe la mine prin cartier. Am stat vreo juma de oră de vorbă, de una, de alta... mi-a spus că a auzit ce ți s-a întîmplat și că ar vrea să vină să te vadă, dar, dat fiind faptul că ești însurat... S-ar putea totuși să vină într-una din zilele astea, i-am spus că, după părerea mea, actuala ta nevastă n-o să calce vreodată pe-aici. Nuți e tot singură, s-a mutat la maică-sa. Nu vrei o țigară?

Ăsta e singurul lucru pe care l-a știut bine Mînzul încă de mic. Să mistifice. Să măsluiască, fără un scop precis, realitatea, dintr-un congenital sentiment de jenă în fața neinteresantului. L-au mîhnit întotdeauna sincer reproșurile primite din cînd în cînd pentru fantasmagoriile lui dirijate. Faptul că Nuți pur și simplu l-a salutat din cap, abia schițat, și a trecut mai departe, e un fapt atît de lipsit de relief, încît nu merită să existe.

– E trist biroul fără tine, Ioane. N-am cu cine să mai stau și eu la o parolă... Și, dacă se mută Gabi Manea în locul tău, așa se-aude, atunci trebuie să plec eu. De altfel, o să ne-nghesuim un timp în Regăsire, la noi vor să zugrăvească... și se pare c-o să se mai construiască un pavilion.

Pe alee se apropie cu pași măsurați regina pisicilor. E neagră cu o pată albă în piept și poartă coroana cu demnitate. Are, în mișcări și în privire, ceva cu adevărat regal. Cînd e suficient de aproape, Mînzul distinge pielea craniului ras între urechi și inelul de electrozi înfipți în țeastă. Alteța sa îi miroase bombeul, miaună o dată scurt și trece mai departe. În iarba de lîngă gard scutură din aripi regele porumbeilor.

– Ce să-ți mai spun? Am nevoie de tine, sînt zile în care și să citesc mi-e lehamite. Bine că nu ține mult... Totuși, nu pot să-nțeleg. N-aș fi crezut niciodată că ți se poate întîmpla *ție* așa ceva. Te-am considerat întotdeauna mai echilibrat, mai controlat decît mine... Bine, nu e mare greutate să fie cineva mai echilibrat decît mine, dar oricum...

Da, da, dă repede din cap Hilbert. Seamănă perfect cu o cucuvea mare. Începe să se simtă un miros greu de mîncare cu sos. Hilbert clipește de cîteva ori și pe urmă se repede în reverele Mînzului:

– Fugi, fugi cît mai ai timp, fugi, pleacă...

Îi miroase groaznic gura, a pivniță. Tremură de parcă e conectat la un vibrator. Sanitarul cu bască se ridică și o ia spre ei.

– Pleacă de pe Pămînt, ascultă ce-ți spun, fă-ți o navă solidă și pleacă pe Lună, pe Venus, oriunde, cît mai departe, în alt sistem solar, în altă galaxie, nu mai pierde nici o secundă...

Sanitarul îl înșfacă expert din spate.

– Astîmpără-te, coane, nu da din zgaraibe, c-o iei urgent pe coajă... potolește-te cînd îți spun! V-am spus, domnu, că așa o să fie...

– Vă rog să nu-l loviți, lăsați-l în pace, nu mi-a făcut nimic, dați-i drumul, o să se liniștească, vă rog!

Omul continuă să-l tîrîie pe Hilbert spre intrarea pavilionului. Nu întîmpină prea multă rezistență, algebristul se zbate neconvingător, parcă teatral.

– Domnule, vă rog...

– Vezi-ți de treabă, domnule, ăsta-i soi rău, stă ce stă liniștit și-odată ți se înfige-n beregată. La vreo trei a încercat pîn-acum să le despice țeasta c-o șurubelniță. Iote că iar l-a apucat, stai la un loc, dar-ar dracii-n capu tău!

Îl lovește scurt la plex și Hilbert se încovrigă ca un vierme, fără să zică pîs.

– Lăsați-mă să vorbesc cu el, de cîte ori să vă spun, nu trebuia să te bagi, nu se întîmpla nimic, dumitale îți place să brutalizezi oamenii, se vede, o să mă duc la profesor, să vedem ce zice de asta.

– Așa să faci, gagiule.

Pe fața sanitarului se întinde un rînjet larg.

– O să mă dea afară domprofesor, una-două, gagiule, că e bătaie mare pe postu ăsta...

Mînzul rămîne în hol, nervos și dezorientat. Neputința îi urcă sîngele-n cap, îl înecă. Ca să facă totuși ceva, o ia spre biroul profesorului.

Convorbiri literare

– Alo, da.

– Ce mai faci, Prințeso?

– A, tu erai, Valentine... Ce să fac, spăl aragazul.

– Te-am întrerupt din treabă...

– Nu, tocmai voiam să stau puțin și să fumez o țigară. E murdar rău, frec la el de-un ceas. Ia zi, tu ce mai faci?

– Bine. Cum știi, nimic deosebit.

– Am auzit că ai niște necazuri pe la serviciu, i-adevărat?

– Nu, adică... da, dar a trecut.

– Auzi, știi ce te rog, cînd mai ai probleme din astea, dă-mi și mie un telefon.

– De ce să-ți dau ție telefon?

– Așa... ca să știu și eu.

– Mda... bine, mă rog. Ești singură?

– Da. Ca de obicei. De ce întrebi asta?

– Păi... puteai să nu fii.

– Nu, Vali, sînt singură cuc în clipa de față.

– În clipa de față...

– Auzi, știi că nu-mi plac chestiile astea. Zi clar ce vrei.

– Eu, nimic. Mă gîndeam doar că acum are cine să-ți țină de urît.

– Ooo, extraordinar, domnul e gelos, formidabilă chestie, n-aș fi crezut să apuc și asta.

– Nu sînt gelos deloc. Ți-am spus de-atîtea ori că eu nu pot să fiu gelos.

– Da, cunosc, e o înjosire, o umilință, înseamnă că te subapreciezi, etcetera, etcetera. De fapt, ești prea plin de propria persoană, dragul meu.

– Știi bine că nu-i așa. Auzi...

– Da, spune.

– Mă gîndeam că ți-am rămas dator cu Parisul...

– Da? Păi parcă mi-ai spus că n-ai fost niciodată în Franța.

– Ba da, am fost, într-o delegație. În seara aia n-aveam chef de povestit.

– E frumos Parisul, nu-i așa? Poate-am să ajung și eu odată pe-acolo.

– Ioana, alo...

– Da, spune, te aud.

– E un bîzîit pe fir.

– Da? Eu te aud perfect.

– Ioana, vreau să te văd...

– Nu, Valentin, nu se poate.

– De ce?

– De obicei nu pui întrebări de prisos. Am spus nu, e nu.

– Da. Sigur că da. Scuză-mă. Am ajuns deci și aici. Ca să fiu sincer, mai repede decît estimasem eu. Îți mai aduci aminte cum ziceai c-o să mă iubești și cînd vei fi oală de lut? Că după ce-am să te părăsesc ai să-ți treci viața ascultînd cutia muzicală și gîndindu-te la mine? Că n-ai să mai suporți să se atingă alt bărbat de tine. Și eu ce ți-am spus? C-o să mă uiți cu o ușurință care o să te uimească și pe tine, este sau nu?

– Nu te-am uitat nici o clipă, Valentin.

– Ioana, vreau să te văd.

– ...

– Ioana, mă auzi ce-ți spun, vreau să te văd.

– De ce, dragul meu? Pentru că nu suporți ideea că eu nu te-aș mai iubi? Pentru că vrei să mă vezi iarăși tremurînd lîngă tine și să mă mîngîi pe cap ca pe-un cățel?

– Nu, Ioana, nu, crede-mă... nu știu ce-i cu mine, sînt groaznic de obosit, nu mai vreau decît să te țin în brațe și să-ți povestesc.

– Și cîte ore crezi c-o să țină starea asta?

– Nu-ți bate joc, te rog. Ceea ce simt acum e... cum să-ți spun... ceva prețios...

– Bineînțeles, ți-a ieșit și ție un sentiment pe piept, unul mic de tot, și-acum îl zgîndări și ți-l admiri în oglindă. O, dacă nu te-aș cunoaște...

– Da înțelege odată, femeie, că am nevoie de tine, termină cu mîștoul, fir-ar al dracului să fie.

– Te cred, Valentin, știu că ești sincer. Acum ești sincer. La fel de sincer cum ai fi și săptămîna viitoare, cînd mi-ai spune că te plictisesc cu isteri-calele mele. Din păcate, te cunosc chiar mai bine decît tine.

– Astea-s vorbe. Te vreau, înțelegi, vreau să fii a mea, te iau și de nevastă dacă vrei.

– Of, Valentine, Valentine, tare închipuit și ne-bun ești, poate de asta te și iubesc...

– Iau un taxi și într-un sfert de oră sînt la tine.

– Vii degeaba. Plec de-acasă.

– Am să te-aștept pînă te-ntorci.

– Dorm la Nina.

– Ioana, de ce...

– Liniștește-te, hai, te rog eu. În cîteva zile o să-ți treacă. Și știi ce te mai rog? Încearcă de acum înainte să nu mai fii convins că tu n-o să fii nici-odată fericit.

– Ioana...

Căldură mare

– Cucoana era prezentabilă, ba chiar apetisantă. Amicul Chirilă începe să facă conversație, că mergeți departe, că vremea, c-o fi, c-o păți. Cucoana se prinde, pare dispusă la o aventură. Ei, și-ajunge trenul în Gara de Nord. Cucoana avea niște valize de te-apuca sughițul. Chirilă, galanton, le înșfacă, umflă pieptul și-o ia voinicește. Noroc că gagica stătea aproape de gară, altfel crăpa inima-n Chirilă. Vai, nu știu cum să vă mulțumesc, zice ea, Chirilă se șterge de nădușeală, era cald al dracului, și zice: păi, n-ați putea să-mi dați și mie un pahar cu apă? Vai de mine, cum să nu, poftiți înăuntru, zice gagica. Cum intră, Chirilă trece la fapte, asta era tactica lui înainte, ca la Mărășești. Gagica nu se lăsa, nu și nu, domnule, mă dezamăgiți, mă faceți să regret că v-am cunoscut. Chirilă nimic, o apucase zdravăn. Deodată ea i se moaie în brațe și zice șoptit: așteaptă-mă puțin. Chirilă îi dă drumul zîmbind ca un pașă. Gagica se duce dincolo, Chirilă își scoate cămașa, pantofii, și cînd e cu mîna pe curea, hop, se deschide ușa și apare...

– Un găligan brunet, doi pe doi.

– Nu știu dacă era brunet. Vă salut, domnu, zice, cu ce ocazie pe la noi. Lui Chirilă îi căzuse falca, dăduse-n bîlbîială. Se strecoară ușurel în pantofi și zice știți, gară, doamna, bagaj, cald al dracului, un pahar cu apă. Un pahar cu apă, se minunează vlăjganul, se poate, domle, ce naiba, sînteți în casă de oameni. Se duce la bucătărie și-aduce o carafă plină și-un pahar. Servește, domle.

Chirilă bea și mai cere unul. Poftim, domle, servește. După două pahare, Chirilă e sătul de apă, dar Macistele i-l toarnă și pe-al treilea, și pe-al patrulea, și pe-al cincilea. Vă mulțumesc din suflet, dar nu mai pot, zice pierit Chirilă, mi-e prea de-ajuns. Își auzea apa știobîlcăind în burtă cînd se mișca pe scaun. Vai de mine, domle, se poate, doar ești în casă de oameni. Cînd Chirilă a acoperit disperat paharul cu palma, pezevenghiul s-a răstit o dată de te băga-n răcori: domle, ia de bea. Nu s-a oprit decît cînd Chirilă începuse să dea ochii peste cap. L-a condus pînă la ieșire și acolo i-a zis: așa, domnu, și, cînd ți-o mai fi sete tare, să mai treci pe la noi.

Mînzului îi e imposibil să nu rîdă, cu toată culoarea galben verzuie a feței bătrînului, cu tot glasul subțiat și ezitant. Rîd și ceilalți din salon, ciuliseră imediat urechile, se vede că nu e prima dată cînd îl ascultă.

Din caietul studențesc găsit de Mînz pe cînd golea biroul lui Hilbert

august

S-a întîmplat un lucru îngrozitor. Am descoperit, recitind jurnalul, pagini întregi care nu sînt scrise de mine. Scrisul e al meu, stiloul e al meu, amintirile sînt ale mele, dar toate astea sînt folosite în mod perfid de celălalt. Simt cum mă cuprinde amețeala.

Cui să spun, cine m-ar crede? Mă uit la oameni cum își văd nepăsători de treburi, cum aleargă de

colo-colo, cufundați pînă la gît în rutina zilnică din care și-au făcut dumnezeul lor, fără să vadă pericolul mortal care îi amenință. Mîine nu veți mai fi nici măcar ceea ce credeți astăzi că sînteți, îmi vine să le strig, veți fi o colcăială de trupuri oarbe, trăite de alții. Iar poimîine veți fi și mai puțin decît atît și ce-i mai trist e că nici n-o să băgați de seamă.

De fapt, exact asta este partea vulnerabilă, cea care ne va pierde. Piramida lui Janet. Sîntem obișnuiți să considerăm realitatea ca fiind alcătuită, în egală măsură, din tot ceea ce ne înconjoară, ceea ce trăim, ceea ce gîndim. Din punct de vedere psihologic însă, totul se ordonează după grade diferite de realitate. Cele mai reale pentru noi sînt corpurile, obiectele. Imediat după aceea, pe un prețios loc doi, se află psihismul propriu cît și al celorlalți, care îl poate eclipsa uneori pe cel propriu. Urmează evenimentele prezente. Apoi acțiunile. Apoi senzațiile, viitorul apropiat și trecutul apropiat, viitorul îndepărtat și trecutul îndepărtat. Ultimul război mondial este mai puțin real decît cafeaua băută la prînz. În sfîrșit, pe ultimul loc, se situează produsele fantazării, ale visului cu ochii deschiși, plăsmuiri ale acelei facultăți pe care romanticii o numeau reverie. Și atunci, unde în această piramidă își pot avea locul *ei*?

Undeva în Ilf și Petrov cineva întreabă pătruns: „Dumnezeu există?" și altcineva răspunde oftînd: „Dar brînză există?"

septembrie

Plouă întruna, de patru zile încoace. Să nu fie iar inundații. Mă doare capul tot timpul. Mi-e greu să mă obișnuiesc cu ideea că m-au lăsat în pace, cu toate că e mult de cînd n-am mai avut o absență.

Uneori, seara tîrziu, mi se pare că mă strigă cineva: mă dau jos din pat, cu grijă, să n-o trezesc pe Andreea Evelina (nu mă pot obișnui să-i prescurtez numele), cobor în sufragerie, ies pe verandă și strig nesigur: „E cineva?", dar nu-mi răspunde nimeni, niciodată.

Am început să simt. E greu de spus exact ce. În anumite clipe, înainte de a deschide gura să vorbesc, am sentimentul pe care l-am avut în timp ce stăteam în spatele ecranului radiologic și cei doi medici, bărbatul înalt și femeia cu părul cărunt, discutau cu voce tare, ca despre un exponat: „... ce formă ciudată de parietal are... exact cum ți-am spus... trebuie să vedem și EEG-ul... conturul bulbului e difuz..." Ca și atunci, îmi vine să urlu. Nu mai sînt eu, sînt celălalt. În capul meu e cineva, cineva care vorbește, nu vorbește, șoptește, prelins și rece, străin.

Metodele s-au perfecționat deci. Nu mai e nevoie să-mi anulez conștiința ca să mă ia în stăpînire, acum se insinuează direct, pe viu. Asta înseamnă că lucrurile se precipită.

Doamne, ce mă fac? Cum să scap? Toată viața mi-a fost frică de asta. Orice, o mînă, picioarele, chiar și ochii, dar nu creierul, nu creierul. Există un singur lucru de care m-aș putea folosi, și lui îi e frică de moarte, la fel ca și mie.

octombrie

Am împlinit treizeci și cinci de ani. Dintotdeauna mi-a displăcut ideea sărbătoririi zilei de naștere, ca de altfel ideea oricărei sărbători. Nici nu cred că există o sărbătoare adevărată. Tata socru are însă alte opinii în privința asta: a umplut casa cu o droaie de domni pe care nu-i mai văzusem în

viața mea și care mi-au tot urat sănătate, fericire și să-mi trăiască socrul, să crească mare și voinic. Nu mi-am imaginat cum pot fi făcute să dispară, în cîteva ore, căpițele de hrană oferite de mama soacră. Domnii mi-au arătat cum.

Dintre toate urările de longevitate pe care le-am primit, cel mai mult m-a bucurat a coordonatorului. Mi-a înșfăcat mîna cu amîndouă mîinile și a început să mi-o zgîlțîie de parcă ar fi fost dislocată și trebuia pusă la loc. Simultan, scutura fericit din cap cu frecvență constantă. Javra, se înșală amarnic dacă crede că am să-l iert pentru Vali.

... din import pentru diabetici. La ora fixată se declanșează injectarea unei doze corespunzătoare din insulina stocată în capsula încorporată. Am înlocuit insulina cu stricnină. Pusă pe încheietura mîinii, pare o brățară ceva mai sofisticată.

Nu reușesc, deocamdată, să anulez comanda cu mai puțin de trei secunde înainte de momentul fatal. N-am curaj să-mi fie suficient de frică, așa că celălalt nu se sinchisește. Trebuie să mă antrenez.

Astăzi am făcut tot felul de lucruri. Am traversat brusc strada cu toate că n-aveam nici o treabă pe trotuarul celălalt și cu acest prilej era să mă calce tramvaiul. În ședința de analiză de la prînz m-am ridicat și am început să recit poezii populare, pe care le știu de la bunica mea. Seara am scuipat pe cheie înainte de a o introduce în broască, după ce făcusem cîteva genoflexiuni cu servieta la piept. De cum am intrat, am întrebat-o pe Andreea Evelina de ce arată ca un înecat de-o săptămînă. Așa, ca să afle jivina aia din capul meu că nu sînt chiar ușor de manevrat. Cu puțin înainte de a adormi, parcă mai liniștit, m-a fulgerat un

gînd bestial: de fapt, poate că îi fac jocul, poate că el asta și vrea, să ajung într-un ospiciu. Sau poate vrea să mă determine să renunț la micile surprize pe care m-am hotărît să i le fac și gîndul ăsta care mi-a venit e al lui, nu al meu. Probabil că pînă la urmă o să-mi pierd mințile.

La urma urmei, nici nu e așa de rău la balamuc. Te duce cu rîndul la masă, poți să faci ce vrei, să înjuri pe cine vrei sau să taci chitic și să dormi toată ziua, nimeni nu-ți zice nimic. Din cînd în cînd mai bagă niște volți în tine ca să te țină-n formă.

Ce ușor și plăcut e să cedezi. Chiar și atunci, sau poate tocmai atunci cînd gestul tău va face contururile să se tulbure și să tremure, și totul, case, oameni, mașini și copaci, se va estompa și va dispărea ca o fotografie prost fixată.

Am coborît sub o secundă. Cred că acum are efect, în schimb îmi tremură mîinile și sînt gata să leșin.

noiembrie

Nemernicul a scris din nou în jurnal. Sau, mai exact, nemernicul am scris din nou în jurnal. Am să distrug caietul ăsta, am să-l ard. Nu mai scriu nimic de-acum înainte, sau scriu pe foi volante și pe urmă le ard. Pariem că nu?

O, dacă aș ști că sînt în stare să-l distrug, să-l prind în carnea mea care se împietrește, în sîngele meu care îngheață, dacă aș fi sigur că n-o să-l mai văd cu ultima privire cum se înalță din mine ca un liliac monstruos și se duce să se așeze pe altă ceafă. Păcat că nu se mai face retorica la școală.

Brățara lucește stins în beznă. Da? Și ce dacă lucește, și nu oricum, ci stins? Mă doare capul, mi-e frig și mi-e greață. Undeva țipă o femeie.

La revedere

– Dacă-i senin, numai dacă-i foarte senin și aerul e limpede de tot, asta se întîmplă o dată sau de două ori pe an... de sus, din vîrf, se văd țărmurile Angliei. Aici se strîng primăvara păsările călătoare, înainte de a se răspîndi deasupra orașului... aproape toată structura metalică e îmbrăcată în pene, de departe arată ca și cum ar fi încărcat de zăpadă... Curbura gîndită de Eiffel e cea a unei tibii umane, așa că, deși cîntărește cîteva mii de tone, nu apasă pe metrul pătrat mai tare decît un om care stă pe un scaun.

– Malul drept e extrem de agitat, în comparație cu calmul aproape provincial de pe malul stîng. Anticariate și de-o parte, și de alta... pe stînga sînt pe strada Saints Pères, pe dreapta în Le Peletier și rue Drouot. În capătul lui rue Drouot era un bistro liniștit și curat... chez vous, așa se numea... aici mă opream cu Nemé, prietenul meu senegalez, să bem un coniac și să fumăm o țigară, după ce ne umpluserăm tolbele cu cărți. Ce figură era și Nemé... se pricepea la electronică, ar fi putut să trăiască binișor din depanări și se chinuia totuși cu Literele... vroia să-și dea licența din Nerval. Își făcuse singur un magnetofon din piese adunate de ici, de colo, unele cred că nici nu proveneau din aparate electronice... cureaua principală de transmisie era un fel de sfoară căptușită cu azbest, cînd se învîrtea aduna deasupra sculei un nor de puf fin, ca de păpădie... Stăteam și ne uitam la picioarele trecătorilor și la cer, prin fereastra cu două gratii în

cruce. Nemé, îi ziceam, cred că sîntem sub nivelul mării în subsolul ăsta, dacă vine o ploaie mare, ne înecăm ca șobolanii... Fumam cît cuprindea și ascultam rien de rien, Moustaki, Brassens... quand ma mère vient se coucher nue avec le premier venu, je me déguise en cachalot et je me couche au fond de l'eau, au fond de l'eau... Eu, spunea Nemé, fumez întotdeauna cele mai bune țigări. Lua un pachet de țigări soldățești, fără marcă, algeriene, mai ieftine nu erau, îl rupea și le întindea pe masă. Freca toate țigările între degete și o alegea pe cea mai bună. Pe urmă o lua pe cea mai bună dintre cele rămase... și așa fuma el cele mai bune țigări... Acum, Nemé al meu declamă probabil din Nerval în fața unei liote de negrișori uluiți.

– Mi-a rămas întipărită în memorie fața vînzătoarei de imortele de la intrarea în Jardin de Luxembourg. Îmi amintea de Napoleon, așa cred c-ar fi arătat împăratul la șaptezeci de ani... Viscolea, carul funebru trebuia să răzbată prin vîrtejuri de zăpadă cînd i-au dus rămășițele pe sub Arcul de Triumf, la Invalizi... La St. Louis des Invalides am văzut inima domnișoarei de Sombreuil. Îmi plăcea și în Grădina Botanică, știi de ce i se zice ursului Moș Martin? Fiindcă primul urs adus în Menajeria din Grădină pe la 1800 se numea Martin... Lîngă casa lui Cuvier e un sequoia pe jumătate secționat... niște plăcuțe de bronz leagă inelele de creștere de istoria Franței. Nemé m-a dus la Père Lachaise, să văd zidul mușcat de gloanțe unde au fost omorîți ultimii comunarzi... M-a dus și dincolo de Hale, unde deversează haznalele Parisului. Acolo sînt înmormîntați colaboraționiștii... crucile lor sînt acoperite mereu de straturi de merde proaspăt, prelins în țurțuri peste cele vechi...

– Într-o seară s-a așezat la masa noastră un chilian, student la medicină. Un tip simpatic și foarte citit. Ne-am plimbat vreo trei ceasuri prin literatură, a fost o plăcere... La sfîrșit l-am întrebat care e după el cel mai mare scriitor al Americii Latine. Dar după tine? a zis el. Borges, am spus, deși de pe atunci ezitam între el și Sábato... În nici un caz Borges, a clătinat din cap chilianul. De ce? De asta, și și-a dat bluza la o parte... Avea o cicatrice urîtă la baza gîtului.

O boare răcoroasă vine dinspre lac. Din cînd în cînd se aud plescăiturile peștilor mari, unii sar și cîte-un metru. Ce liniștitoare sînt luminile orașului, lungite pe luciul apei. Noaptea, clădirile mari, luminate parc-ar fi niște transatlantice. De ce sîntem tentați să asemuim clădirile cu vapoare, în schimb vapoarele ancorate în larg nu ne fac să ne gîndim la case? Pentru că sîntem ființe terestre și tindem să insolităm mediul nostru natural, nu să-l proiectăm în afară. De fapt, ce prostie... Ai obosit, Mînzule Sec, vorbești singur. Ai vrea să te întinzi undeva în iarbă și să zaci cu ochii în sus, în răcoarea și liniștea nopții. Tender is the night. Să te pierzi, să te scufunzi încetișor în pămînt, milimetru cu milimetru, să rămînă doar creierul, învelit în humusul primitor, în rădăcinile fragede. Sau nici creierul, doar gîndurile. Sau nici gîndurile, doar somnul.

– Ajută-mă.

– Și eu am obosit, Mînzule. Nu știu ce să mai fac cu tine. Și mă costă scump să te țin în viață.

Dă moale din cap și merge mai departe. O rafală scurtă de vînt încrețește apa și scutură frunzele. Din față vin doi canotori cu barca-n cap.

– Probabil așa se întîmplă și cînd mor oamenii, nu-i așa? Cineva se plictisește să-i mai arunce de colo-colo... Sau îi seacă inspirația. Oricum, nu trebuie să dea socoteală nimănui, acel cineva.

Tonul e mai degrabă trist, nu de reproș. Toată înfățișarea Mînzului degajă o tristețe resemnată. Sau poate că nu e decît o proiecție, un efect Kulești, poate că el e de fapt indiferent și plictisit.

– Existența mea depinde deci de bunul tău plac. De cheremul, de pandaliile, de stenahoriile tale. Ți se pare cinstit?

– Și existența mea depinde de bunul plac al altora.

– Ai fi putut cel puțin să mă întrebi dacă vreau să exist.

– Nici pe mine nu m-a întrebat nimeni dacă vreau să mă nasc.

Pufnește iritat.

– Las-o baltă cu suvenirile din copilărie. Tu... *ești*, n-ai nevoie să te gîndească cineva ca să fii.

– Crezi?

Încearcă să-și aprindă o țigară. Rupe vreo trei bețe și înjură. Cere foc unei perechi: amîndoi foarte tineri, tunși scurt, merg ținîndu-se de talie și fumează. Sînt frumoși și par fericiți.

– Îi vezi? zice întorcînd capul după ei. Un sistem selfconsistent. Ei n-au nici o treabă cu angoasele, cu Fromm, habar n-au de epistemologie și nici de crize maniaco-depresive. Și sînt mult mai fericiți decît aș putea să fiu eu vreodată.

Bineînțeles, cum se enervează, cum începe să facă apologia lui primum vivere.

– Gîndești prost, Mînzule, nu ești în apele tale. Cine-ți spune ție că e imposibil să fi citit ei Fromm?

Crezi că asta i-ar împiedica să fie fericiți? Și de ce pomenești de epistemologie vizavi de depresie, crezi că au vreo legătură una cu alta?

Tace. S-a așezat pe o bancă și fumează. Într-un tîrziu clatină din cap.

– Nu-i cinstit. Ai turnat în mine tot soiul de mizerii... Sînt liber gînditor și fatalist, intoxicat cu mal-de-siècle... cinic, imaginativ și abulic.

– Ești mai inteligent decît mine.

– Mulțumesc, sînteți prea bun, domnule. Și, la ce-mi folosește chestia asta? Ca să ce? N-am produs niciodată ceva închegat. Nu sînt în stare să duc nimic pînă la capăt... Îmi port de colo-colo deșteptăciunea și sînt sterp ca o seringă fiartă... deoarece așa vrei tu, giver of all things.

E mai bine să nu-i mai răspund. Să-l las să facă aerul să vibreze, ce altceva aș putea să fac pentru el? Măcar atît. Măcar acum.

– Chiar crezi că se poate trăi așa? Exersînd sarcasmul și deconstrucția douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru? Disperarea nu-i un mod de viață și nici fericirea, de altfel. Și există muncă adevărată, există dragostea, prietenia, oricît ai încerca tu să le golești și să le usuci. Nu crezi în toate astea și găsești cu cale să mi le interzici mie.

Fața i-a căpătat o expresie pe care nu i-o știu, un soi de agresivitate mîhnită.

– Auzi, ce-ai zice de un schimb de locuri? Te-ai gîndit vreodată că aș putea fi mai în stare decît tine să trăiesc? Că aș vedea ce tu nu vezi niciodată... etajele de sus ale clădirilor... florile și frunzele, cerul senin... Că aș auzi ce-mi spun muncitorii tineri, îmbrăcați de oraș, vecinul... care a fost pînă la Stalingrad, dactilografele, mama. Poate mi-ar da și mie lacrimile dacă aș vedea un om în bluză

și sandale, cu mîinile goale în fața unui șir de blindate, făcîndu-le semn să se întoarcă și să plece... cum ți-au dat și ție atunci, demult, cînd mai credeai că o cauză dreaptă e destul pentru a învinge... Iar pe tine aș vrea să te văd ce-ai face în lehamitea asta vegetală în care m-ai cuprins...

Peștii parcă au înnebunit, țîșnesc ca niște rachete lansate de pe submarine. Vîntul se întețește dintr-o dată; fără preaviz, începe să plouă năpraznic, cu stropi imenși. Mînzul aruncă țigara și lasă capul pe spate. Rîde.

– Vezi? Exact ce-ți spuneam!

Deschide gura și închide ochii. Apa curge sfoară din cer. Dintotdeauna a visat o ploaie care să nu se mai oprească, o ninsoare care să acopere lumea. Stînci roșcate, nave frînte, ape verzi. Vibrația de joasă frecvență a munților negri, topografici în lumina rece, în liniștea umflată. Trec păsări grele, cu țipătul mut. Din nămeții galbeni ai timpului, blîndețea și cancerul ei grăbit. Jena de a fi. Să-ți crape tîmplele, să-ți curgă sămînța, să pască mînjii voștri printre cruci. Se rup hălci vechi din zidul copt, sub ploaia din urmă. Luciul stins al ființei scurse. Cînd vom muri, și asta va fi mîine, sau azi, sau a și fost cîndva, hectare de oțel sclipesc în ceață, vin cîini să bea de la cișmea, nu fug, nu uit, nu e prăjiți, în crucea nopții, în verdele ud, încă mai am, încă mă duc, mai simt, mai sînt.

– Gata, Mînzule. S-a terminat!

Scutură din cap și se șterge pe față. E leoarcă. Cît pe-aci să-i spun c-o să răcească. Rîde trist:

– Bine că nu-mi spui c-o să răcesc.

Se cufundă în întuneric, în pînza de apă. E doar o siluetă tulbure cînd se întoarce și strigă:

– În Tibet am văzut bolnavi strîngînd la piept un idol de lut... Le semăna leit. După trei zile lutul crapă, idolul se zbîrcește, se face pulbere... Dacă are noroc, bolnavul se scoală sănătos.

Face un gest vag, își bagă mîinile în buzunare și își vede de drum.

– Auzi, cînd ai fost tu în Tibet?

Cîteva clipe nu se aud decît ploaia și vîntul, apoi vocea îndepărtată:

– După ce m-am întors din Australia. Chiar ai crezut că știi totul despre mine?

Nu, Mînzule, nici vorbă, am bănuit întotdeauna că mă tragi în piept. Cu toate astea, mi-ești drag și-aș vrea să fac ceva pentru tine. Nu departe de ieșirea din parc vei găsi o casă veche, copleșită de iederă, cu gard negru și ceas solar în curte. La început n-o să-ți vină să crezi. Vei împinge bănuitor, aproape cu teamă, poarta care nu face nici un zgomot. Prunii sînt acolo, încărcați cu flori, căldura și liniștea, lupul uriaș vine în salturi mute să-ți pună labele pe umeri. Ea te așteaptă, îți face semn să vii, nu-i poți distinge trăsăturile în ciuda, sau din cauza luminii orbitoare. Cînd urci treptele, ți se strînge inima de frica destrămării. Trece un timp pînă cînd ochii se obișnuiesc cu penumbra și rafturile încep să se contureze. Sînt mai ales exemplare broșate, nu prea groase, culorile sînt vii, deschise, artificiale în lumina palidă izvorînd de peste tot. Lin, fără zgomot, ca o coloană ea alunecă în fața ta și o urmezi prin ninsoarea de pagini. Culorile încep să se întunece, tonuri de cafeniu și gri, pielea, argintul vechi, oțelul iau locul cartonului. Încet, abia sesizabil, podeaua coboară. Un vuiet slab, continuu. Nu mai știi dacă a trecut o oră

sau mii de ani de cînd rătăcești prin aceste încăperi nesfîrșite. Acum culorile sînt dense și paralele, brun, galben, cenușiu, după miros ar putea fi tăblițe de lut, dar e chiar lutul, straturi geologice compacte, șiroind de apă. Din loc în loc, trupuri fosilizate, oase, ca o scriere străveche.

iunie-decembrie
1988

Colecția *Ego*

- romane
- jurnale
- memorii
- proză scurtă
- scrieri
- interviuri

au apărut:

1. Mariana Codruț – *Casa cu storuri galbene*
2. Doina Jela – *Telejurnalul de noapte*
3. Iosif Sava – *Poli(tico)fonii*
4. Gabriel Andreescu – *Solidaritatea alergătorilor de cursă lungă*
5. Anamaria Beligan – *Încă un minut cu Monica Vitti*
6. F.M. Dostoievski – *Idiotul*
7. Cornel Ungureanu – *A muri în Tibet*
8. Dan Stanca – *Muntele viu*
9. Cristian Tudor Popescu – *Copiii fiarei (scrieri, ed. a II-a)*
10. Bulat Okudjava – *L'amour toujours*
11. F.M. Dostoievski – *Jurnal de scriitor* (Vol. I)
12. Ion Vianu, Matei Călinescu – *Amintiri în dialog*
13. Grigore Ilisei – *Oleacă de taifas*
14. Cristian Tudor Popescu – *Vremea Mînzului Sec (ed. a II-a)*

în pregătire:

F.M. Dostoievski – *Jurnal de scriitor* (Vol. II)
Miguel de Unamuno – *Jurnalul intim*
Serge Moscovici – *Cronica anilor rătăciți*
Stelian Tănase – *L.A.* vs. *N.Y.*

Bun de tipar: mai 1998. Apărut: 1998
Editura Polirom, B-dul Copou nr. 3 • P. O. Box 266
6600, Iași • Tel. & Fax (032) 214100; (032) 214111;
(032) 217440 (difuzare); E-mail: polirom@ dnt.ro
București, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7;
Tel.: (01) 6138978; E-mail: polirom@.dnt.ro

Tiparul executat la Polirom S.A. 6600 Iași
Calea Chișinăului nr. 32
Tel.: (032) 230323; Fax: (032) 230485

Valoarea timbrului literar este de 2%
din prețul de vânzare și se adaugă acestuia.
Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor
din România, cont nr. 45106262, BCR-SMB